

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

Realització:

Modest Fluvià (Universitat de Girona)
Xavier Sáez (Universitat de Barcelona)
Joaquim Solà (Universitat de Barcelona)

Coordinació:

Observatori de Mercats Exteriors
COPCA

Edició:

Consorci de Promoció Comercial de Catalunya, COPCA
Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
Generalitat de Catalunya

Col·lecció:

Quaderns OME. Prospectiva i Estratègia

Coordinació edició:

Addenda

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
Consorci de Promoció Comercial de Catalunya, COPCA

Primera edició:

Barcelona, 2007

Tiratge:

..... exemplars

Disseny gràfic:

Toni Zamora

Impressió:

Addenda

D.L.

B.....-2007

Nota: El COPCA no comparteix necessàriament totes les opinions expressades en aquest document.

Presentació

Amb la finalitat de comptar amb una eina prospectiva que permeti planificar accions empresarials, definir polítiques proactives, col·laborar perquè Catalunya sigui pionera en la seva capacitat d'anticipació, i, per tant, millorar la nostra resposta als reptes que avui es plantegen davant del procés d'internacionalització, el COPCA va posar en marxa l'Observatori de Mercats Exteriors (OME), tenint com a base la seva xarxa internacional de 50 mercats al món.

Aquest instrument, que neix amb vocació de servei al teixit empresarial, especialment les pimes, s'ha començat a construir en el marc d'un projecte col·laboratiu que permet aplegar diferents experts, analistes, grups de reflexió i institucions amb un nucli de treball específic: l'anàlisi de futur.

En l'àmbit empresarial som del parer que la gestió d'un negoci requereix de l'anticipació i la planificació del seu futur, per a les quals és imprescindible una bona gestió del coneixement. Convençuts de la importància d'aquest actiu, l'Observatori de Mercats Exteriors emprèn aquesta col·lecció de quaderns per tal de posar a l'abast de l'empresa un coneixement rellevant que millori la presa de decisions en el seu procés d'internacionalització. Un procés en el qual les empreses catalanes, amb una clara vocació exportadora, han mirat de formar-hi part de forma dinàmica per aprofitar els avantatges d'un mercat cada vegada més global. Catalunya sempre s'ha caracteritzat per un elevat grau d'obertura de la seva economia i un gran dinamisme en les vendes a l'estranger.

En aquest sentit, la competitivitat de les empreses exportadores catalanes vindrà marcada per la capacitat que aquestes tinguin d'introduir-se en els mercats internacionals. Per aquest motiu s'ha cregut convenient analitzar i investigar aquesta capacitat en funció de diverses variables com la magnitud de l'empresa, la concentració del sector industrial, la propensió exportadora... que puguin contribuir de manera clara a l'evolució de la xifra d'exportacions de les empreses catalanes.

Tenint en compte que és en els mercats exteriors on les pimes es juguen el seu futur, aquest Quadern pretén aportar un coneixement ampli i actualitzat sobre les exportacions industrials de Catalunya, constituint un bon instrument a l'hora de mesurar la competitivitat global del teixit empresarial català i poder ajudar en les polítiques i estratègies que aquestes han de seguir en el procés d'internacionalització.

Maite Ardèvol

Cap de l'Observatori de Mercats Exteriors

Sumari

1. Introducció. Plantejament analític i metodologia	9
1.1. Alguns aspectes conceptuals	10
1.2. Dades utilitzades i característiques de les mateixes	12
2. La posició del comerç exterior català en el context europeu	17
2.1. Criteris de selecció de regions en l'àmbit europeu	17
2.2. Importància i característiques dels intercanvis comercials de Catalunya en comparació amb les regions europees seleccionades	23
3. Dinàmica general de les exportacions catalanes en el context espanyol (1997-2006)	33
3.1. Trets globals i evolució recent del comerç exterior català	33
3.2. Evolució general de les vendes a l'exterior i comparació amb la resta d'Espanya	37
3.3. Àmbit geogràfic de destinació de les exportacions catalanes. Diferències en relació al conjunt de l'Estat	41
4. El comportament sectorial de les exportacions catalanes (1997-2005)	47
4.1. L'evolució de la facturació i les exportacions industrials catalanes en el període 1997-2005	47
4.2. La participació dels sectors industrials catalans en la facturació i les exportacions	50
4.3. La propensió exportadora dels sectors industrials catalans	54
5. La concentració sectorial de les exportacions industrials catalanes i la seva relació amb les altres variables	63
5.1. El concepte de concentració, la seva mesura i implicacions	63
5.2. Una primera anàlisi de la concentració de la facturació i les exportacions dels sectors industrials catalans	65
5.3. La concentració sectorial de les exportacions industrials i la seva relació amb altres variables	81
6. La dependència de la indústria catalana de les exportacions per sectors i mercats de destinació, i l'orientació exportadora de les grans empreses	89
6.1. Dependència de la indústria catalana de les exportacions per sectors i mercats de destinació a partir de l'índex Hirschman-Herfindalh	89
6.2. Caracterització de l'esforç relatiu de les principals empreses per sectors	92

7. Resum i conclusions	99
7.1. El comerç exterior català en el context europeu	99
7.2. Trets globals i evolució recent del comerç exterior català	100
7.3. Anàlisi sectorial de les exportacions industrials catalanes	101
7.4. Concentració empresarial de les exportacions	102
8. Referències	107
9. Annexos	111

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

1. Introducció. Plantejament analític i metodologia

1. Introducció. Plantejament analític i metodologia

Avui està fora de tot dubte que en un món globalitzat, en el que s'imposa una creixent reducció dels obstacles pel que fa a la mobilitat de béns, serveis i factors productius, la competitivitat de les empreses i, per tant, de les regions i països en les quals operen, estarà determinada principalment per la seva capacitat de penetració en els mercats exteriors, ja sigui directament, mitjançant les exportacions de béns (o provisió de serveis), o de manera indirecta, a través de les inversions productives a l'estranger. Aquesta és la conseqüència inevitable dels processos d'integració supraestats que s'estan consolidant arreu del planeta i, alhora, la tònica en què es mouen, des de fa ja molts anys, les grans corporacions, així com la pauta que, indefectiblement, hauran de seguir en la majoria de casos la resta d'empreses per assegurar-se la viabilitat en un entorn cada cop més obert i liberalitzat.

En aquest sentit, l'estudi que segueix pretén aportar un coneixement ampli i actualitzat sobre les exportacions industrials de Catalunya, en el benentès que és en els mercats exteriors on es juga el futur de la manufactura catalana i que les exportacions industrials constitueixen un bon baròmetre a l'hora de copsar la competitivitat global del teixit empresarial. La importància d'aquesta qüestió ha fet que a casa nostra, des de fa ja

alguns anys, s'hagin dut a terme diverses incursions al respecte. Hom pot referir-se, entre d'altres, i sense ànim d'exhaustivitat, als treballs de Parellada i Garcia (1994), Costa i Galter (1995), Lladós (1997), Artís et al. (2000), Matas i Raymond (2001), Costa et al. (2002), Hermosilla i Lladós (2005), Montserrat (2005) i Oliver (2007).

Aquestes contribucions, tanmateix, tendeixen a centrar-se en aspectes concrets dels intercanvis de Catalunya amb l'estranger (tipus de productes exportats, principals determinants de les vendes a l'exterior, àrees geogràfiques de destí, etc.). I, en una línia complementària, també han aparegut aportacions que tenen com a objectiu copsar la competitivitat de la indústria catalana en els mercats exteriors i en les que, lògicament, l'activitat exportadora hi juga un paper determinant. És el cas del treball de Gual i Torrens (2004), des d'una perspectiva sectorial, i, amb un plantejament més transversal, de Giráldez (2005).

Partint de la literatura existent, aquest estudi té com a objectiu apropar en el temps les anàlisis prèvies, quelcom de certa importància en un món tan canviant com el nostre, i, alhora, estendre l'àmbit de la recerca a aspectes que fins ara no havien rebut massa atenció. La idea és que la juxtaposició d'aquests dos elements en un únic document aportí,

per un costat, una visió global i integrada de la dinàmica de les exportacions industrials catalanes i, per l'altra, informació sobre algunes variables clau, que sovint passen desapercebudes, per explicar el comportament de les vendes a l'exterior.

En la línia que acabem de comentar s'aborden quatre aspectes. En primer lloc, l'anàlisi comparativa de les exportacions catalanes amb les d'altres regions europees amb característiques econòmiques semblants, un exercici que pot ser il·lustratiu de la posició relativa de la nostra indústria en el principal àmbit geogràfic de referència de la competència. En segon lloc, l'anàlisi comparativa de les vendes a l'exterior de la indústria catalana en relació a les d'altres comunitats autònomes de l'Estat, quelcom que pot aportar llum sobre el pes del Principat en el conjunt d'Espanya en aquesta qüestió. En tercer lloc, l'anàlisi de les exportacions amb un elevat grau de desagregació per sectors —amb la consideració de 55 branques d'activitat, situant-nos a tres dígits de la CCAE—, la qual cosa permet copsar la realitat individual de cada activitat productiva en un domini més proper a aquell en el que té lloc la competència efectiva en els mercats. I, finalment, i amb el mateix nivell de descomposició sectorial, l'anàlisi del grau de concentració per empreses de les vendes a l'exterior, una variable crucial per detectar possibles situacions de vulnerabilitat —o de fortalesa— en el comportament de les empreses, amb referències concretes, en els mercats internacionals.

1.1. Alguns aspectes conceptuals

Els avantatges del comerç internacional —o les raons de la seva existència— s'han situat en dos

pols no necessàriament excloents: d'una banda, l'intercanvi de béns i de serveis com un mecanisme per aprofitar les «diferències», permetent a cada agent (en el nostre cas, un territori) aportar el millor de si mateix i obtenir, en contrapartida, el millor del *partenaire*; de l'altra, la cooperació i el comerç possibiliten concentrar els esforços en una sola activitat que, així, es pot fer de manera més eficient i, amb l'intercanvi, permet aprofitar també la concentració productiva de l'altre —o els altres— *partenaires*.

El comerç originat en «aprofitar les diferències» entre els agents representa la visió més clàssica d'aquest fenomen i dona lloc al que s'ha anomenat «comerç interindustrial». Un exemple de llibre de text d'aquest comerç és el flux d'intercanvis entre Anglaterra i Portugal a començaments del segle XIX, amb Anglaterra exportant teixits i Portugal exportant vi. Per al cas català, es podria entendre que l'exportació de serveis turístics de «sol i platja» respon també a aquesta raó. Les diferències a aprofitar poden raure en la dotació de factors productius (per exemple, la varietat climàtica o la disponibilitat de primeres matèries) o en la productivitat dels factors, i poden ésser tant originàries com adquirides.

Bona part del comerç internacional, però, no respon al patró anterior, ja que no aprofita les diferències entre els agents, sinó que, més aviat, s'estableix entre iguals, per exemple, entre territoris (regions, països) d'un nivell de desenvolupament social i productiu semblant. Aquest comerç respon fonamentalment a la segona de les explicacions adduïdes: es tracta de concentrar-se en «fer» (produir) un bé o proveir un servei a gran escala desenvolupant eines i habilitats especials en aquesta activitat i exportant-ho a la resta de

territoris. Això eixampla els mercats i permet que es puguin produir eficientment varietats diferents dels béns o serveis en gran quantitat, amb els avantatges que aquesta modalitat de producció ocasiona, i satisfent les preferències per la diversitat pròpies de societats heterogènies. Aquest tipus de comerç entre iguals s'anomena «comerç intraindustrial».

El sector industrial representa una part molt important dels fluxos de comerç exterior de Catalunya. D'altra banda, l'origen i el destí d'aquests fluxos es troba majoritàriament en països/regions d'un nivell de desenvolupament semblant al nostre. És per això que el comerç intraindustrial adquireix rellevància en el món actual. En aquesta línia, és interessant recollir breument algunes aportacions referides tant a la caracterització com a les conseqüències d'aquest tipus de comerç.

Així, un estudi empíric recent de Humels i Klenow (2005) analitza el que anomena marges «extensiu, intensiu i de qualitat» de les exportacions de diferents països. El marge extensiu es refereix a l'amplitud o el ventall de béns exportats per cada país, és a dir, a la diversitat dels béns que es venen a l'exterior. D'altra banda, el marge intensiu s'associa a la quantitat que s'exporta de cada bé, és a dir, a la concentració de les vendes a l'exterior en pocs béns, que aleshores serien exportats «intensivament». Finalment, el marge de qualitat fa referència al tipus de béns que s'exporten, és a dir, a les característiques de les exportacions.

El tipus de dades que utilitzen Humels i Klenow està lluny de les que disposem avui per a l'àmbit català, encara que sí existeixen per al conjunt de l'Estat. Una simplificació en la línia suggerida per

aquest treball ens porta a considerar especialment dos aspectes: per un costat, l'estudi de la composició de les exportacions industrials catalanes; i d'altra banda, l'anàlisi de la concentració de les vendes a l'exterior, especialment per sectors i grandària d'empresa. Aquests dos aspectes es tracten àmpliament en els capítols que segueixen.

Una altra qüestió important que convé remarcar és que les dades d'exportacions i importacions es basen en el criteri de territorialitat i no en el de nacionalitat. Això vol dir que les vendes a l'estranger de les empreses situades al Principat són exportacions catalanes, amb independència de la seva titularitat. Per contra, no són exportacions catalanes les vendes d'empreses de titularitat catalana localitzades a l'estranger; per exemple, les filials de multinacionals catalanes.

Des de l'òptica empresarial, la decisió respecte a exportar des de la casa matriu o bé vendre al mercat estranger mitjançant una filial situada al país de destí és el resultat d'un equilibri de forces i d'un càlcul econòmic. L'existència d'economies d'escala (que permet, per exemple, evitar la duplicació d'uns costos fixos quantiosos) porta a concentrar l'activitat i, per tant, a exportar a través de la casa mare, en lloc de desviar una part de la producció a d'altres factories. Pel contrari, l'existència d'importants «costos de comerç» (definites en sentit prou ampli com per incloure des dels costos de transport fins als costos de transacció) afavoreixen l'establiment d'empreses a l'estranger, ja sigui mitjançant l'adquisició d'alguna companyia existent o bé amb la localització d'una nova planta de fabricació. En ambdós casos es tracta del que es coneix com a Inversió Estrangera Directa (IED).

Serveixi el següent exemple com a il·lustració. Una companyia catalana porta cert temps exportant al mercat alemany i, una vegada contrastada la seva capacitat de penetració en aquest mercat, decideix adquirir una empresa en aquell país o hi construeix una nova factoria. D'aquesta manera ja no vendrà des de la casa matriu del Principat sinó des de la seva filial situada a Alemanya. D'acord amb el criteri comptable utilitzat, les exportacions catalanes haurien disminuït i, si s'empra aquesta variable com a indicador de la competitivitat, aleshores es conclouria que hi ha una minva de la mateixa, quan en realitat l'empresa en qüestió millora la seva capacitat de penetració en el mercat de destí. La conclusió és que, a més de les exportacions i importacions, també convindria estudiar la Inversió Directa a l'Exterior (IED) i el paper que juguen les filials d'empreses catalanes als mercats internacionals.

Aquest fenomen es va abordar fa uns anys en l'àmbit català (Fontrodona, Hernández, 1998) en una recerca de caire empíric, però que, després del temps transcorregut i en uns moments d'onades de deslocalitzacions, convindria actualitzar i emmarcar en el context del comerç exterior. Més recentment, Helpman, Melitz i Yeaple (2004) consideren aquest aspecte des d'un vessant teòric-aplicat i postulen tres hipòtesis d'interès: primera, que les empreses implicades en activitats a l'estranger (mitjançant exportacions o IED) són les més productives i eficients dintre de cada branca d'activitat; segona, que, més en concret, només les empreses més productives estan implicades en activitats d'IED; i tercera, que la dispersió i heterogeneïtat entre les empreses d'un mateix sector influeix positivament en la taxa entre IED i exportacions, és a dir,

entre vendes a l'estranger per la via d'una filial estrangera (IED) o, directament, mitjançant exportacions.

És poc discutible que les activitats exportadores revelen eficiència i capacitat competitiva i, de fet, alguns indicadors de competitivitat parteixen precisament d'aquesta circumstància. Igualment, disposar de filials estrangeres s'identifica amb una capacitat de penetració en els mercats estrangers encara superior i d'una naturalesa més estable i duradora. Per això, aquest estudi sobre les exportacions hauria de ser complementat amb una recerca sobre les filials a l'estranger d'empreses catalanes en la línia que abans s'ha assenyalat.

Precisament partint de l'observació empírica que les empreses més orientades a les activitats exteriors són més productives i eficients que la mitjana, Melitz (2003) estudia els efectes beneficiosos que tenen aquestes companyies en la millora de la productivitat agregada de les economies. La dinàmica de la productivitat és, sens dubte, un dels aspectes avui més preocupants en l'economia catalana i d'aquí sorgeix una raó addicional d'interessar-se per les activitats exportadores.

1.2. Dades utilitzades i característiques de les mateixes

La font última de les dades emprades en les anàlisis del comerç exterior és, en el cas espanyol, l'Agència Estatal d'Administració Tributària com a organisme que controla i centralitza les operacions del comerç exterior i la tramitació de les gestions duaneres. L'explotació d'aquesta informació estadística, tant des del punt de vista

d'origen i destí dels fluxos comercials com del tipus de productes que són objecte d'intercanvi, permet conèixer amb un considerable detall els corrents comercials que es produeixen en el conjunt de l'Estat i en les diferents autonomies.

Aquesta font dóna lloc a un volum considerable d'informació estadística, disponible per diferents vies, entre les quals cal destacar la base DataComex, facilitada per la Secretaria d'Estat de Turisme i Comerç, i la base de dades de comerç exterior del Consell Superior de Cambres de Comerç. En l'àmbit català s'han de ressaltar les diverses explotacions d'aquesta informació que facilita l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), per àrees geogràfiques i països, per destinació econòmica dels béns o per contingut tecnològic.

Cal dir, però, que quan es treballa amb les dades que corresponen a l'àmbit autonòmic, presenten la particularitat que no contenen informació sobre els intercanvis comercials interregionals, a diferència de les estadístiques referents als estats sobirans. Això vol dir que, pel que fa a les vendes a l'exterior, els productes que exporten les empreses situades a Catalunya poden haver estat elaborats a d'altres regions de l'Estat i que les vendes de les empreses catalanes a les regions espanyoles no són comptabilitzades com a exportacions. Pel que fa a les importacions, comporta que les compres a estats estrangers (comptabilitzades com a importacions catalanes) poden tenir com a destinació final altres autonomies espanyoles o que les compres catalanes a empreses situades a regions espanyoles no s'enregistren com a importacions.

Aquestes precisions són importants a l'hora d'interpretar les dades utilitzades en aquest estudi, si

bé sembla raonable acceptar que les distorsions que puguin generar no influeixen de manera important en les conclusions obtingudes i, d'altra banda, la seva incidència no varia substancialment al llarg del temps. En relació amb aquest tema, es pot assenyalar que un treball recent de T. Fernández (2007) aprofundeix en aquesta qüestió, ja que complementa les dades de duanes amb les de l'Enquesta Industrial de l'INE.

Per al capítol 2, en el qual s'analitzen les exportacions catalanes en comparació amb altres regions europees de referència, s'han emprat dades procedents de l'oficina estadística europea (Eurostat) i, ateses les limitacions que presenta aquesta informació, altres dades obtingudes directament de les oficines estadístiques dels diferents estats en els que s'integren aquestes regions. A l'hora de valorar la situació comparativa de Catalunya en relació al conjunt de l'Estat espanyol i d'altres autonomies, s'han complementat les dades facilitades per l'IDESCAT amb les que proporciona la base DataComex, mentre que l'anàlisi detallada per branques industrials de les exportacions catalanes ha exigut una explotació específica de la informació estadística de base existent.

En efecte, com s'ha assenyalat abans, en el capítol 5 es valorarà una qüestió poc tractada fins ara, com és el grau de concentració de les exportacions catalanes en un nombre limitat d'unitats empresarials —en concret, en les cinc, deu i vint primeres—, la qual cosa proporciona una primera noció del grau de dependència i de vulnerabilitat que es registra en cada branca industrial envers aquestes empreses de més dimensió. Per poder realitzar aquesta anàlisi va ser necessari efectuar una explotació *ad hoc* que va permetre disposar

dels índexs de concentració més significatius aplicats a les xifres d'exportacions detallats a un nivell de 55 branques industrials que, per estudiar determinats aspectes, es van agregar en catorze branques. Igualment, la utilització d'aquesta informació de manera conjunta amb el mateix tipus d'exploració referida al volum de negoci de cadascuna de les branques considerades ha permès tractar alguns temes complementaris d'interès.

En resum, doncs, la utilització de dades procedents de diferents fonts —encara que, pel que fa a les que es refereixen a les regions espanyoles, la font última és la mateixa, la qual cosa en garan-

teix la coherència— ha permès tractar de manera detallada la situació i característiques de les exportacions catalanes des de diferents vessants i obtenir algunes conclusions rellevants respecte a la dinàmica d'aquest flux comercial, que constitueix un indicador de notable importància de la competitivitat del teixit industrial del país. Com a criteri general, s'han incorporat les dades més recents disponibles, de manera que en bona part dels casos les estadístiques arriben fins l'exercici del 2006, encara que en algunes ocasions únicament ha estat possible comptar amb dades fins a l'any 2005 i en les comparacions regionals, per a algunes variables, abasten fins al 2004.

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

2. La posició del comerç exterior català en el context europeu

2. La posició del comerç exterior català en el context europeu

Abans d'analitzar les exportacions catalanes en el context espanyol (capítol 3) i, de manera detallada, en el si de la indústria del Principat (capítols 4 i 5), convé situar el comerç exterior català en el marc europeu amb la finalitat d'aportar alguns referents sobre la importància dels intercanvis internacionals de les empreses del Principat en un dels seus entorns naturals de competència. Aquesta anàlisi ha de permetre conèixer la importància de les exportacions i les importacions catalanes en comparació i en relació a un conjunt de territoris que són, en bastants casos, alguns dels principals socis comercials del Principat, així com importants competidors en moltes branques de l'activitat industrial. D'altra banda, tot això es complementa al capítol 6 amb una anàlisi comparada del nivell de concentració segons els sectors d'activitat i els mercats de destinació a Catalunya i Espanya, i de l'orientació exportadora de les empreses de major dimensió.

2.1. Criteris de selecció de regions en l'àmbit europeu

Com s'acaba d'assenyalar, a l'hora de valorar amb un major grau d'objectivitat la posició de Catalunya pel que fa al comerç exterior, aporta

una informació interessant contextualitzar la importància i l'estructura d'aquest comerç en un marc d'anàlisi ampli que situï el Principat en l'àmbit de diferents estats i regions de referència. En aquest sentit, la magnitud del comerç exterior català és difícil d'avaluar de manera acurada si no és en relació a d'altres territoris amb característiques «similars». En efecte, no tindria gaire sentit comparar la situació de l'economia catalana amb d'altres caracteritzades per una estructura demogràfica, econòmica i/o productiva molt diferents a la nostra.

Es podrien utilitzar diferents criteris per concretar el terme «similar» i dur a terme la comparació desitjada. Sembla raonable que les característiques demogràfiques (nombre d'habitants), geogràfiques (proximitat en l'espai), econòmiques (àmbit natural de la competència, origen i destí dels intercanvis internacionals), històriques (pautes de desenvolupament al llarg del temps) i polítiques (pertinença a alguna unió duanera, zona de lliure comerç o similar) tinguin un paper important en aquesta classificació. En aquest sentit, sembla clar que, per raons geogràfiques i històriques, però també econòmiques i polítiques, l'àmbit natural de referència de l'economia catalana és la resta d'estats i/o regions de la Unió Europea (i/o de la resta d'Europa).

Dintre de l'àmbit europeu, però, és necessari destriar quins estats i/o regions concrets són «similars» a Catalunya. I, en aquest sentit, un criteri raonable és considerar aquells estats i regions amb una grandària, economia i estructura productiva semblants. Com a indicador de grandària de les diferents economies es pot utilitzar el nombre d'habitants. La renda (en termes totals i per càpita) habitualment és un bon indicador del nivell econòmic. Finalment, com que una bona part de l'activitat productiva i de comerç exterior de Catalunya gira al voltant de la indústria, el percentatge de valor afegit brut industrial sobre el valor afegit brut total és un indicador adequat per seleccionar regions amb una estructura productiva relativament semblant. La conjunció dels tres indicadors pot donar una idea fidedigna de les regions amb les quals s'hauria de comparar Catalunya.

L'Oficina Estadística Europea recull dades demogràfiques i econòmiques per a 458 estats, regions i subregions de la Unió Europea i de la resta d'Europa (incloent-hi Turquia). En una primera etapa, per tal de simplificar l'anàlisi, d'aquestes 458 entitats se'n van seleccionar un total de 105 (entre estats i regions) amb més d'un milió d'habitants i per a les quals existien dades de població, renda (producte interior brut) i valor afegit brut (VAB) per a l'any 2004, el darrer per al qual es disposava de dades. El quadre 2.1 presenta el detall per estats de les diferents entitats que compleixen els requisits anteriors.

Per a aquests 105 estats i regions s'ha dut a terme una primera anàlisi a partir de variables econòmiques rellevants. Així, Catalunya es trobava en el lloc 22è pel que fa a nombre d'habitants (amb 6.637.355), en el 18è pel que fa a PIB total

(157.922,3 milions d'euros) i a VAB total (141.967,9 milions d'euros), en el 50è en relació al PIB per habitant (23.532,7€), en el 12è en la classificació segons el VAB industrial total (46.690,9 milions d'euros) i en el 20è pel que fa al percentatge del VAB industrial sobre el VAB total (32,89%). Les diferents classificacions, restringint l'anàlisi a 50 països/regions, en funció d'aquests diferents criteris, es mostren en el quadre 2.2.

L'anàlisi dels indicadors del quadre 2.2, juntament amb les consideracions contingudes en estudis previs (vegeu Solà, Sáez i Termes, 2006) i la necessitat de considerar una distribució equilibrada de regions per països (en el sentit que els estats més grans aportessin una major quantitat de regions) va permetre fer una primera selecció de regions i països. Malgrat que una primera tria de territoris podria basar-se en aquests criteris, en la pràctica la tasca d'emmarcar el comerç exterior català amb el d'altres estats i regions d'Europa de característiques similars topa amb la disponibilitat de dades per a determinats àmbits espacials.

En efecte, si bé pel que fa a estats no hi ha problemes a l'hora de trobar síntesis homogènies i actualitzades de dades, la situació canvia quan hom s'endinsa en l'àmbit regional. No totes les regions d'Europa disposen d'instituts d'estadística que es dediquin al registre, recollida, tractament i anàlisi sistemàtics de dades referents als intercanvis comercials. Igualment, les oficines estadístiques estatals no sempre proporcionen la informació regional en un format que les faci directament i fàcilment comparables a les de la resta de regions europees. Addicionalment, les dades disponibles de comerç exterior de les regions europees no es troben recollides en una

Quadre 2.1. Selecció de països i regions d'Europa											
País/Estat	Regió	País/Estat	Regió	País/Estat	Regió						
Alemanya (15)	Nordrhein-Westfalen	Itàlia (15)	Lombardia	Anglaterra (9)	South East						
	Bayern		Campania		Londres						
	Baden-Württemberg		Lazio		East Midlands						
	Niedersachsen		Sicília		North-East						
	Hessen		Veneto		North-West						
	Sachsen		Piemonte		East						
	Rheinland-Pfalz		Calabria		West Midlands						
	Berlín		Sardenya		Yorkshire and the Humber						
	Schleswig-Holstein		Liguria		South West						
	Brandenburg		Marche	Espanya (13)	Andalusia						
	Sachsen-Anhalt		Abruzzo		Galícia						
	Thüringen		Friuli-Venezia Giulia		Castella Lleó						
	Hamburg		Emilia-Romagna		Catalunya						
	Mecklenburg/Vor-pommern		Puglia		Comunitat de Madrid						
	Saarland		Toscana		País Valencià						
França (20)	Île de France	Romania (4)	Macroregiunea unu	Euskadi	Canàries						
			Macroregiunea doi								
			Macroregiunea trei								
			Macroregiunea patru								
	Rhône-Alpes	Països Baixos (4)	West-Nederland			Portugal	Castella la Manxa	Múrcia			
			Zuid-Nederland								
			Oost-Nederland								
			Noord-Nederland								
	Provence/Alpes/Côte d'Azur	Polònia (6)	Poludniowy						Bulgària	Aragó	Extremadura
			Centralny						Noruega		
			Wschodni						Eslovàquia		
			Pólnocno-Zachodni						Finlàndia		
	Pólnocny		Escòcia								
	Poludniowo-Zachodni		Estònia								
	Nord / Pas-de-Calais	Hongria	Dinamarca	Irlanda N.	Astúries						
		Midi-Pyrénées	Lituània								
						Centre	Gal·les				
	Languedoc-Roussillon	Letònia									
			Lorraine								
Picardie											
	Haute-Normandie										
Alsace											
	Poitou-Charentes										
Bourgogne											
	Basse-Normandie										
Champagne-Ardenne											
	Auvergne										
Franche-Comté											

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat

2. La posició del comerç exterior català en el context europeu

Quadre 2.2. Posició de Catalunya en relació a altres territoris quant als principals indicadors econòmics, 2004										
Pais/Regió	Població	PIB Total	Pais/Regió	PIB per càpita	Pais/Regió	VAB Total	Pais/Regió	VAB Ind. Total	Pais/Regió	VAB ind/ VAB total
Nordrhein-W.	18.079,7	480.171	Nordrhein-W.	45.091	Nordrhein-W.	435.787	Nordrhein-W.	125.091	Noruega	39,86%
Bayern	12.423,4	469.047	Île de France	44.682	Île de France	420.859	Baden-W.	110.669	Euskadi	38,34%
Île de France	11.290,8	395.926	Londres	44.401	Bayern	359.329	Bayern	109.921	Baden-W.	37,81%
Baden-W.	10.692,5	330.248	Île de France	41.370	Baden-W.	292.691	Lombardia	90.529	Rep. Txeca	37,39%
Portugal	10.474,7	322.501	Irlanda	36.354	Londres	287.459	Noruega	73.483	Polúndiow	37,27%
Bèlgica	10.396,4	293.128	Dinamarca	36.306	Lombardia	263.362	Suècia	67.987	Irlanda	36,89%
Rep. Txeca	10.211,4	289.509	Bèlgica	33.130	Bèlgica	257.582	Île de France	63.551	Macroregiunea 1	36,75%
Hongria	10.116,7	281.124	Suècia	32.047	Suècia	246.299	Bèlgica	63.087	Macroregiunea 4	36,44%
Lombardia	9.246,8	253.935	South East	31.849	West-Ned.	221.475	Aústria	62.850	Eslovàquia	35,33%
Suècia	8.975,6	251.521	Lombardia	31.452	South East	221.034	Niedersachsen	49.604	Astúries	35,30%
Àustria	8.140,1	235.819	South East	31.300	Àustria	211.498	Irlanda	48.344	Noord-Ned.	35,03%
South East	8.095,3	205.137	Suècia	31.257	Noruega	184.336	Catalunya	46.691	Eslovènia	34,96%
Niedersachsen	7.993,4	196.158	Baden-W.	30.132	Hessen	177.197	Hessen	43.754	Polúndiow-Zachodni	34,85%
Polúndiow	7.967,9	195.244	Lazio	29.301	Dinamarca	168.718	South East	43.270	Veneto	34,65%
Bulgària	7.801,3	185.094	Niedersachsen	29.078	Niedersachsen	167.985	Finlàndia	41.602	Aragó	34,47%
Centralny	7.732,8	173.289	Finlàndia	29.066	North West	150.836	Veneto	41.166	Lombardia	34,37%
West-Ned.	7.580,5	158.329	Emília-Romagna	28.980	Rhône-Alpes	142.063	Dinamarca	40.636	Emília-Romagna	33,39%
Andalusia	7.553,0	157.922	Àustria	28.847	Catalunya	141.968	West-Ned.	39.871	Lituània	33,13%
Londres	7.408,5	153.468	Veneto	28.310	Lazio	137.883	North West	38.422	Saarland	32,98%
North West	6.815,8	152.627	Noord-Ned.	27.917	Com. Madrid	133.768	Rhône-Alpes	37.635	Catalunya	32,89%
Wschodni	6.785,1	151.935	Bèlgica	27.792	East	132.852	Emília-Romagna	35.783	Marche	32,87%
Catalunya	6.637,3	148.801	East	27.778	Finlàndia	132.211	West Midlands	32.020	Macroregiunea 2	32,48%
Macroregiunea 2	6.597,9	147.569	Escòcia	27.669	Irlanda	131.045	Portugal	31.111	Macroregiunea 3	32,42%
Hessen	6.089,4	143.478	South West	27.348	Portugal	124.677	Londres	30.865	Castella la Manxa	32,08%
Polúndiow-Zachodni	6.064,8	140.424	E. Midlands	26.863	Escòcia	122.230	Piemonte	30.827	Rheinland-Pfalz	31,96%
Rhône-Alpes	5.895,7	138.374	Rhône-Alpes	26.737	West Midlands	120.445	Com. Madrid	30.804	Franch-Comté	31,85%
Campania	5.760,3	137.664	Piemonte	26.570	South West	119.828	East	30.567	Galícia	31,78%

Quadre 2.2. Posició de Catalunya en relació a altres territoris quant als principals indicadors econòmics, 2004 (cont.)											
País/Regió	Població	País/Regió	PIB Total	País/Regió	PIB per càpita	País/Regió	VAB Total	País/Regió	VAB Ind. Total	País/Regió	VAB ind/ VAB total
Com. Madrid	5.705,6	Veneto	132.246	Nordrhein-W.	26.567	Veneto	118.816	Escòcia	29.542	Finlàndia	31,47%
Pòlnocny	5.685,9	Yorkshire and The Humber	127.402	Friuli-Venezia Giulia	26.098	Yorkshire and The Humber	110.695	East Midlands	29.434	Castella Lleó	31,39%
Macroregiunea 3	5.558,5	Emília-Romagna	119.278	Toscana	25.977	Emília-Romagna	107.166	Rep. Txeca	29.260	Thüringen	31,10%
East	5.477,1	Provence-Alpes-C. d'Azur	117.460	West Midlands	25.931	Provence-Alpes-Côte A.	105.393	Yorkshire and The Humber	29.112	País Valencià	31,06%
Dinamarca	5.397,6	Andalusia	115.348	Com. Madrid	25.819	Andalusia	103.695	South West	27.883	Abruzzo	30,96%
Eslovàquia	5.380,0	East Midlands	114.915	Alsace	25.550	Piemonte	102.654	Rheinland-P.	27.810	Hongria	30,87%
West Midlands	5.326,9	Piemonte	114.256	Oost-Ned.	25.528	East Midlands	100.026	Zuid-Ned.	26.909	Bulgària	30,84%
Macroregiunea 1	5.286,8	Zuid-Nederland	103.108	North West	25.396	Zuid-Ned.	90.791	Andalusia	26.129	Bayern	30,59%
Finlàndia	5.219,7	Rheinland-Pfalz	95.889	Yorkshire	25.300	Rheinland-Pfalz	87.026	Toscana	23.522	Pòlnocno-Zachodni	30,04%
Lazio	5.205,1	Toscana	93.054	Saarland	25.015	Toscana	83.605	País Valencià	22.834	Piemonte	30,03%
Escòcia	5.067,9	Campania	87.797	Provence-Alpes-Côte A.	24.870	Campania	78.882	Sachsen	22.255	Haute-Normandie	29,83%
Yorkshire and The Humber	5.024,0	Oost-Nederland	87.779	Champagne-Ardenne	24.763	Rep. Txeca	78.266	Hongria	21.308	Àustria	29,72%
South West	5.018,7	Rep. Txeca	87.205	Euskadi	24.509	Sachsen	77.578	Lazio	20.523	Zuid-Nederland	29,64%
Sicília	5.003,2	Sachsen	85.479	Liguria	24.380	Oost-Ned.	77.293	Pays de la Loire	19.547	Niedersachsen	29,53%
Provence-Alpes-C. d'Azur	4.702,5	Nord/Pas-de-Calais	84.819	Pays de la Loire	24.300	Nord/Pas-de-Calais	76.105	Nord/Pas-de-Calais	18.972	East Midlands	29,43%
Veneto	4.642,9	Hongria	82.303	Aquitaine	24.206	Pays de la Loire	73.694	Oost-Nederland	18.925	Pòlnocny	28,97%
Noruega	4.577,4	Pays de la Loire	82.132	Schleswig-Holstein	24.043	País Valencià	73.519	Provence-Alpes-Côte A.	18.010	North East	28,86%
País Valencià	4.400,4	País Valencià	81.781	Haute-Normandie	23.987	Berlín	71.852	Euskadi	17.732	Nordrhein-Westfalen	28,70%
Sachsen	4.321,4	Berlín	79.170	Centre	23.922	Hamburg	70.966	Gal·les	15.375	Sachsen	28,69%
Piemonte	4.270,2	Hamburg	78.194	Marche	23.895	Hongria	69.032	Campania	15.171	Alsace	28,41%
Macroregiunea 4	4.268,0	Sicília	74.948	Midi-Pyrénées	23.759	Sicília	67.337	North East	14.634	Múrcia	28,25%
East Midlands	4.266,0	Aquitaine	74.100	Rheinland-P.	23.623	Aquitaine	66.487	Noord-Ned.	14.633	Wschodni	28,22%
Emília-Romagna	4.080,5	Bretagne	71.136	Catalunya	23.533	Bretagne	63.828	Bretagne	14.422	Toscana	28,13%

Nota: Població en milers d'habitants, PIB per càpita en euros i PIB total, VAB total i VAB industrial total en milions d'euros.
 Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat

única font, sinó que s'han de localitzar individualment, la qual cosa ha obligat a cercar directament informació a aquesta escala administrativa.

Cal assenyalar també que, com a conseqüència del fet d'afegir estats independents a les regions objecte d'estudi, apareixen problemes d'homogeneïtat, ja que les estadístiques disponibles d'exportacions en l'àmbit regional fan referència a sortides fora de l'estat al qual pertany la regió, però no inclouen les vendes fetes a d'altres regions dintre del mateix estat. Per tant, no és possible comparar directament les dades de comerç exterior (internacional) d'estats independents i les de regions integrades en estats.

Per aquests motius, finalment es va procedir a una selecció de regions (excloent estats independents) que representés un compromís entre els diferents criteris de comparació de regions homogènies, representativitat territorial i facilitat en la recollida de dades. Aquesta mostra recull un total de 28 regions europees repartides en 5 estats (quadre 2.3). Al mateix temps, a causa de la limitació de les dades disponibles s'han utilitzat únicament dades d'importacions i exportacions totals (excloent els intercanvis de material militar) mesurades a preus corrents, seguint les convencions habituals,¹ sense desglossar sectors productius ni contingut tecnològic.

Quadre 2.3. Regions europees considerades per a l'anàlisi comparativa

País/Estat	Regió	País/Estat	Regió
Espanya (4)	Catalunya (Barcelona)	França (6)	Rhône-Alpes (Lió)
	Comunitat de Madrid (Madrid)		Île-de-France (París)
	Euskadi (Bilbao)		Pays de la Loire (Nantes)
	País Valencià (València)		Haute-Normandie (Rouen)
Alemanya (6)	Baden-Württemberg (Stuttgart)		Nord-Pas-de Calais (Lilla)
	Bayern, (Munic)		Alsace (Estrasburg)
	Hessen (Wiesbaden)	Regne Unit (7)	North-West (Liverpool/Manchester)
	Sachsen (Dresde)		Yorkshire and the Humber (Leeds/Sheffield)
	Niedersachsen (Hannover)		East Midlands (Nottingham)
Rheinland-Pfalz (Magúncia)	West Midlands (Birmingham)		
Itàlia (5)	Lombardia (Milà)	East (Cambridge)	
	Piemonte (Torí)	South-East (Guilford)	
	Veneto (Venècia)	Escòcia (Edimburg)	
	Emilia-Romagna (Bolonya)		
	Lazio (Roma)		

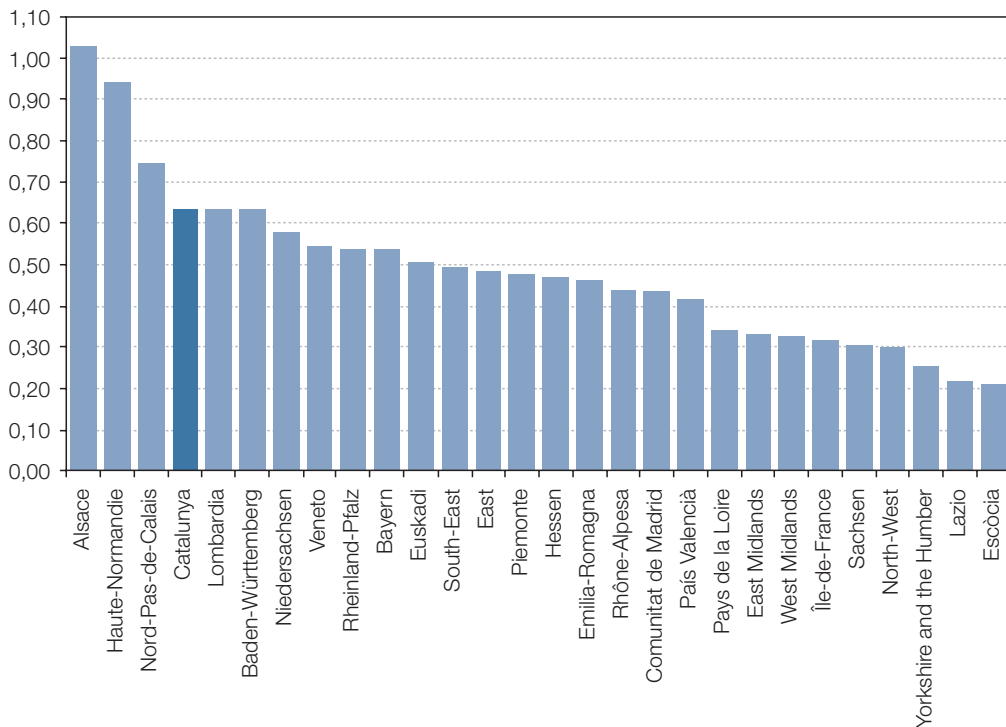
Font: Elaboració pròpia

2.2. Importància i característiques dels intercanvis comercials de Catalunya en comparació amb les regions europees seleccionades

Si mesurem la importància del comerç exterior en una regió determinada com el grau d'obertura d'aquesta regió, és a dir, com la relació entre la

magnitud dels intercanvis internacionals —la suma d'importacions i exportacions— i el PIB total, Catalunya era el 2004 una de les regions europees més obertes al comerç internacional (gràfic 2.1). Concretament, el total d'importacions i exportacions com a percentatge del PIB superava el 63%, de manera que el Principat es va situar aquell any com la quarta regió de les 28

Gràfic 2.1. Grau d'obertura (2004): suma d'exportacions i importacions sobre PIB

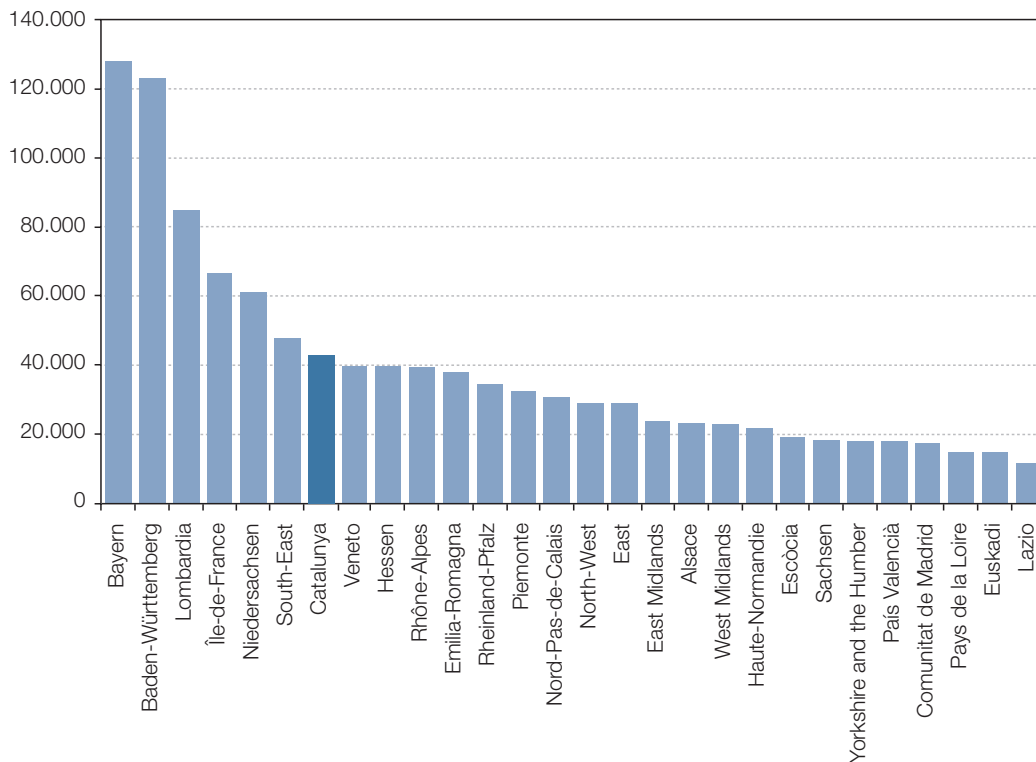
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, HM Revenue & Customs, Instituto Nacional de Estadística, Institut National de la Statistique et des Études Économiques, Istituto Nazionale di Statistica, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, Niedersächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr, Regione Lombardia, Unioncamere Lombardia, Regione Piemonte, Unioncamere Lombardia, Sistema Statistico Nazionale, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz.

considerades, només per darrere de les regions franceses d'Alsace (amb una ràtio del 103%), Haute-Normandie (94%) i Nord-Pas de Calais (74%). El nivell d'obertura de Catalunya era pràcticament idèntic al de la regió italiana de Lombardia i al de l'alemanya de Baden-Württemberg, i superior a regions com Niedersachsen, Rheinland-Pfalz i Bayern (Alemanya), Veneto (Itàlia), Eus-

kadi i totes les regions considerades del Regne Unit (incloent-hi Escòcia).

A més de la visió de conjunt que aporta el volum dels intercanvis amb l'exterior en relació al PIB de Catalunya, és també interessant analitzar quin pes tenen tant les importacions com les exportacions en el grau d'obertura del Principat en relació a la

Gràfic 2.2. Exportacions totals de les regions europees seleccionades, 2005 (milions d'euros)

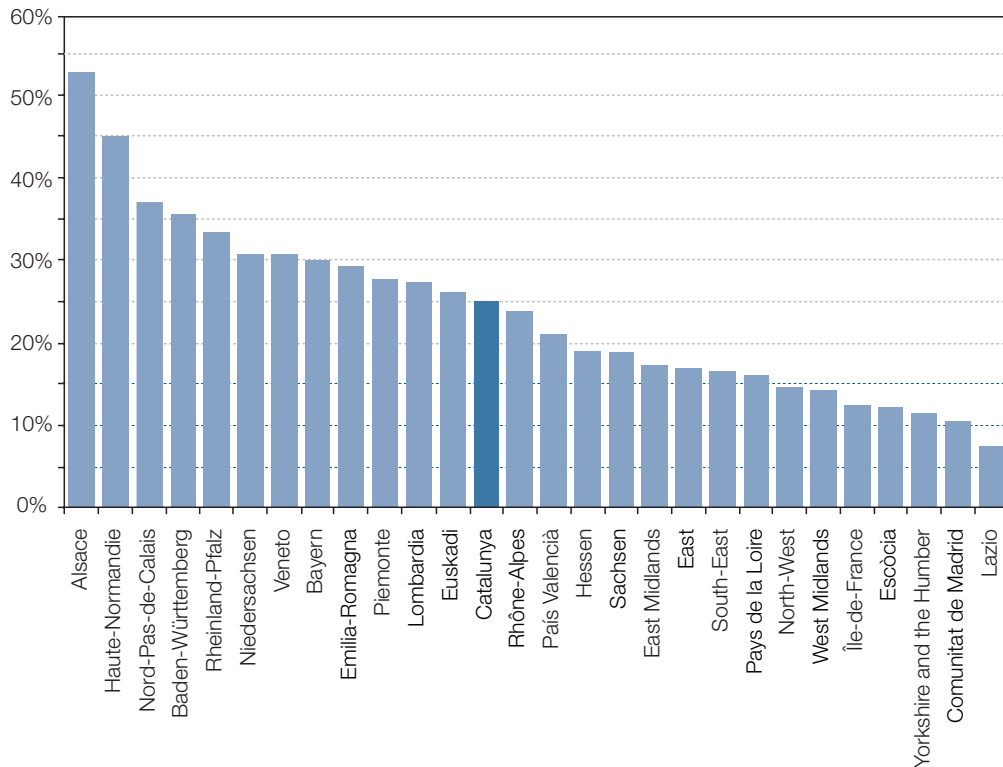

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, HM Revenue & Customs, Instituto Nacional de Estadística, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, Nidederäsächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr, Regione Lombardia, Regione Piemonte, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz.

resta de regions del seu entorn. Concretament, és adient preguntar-se si l'alt grau d'obertura es deu principalment al valor elevat de les exportacions, de les importacions o bé de totes dues partides alhora. En aquest sentit, hom constata que Catalunya era, amb unes exportacions de més de 42.000 milions d'euros, la setena regió europea pel que fa a exportacions totals en valor l'any 2005 (gràfic 2.2),

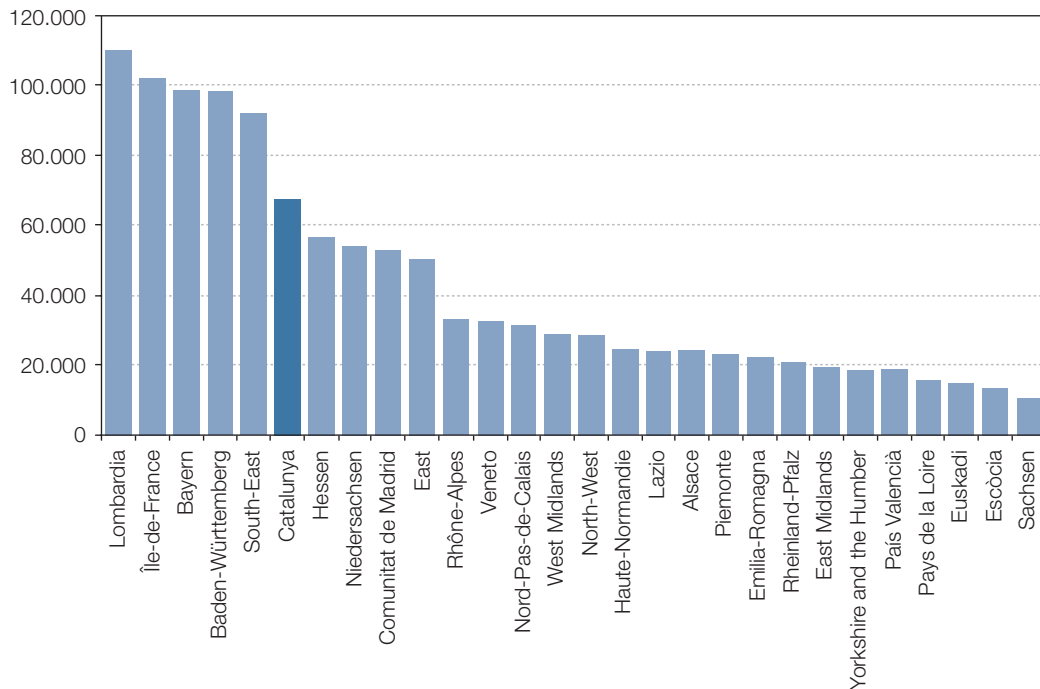
un esglaó més alt en el rànquing del que registrava l'any 2004. Concretament, el 2005, el Principat només se situava per darrere de les regions alemanyes de Bayern (128.000 milions d'euros), Baden-Württemberg (123.000 milions) i Niedersachsen (60.000 milions), de la italiana de Lomabardia (84.000 milions), Île-de-France (66.000 milions) i el South-East d'Anglaterra (47.000 milions).

Gràfic 2.3. Exportacions de les regions europees seleccionades com a percentatge del PIB, 2004

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, HM Revenue & Customs, Instituto Nacional de Estadística, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, Nidederländisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr, Regione Lombardia, Regione Piemonte, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz.

Gràfic 2.4. Importacions totals de les regions europees seleccionades, 2005 (milions d'euros)

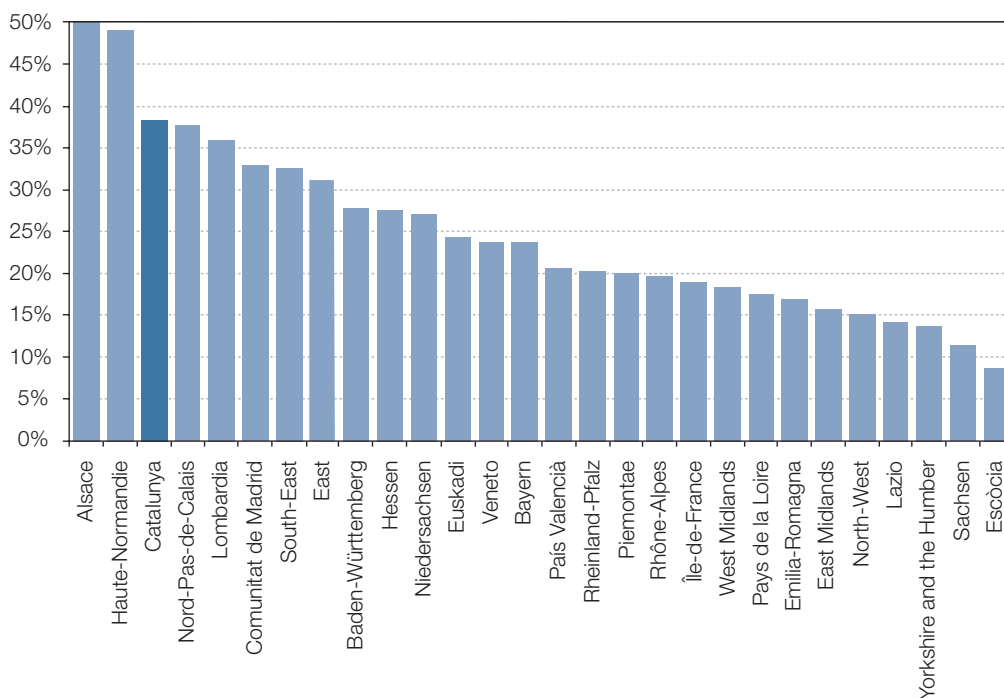
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, HM Revenue & Customs, Instituto Nacional de Estadística, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, Niedersächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr, Regione Lombardia, Regione Piemonte, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz.

La posició destacada de Catalunya en termes absoluts empitjora quan es considera el percentatge de les exportacions en relació amb el PIB (gràfic 2.3). En termes relatius, Catalunya se situava el 2004 en el tretzè lloc de les regions considerades. Les exportacions catalanes representaven aquell any gairebé un 25% del PIB, valor que està lluny del 52% en el cas d'Alsace, del 45% d'Haute-Normandie, del 35% de Baden-Württemberg o del de prop del 30% de Bayern.

Tot i això, les exportacions catalanes com a percentatge del PIB superaven amb escreix les del South-East d'Anglaterra o de l'Île-de-France.

Pel que fa a les importacions, l'any 2005 Catalunya se situava en el sisè lloc en el conjunt de les regions europees seleccionades, enregistrant compres a l'exterior per un valor de gairebé 67.500 milions d'euros l'any 2005 (gràfic 2.4), per darrere de Lombardia, Île-de-France, Bayern,

Gràfic 2.5. Importacions a les regions europees seleccionades com a percentatge del PIB, 2004

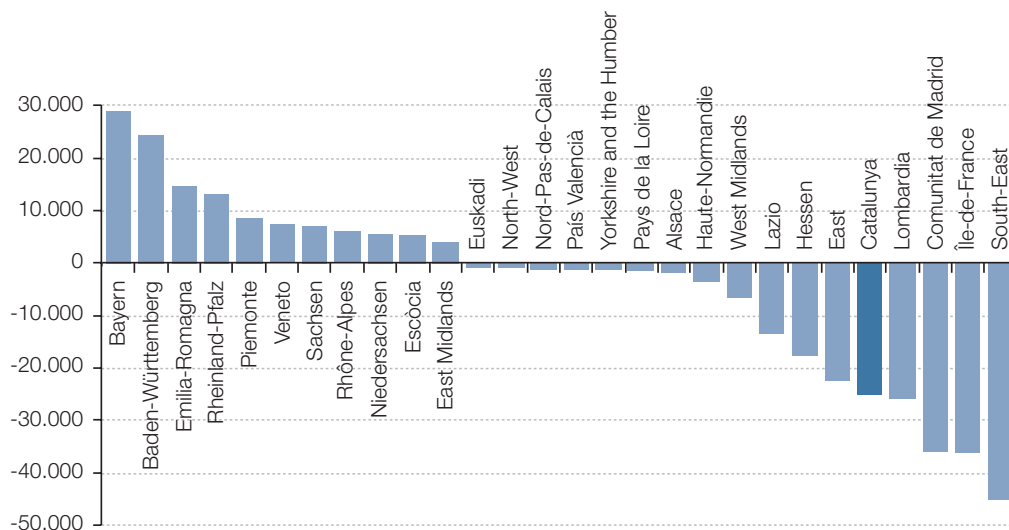
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, HM Revenue & Customs, Instituto Nacional de Estadística, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, Nidederländisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr, Regione Lombardia, Regione Piemonte, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz.

Baden-Württemberg i South-East. Tanmateix, quan es consideren les importacions com a percentatge del PIB, a diferència del que succeïa amb les exportacions, Catalunya puja fins al tercer lloc del rànquing. Concretament, les importacions representaven un 38,4% del PIB total català l'any 2004 (gràfic 2.5).

Queda clar, doncs, que l'elevat grau d'obertura de l'economia catalana al comerç exterior és a

causa, en bona part, d'un alt valor de les importacions que no es veu suficientment correspost per les exportacions. Aquesta situació fa que Catalunya fos el 2005 la cinquena regió europea amb un pitjor saldo comercial de les 28 regions objecte d'estudi (més de 25.000 milions d'euros, en termes absoluts), superada només per Lombardia, la Comunitat de Madrid, l'Île-de-France i el South-West d'Anglaterra (gràfic 2.6).

Gràfic 2.6. Saldo comercial a les regions europees seleccionades, 2005 (milions d'euros)

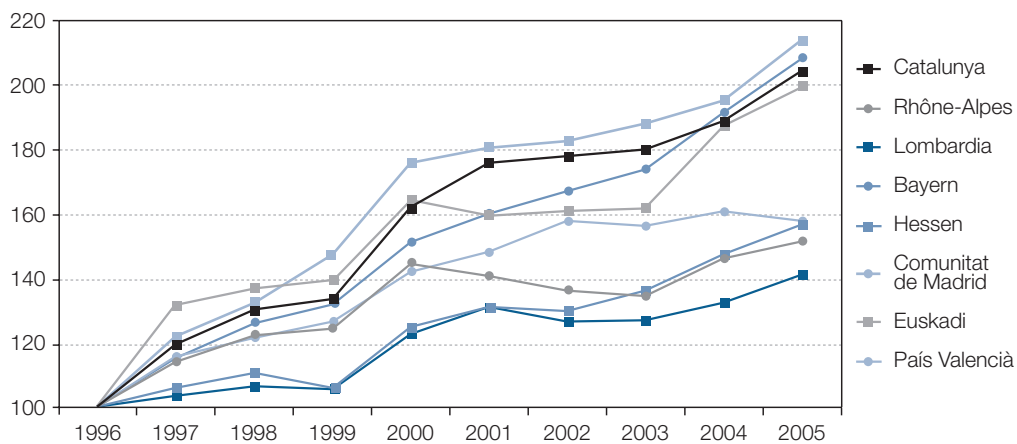
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, HM Revenue & Customs, Instituto Nacional de Estadística, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, Nidderländisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr, Regione Lombardia, Regione Piemonte, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz.

L'anàlisi que s'ha dut a terme fins ara ha estat eminentment estàtica. Per això també convé comprovar com evolucionen les exportacions de Catalunya en relació a d'altres regions europees. Malgrat que no es disposa de sèries llargues per a totes les 28 regions seleccionades, el gràfic 2.7 mostra l'evolució des del 1996 fins al 2005 per a set regions, a més de Catalunya. Com es pot observar, entre les regions, el Principat presenta un creixement elevat durant aquest període (les exportacions es van duplicar), només superat per Bayern i la Comunitat de Madrid, la qual cosa indica una millora de la posició de les empreses catalanes en el context internacional

enfront d'alguns dels principals competidors, és a dir, un avanç en termes de quota de mercat dels productes catalans en els mercats exteriors.

Òbviament, a aquest resultat hi van contribuir de manera desigual els diversos sectors productius del Principat. L'anàlisi que es realitza en els capítols 3 i 4 té com un dels objectius aportar informació sobre el dinamisme sectorial de les exportacions catalanes, mentre que en el capítol 5 aquest aspecte es considera també en relació a les principals empreses de les diferents branques productives.

Gràfic 2.7. Evolució de les exportacions d'algunes regions europees en números índex, 1996-2005 (1996 = 100)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Hessisches Statistisches Landesamt, Instituto Nacional de Estadística, Regione Lombardia, Statistisches Landesamt Rheinland-Pfalz, Institut National de la Statistique et des Études Économiques.

**Exportacions
i competitivitat
de la indústria: anàlisi
sectorial i empresarial**

**3. Dinàmica general de les
exportacions catalanes en el
contexte espanyol (1997-2006)**

3. Dinàmica general de les exportacions catalanes en el context espanyol (1997-2006)

3.1. Trets globals i evolució recent del comerç exterior català

En els darrers exercicis les exportacions catalanes van avançar a bon ritme, ja que en la dècada compresa entre els anys 1996 i 2006 la xifra total d'exportacions en valors corrents es va multiplicar per 2,25 —és a dir, van créixer un 125%—, la qual cosa equival a un creixement anual acumulatiu del 8,4%. En termes reals, si als valors expressats en unitats monetàries corrents se'ls aplica el deflactor espanyol de les exportacions de béns i serveis, el creixement en el conjunt de la dècada va ser lleugerament superior al 77%, equivalent a una taxa anual acumulativa del 5,9%.

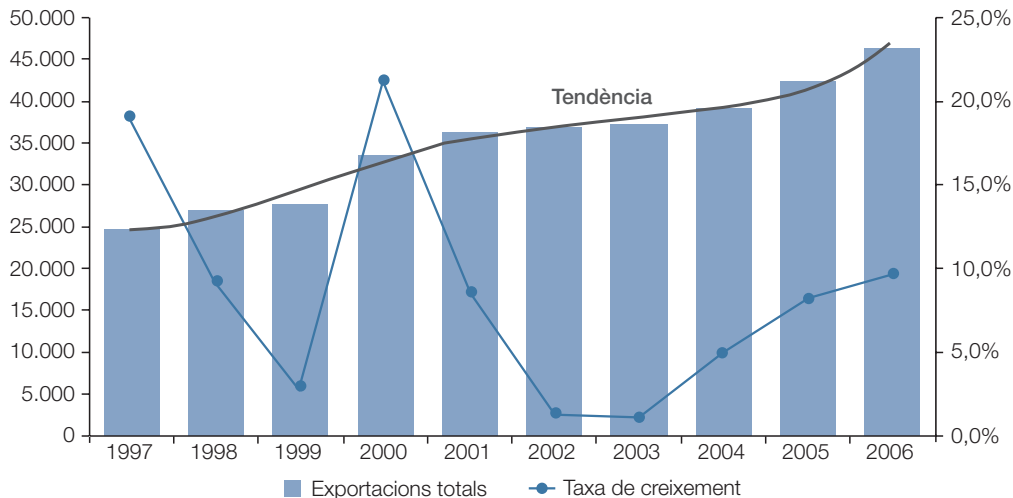
Per tant, la dinàmica expansiva de les vendes a l'exterior va ser prou intensa en aquests anys, malgrat que en la sèrie temporal considerada s'hi poden diferenciar dues fases amb un comportament relativament diferent, ja que, en línies generals, la dinàmica de creixement va ser més intensa en el subperíode 1996-2001 que en els anys posteriors. Així, per exemple, el valor de les exportacions efectuades l'any 2001 va ser un 75% superior al de les registrades el 1996, mentre que el 2006 la xifra de les exportacions era tan sols un 28,4% més alta que la corresponent a

l'any 2001. En els darrers exercicis, el bienni 2002-2003 va resultar especialment desfavorable, amb uns percentatges d'increment nominal de les vendes a l'exterior poc superiors a l'1% en cadascun d'aquests anys, mentre que la recuperació que s'aprecia en els anys 2004 i, sobretot, 2005 i 2006 és certament remarcable (gràfic 3.1).

D'aquestes dades es pot deduir que l'evolució del tipus de canvi de l'euro en relació a altres divises i, especialment, enfront al dòlar nord-americà, ha incidit desfavorablement sobre les exportacions catalanes, si bé la relativa estabilitat que ha registrat aquesta variable després de l'any 2004 sembla haver permès als empresaris assimilar aquests efectes i seguir un procés d'adaptació a les noves circumstàncies del mercat, reprenent així amb un cert vigor la pauta expansiva. El gràfic 3.2, en el qual es representa l'evolució del tipus de canvi de l'euro en relació al dòlar, posa de manifest les similituds apreciables en l'evolució d'ambdues sèries.

Cal dir, però, que l'evolució positiva que s'observa en els darrers exercicis no apareix exempta d'alguns elements desfavorables, especialment si es compara el flux de les exportacions amb la dinàmica seguida per la producció total catalana-

Gràfic 3.1. Evolució de les exportacions catalanes (milions d'euros corrents i taxa de variació)

Font: IDESCAT

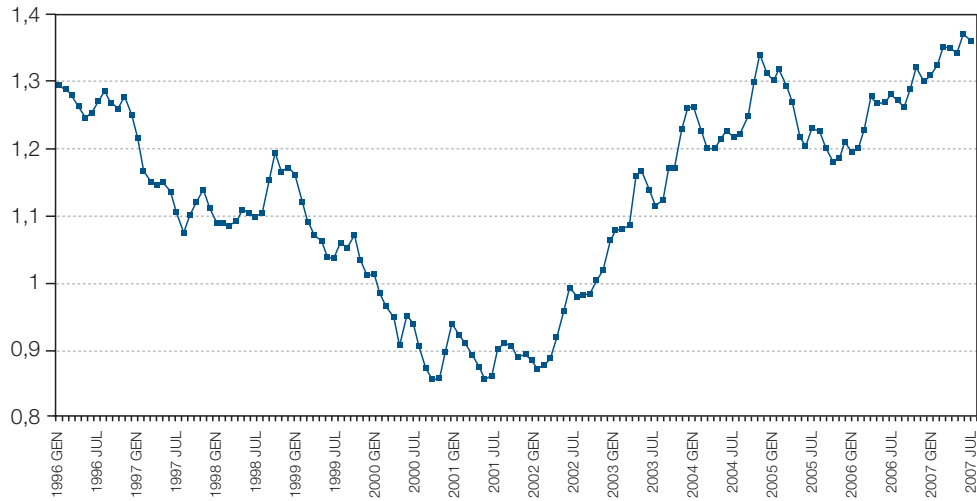
na o si es considera la progressió mantinguda pel saldo net dels intercanvis amb l'exterior. Així, pel que fa a la proporció que representen les exportacions catalanes en relació al PIB, la contracció registrada entre els anys 2001 i 2005 és patent (va ser de 3,4 punts percentuals), i solament a partir del 2006 s'aprecia un canvi en la tendència. Aquest canvi comporta que el valor de l'indicador considerat durant l'exercici del 2006 es va situar a un nivell similar al que assolía l'any 2003, i va millorar mig punt percentual en relació a l'exercici del 2005, encara que caldrà veure si el moviment alcista es consolida en el futur.

Tanmateix, si es valora l'evolució que segueix el saldo net dels intercanvis comercials en els darrers anys, la continuïtat en la marxa negativa d'aques-

ta magnitud és molt clara, sense que es detecti cap reacció ni canvi de tendència en l'últim any de la sèrie, contràriament al que passava en el cas anterior, de manera que el deteriorament del saldo comercial que s'aprecia al llarg de més d'una dècada és clar i persistent (gràfic 3.3). En xifres absolutes, l'any 2006 el valor d'aquest saldo es va aproximar a 27.700 milions d'euros, quantitat que és quasi quatre vegades superior a la que registrava la balança comercial catalana l'any 1997.

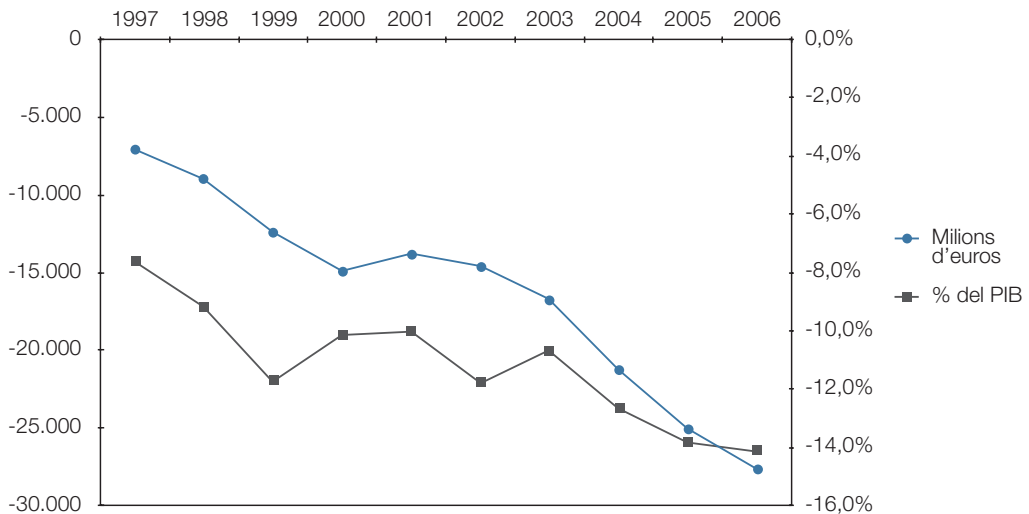
Tot i això, també és raonable interpretar que la situació registrada el 2006 marca una posició més positiva que l'observada en anys anteriors, ja que, si bé el saldo comercial va empitjorar sensiblement, l'evolució dels dos fluxos del comerç exterior va mantenir una pauta bastant més equi-

Gràfic 3.2. Evolució del tipus de canvi de l'euro en relació al dòlar

Font: Banc d'Espanya

Gràfic 3.3. Evolució del saldo comercial català (valors absoluts i % del PIB)

Font: IDESCAT

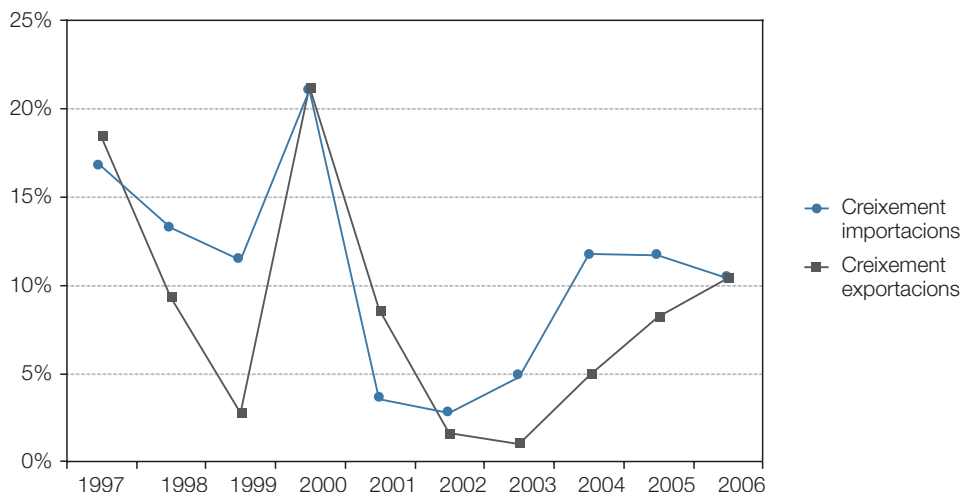
librada que en el quadrienni anterior. En efecte, si al llarg del període 2002-2005 —i, especialment, els tres darrers anys d'aquest període— les importacions van créixer a un ritme sensiblement més fort que les exportacions, l'any 2006 el percentatge d'increment d'ambdós fluxos comercials va ser quasi idèntic, superant l'increment de les exportacions en una dècima al registrat per les importacions (gràfic 3.4).

Lògicament, el fet d'haver-se igualat l'any 2006 la taxa de creixement d'importacions i d'exportacions no modifica la tendència a l'empitjorament del saldo comercial, en la mesura que el valor absolut de les compres a l'exterior superava en un 58,7% el de les vendes. Malgrat això, la desacceleració en el ritme de creixement de les importacions catalanes i la pauta expansiva seguida per les exportacions en l'últim exercici

considerat comporta una millora relativa que, en el cas de mantenir-se, tindrà un impacte favorable important en els propers anys.

En resum, doncs, les dades principals referents al comerç exterior català posen de manifest el deteriorament registrat en els fluxos d'intercanvi, principalment a partir de l'exercici del 2001, encara que centrat principalment en el trienni 2002-2004. La magnitud que evidencia de manera més acusada aquesta situació és el saldo comercial, que ha seguit una progressió creixent continuada dels valors negatius, si bé altres indicadors permeten fer una interpretació més favorable, especialment a partir del darrer exercici. El fet que la reacció positiva es detecti tan sols a partir de l'últim any de la sèrie comporta que s'hagi de prendre amb cautela la possibilitat que es consolidi un canvi de tendència.

Gràfic 3.4. Taxa de variació de les exportacions i les importacions catalanes

Font: IDESCAT

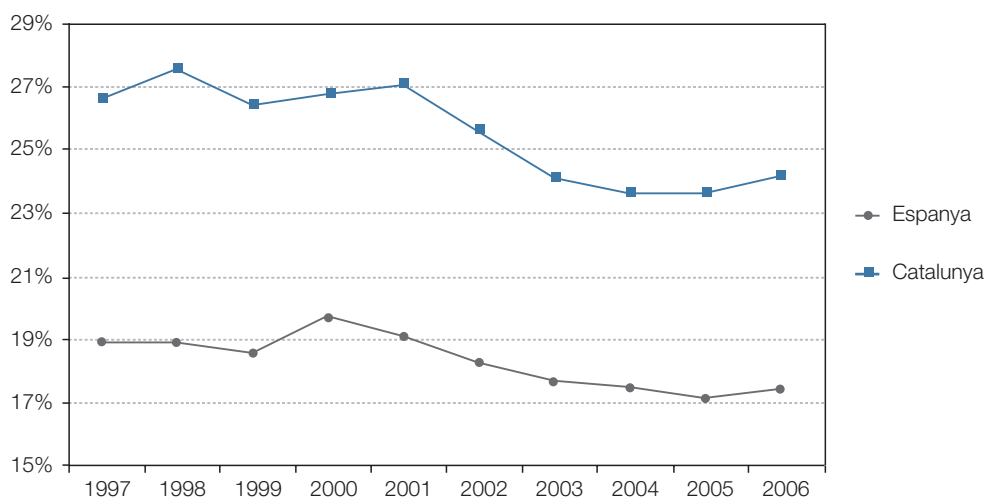
3.2. Evolució general de les vendes a l'exterior i comparació amb la resta d'Espanya

La comparació de la dinàmica seguida per les exportacions catalanes amb la que ha mantingut aquest flux en el conjunt d'Espanya pot permetre detectar si existeix algun tret diferencial rellevant en el comportament de les empreses exportadores catalanes en relació a la resta de l'Estat. Una primera constatació d'interès que es pot fer és que la propensió exportadora catalana és sensiblement superior a la que presenta el conjunt de l'economia espanyola, de manera que, al llarg de la darrera dècada, les empreses catalanes van vendre a l'exterior una proporció del PIB superior entre un mínim de sis punts percentuals i un màxim de quelcom més de vuit punts (gràfic 3.5). Per tant, l'obertura de l'economia catalana a l'exterior supera significativament la del conjunt de

l'Estat espanyol, la qual cosa, d'altra banda, també posen de manifest amb claredat les dades que es presenten en el gràfic 3.6, ja que durant els darrers deu anys l'aportació de les exportacions catalanes al total espanyol s'ha situat en percentatges compresos entre un mínim del 26,6% i un màxim del 28,3%, proporció neta-ment més alta que la participació catalana en el PIB espanyol que, com és sabut, els darrers anys es manté estabilitzada al voltant del 20%.

Per la resta, pel que fa a la proporció del PIB que representen les exportacions, el gràfic 3.5 permet constatar que les línies que corresponen a Espanya i Catalunya segueixen una evolució bastant similar, amb un descens força acusat que, en el cas espanyol, s'inicia l'any 2001, mentre que a Catalunya es produeix a partir de l'exercici del 2002. D'altra banda, la caiguda va ser

Gràfic 3.5. Proporció de les exportacions en relació al PIB a Catalunya i el conjunt d'Espanya

Font: IDESCAT

més intensa en el cas català, ja que en el període 2001-2005 va assolir els 3,4 punts percentuals, mentre que a Espanya entre 2000 i 2005 la caiguda va ser de 2,6 punts percentuals. En contrapartida, la reacció alcista que es va registrar l'any 2006 va assolir el mig punt percentual a Catalunya i, per tant, va ser una mica més forta que en el conjunt espanyol, en el qual el diferencial va ser de 3 dècimes. En tot cas, d'aquestes dades es desprèn que l'economia catalana va patir en major mesura que la resta de l'Estat les dificultats per mantenir les posicions en els mercats exteriors.

De la mateixa manera que s'ha vist en relació a altres aspectes, també el gràfic 3.6 posa de manifest una reducció significativa en la magnitud representada —la participació catalana en les exportacions espanyoles totals— a partir de l'any 2001 que, en aquesta ocasió, manté una continuïtat fins l'exercici del 2004. En aquest cas, però, l'evolució de la variable tractada revela que les empreses del Principat s'han vist afectades en major mesura que les de la resta d'Espanya per les circumstàncies desfavorables dels mercats exteriors i, especialment, d'aquells que operen en dòlars, tot i que la reacció registrada en el bienni 2005-2006 ha portat l'indicador fins uns valors superiors als registrats els darrers anys de la dècada dels anys noranta i poc inferiors als màxims assolits els anys 2001-2002.

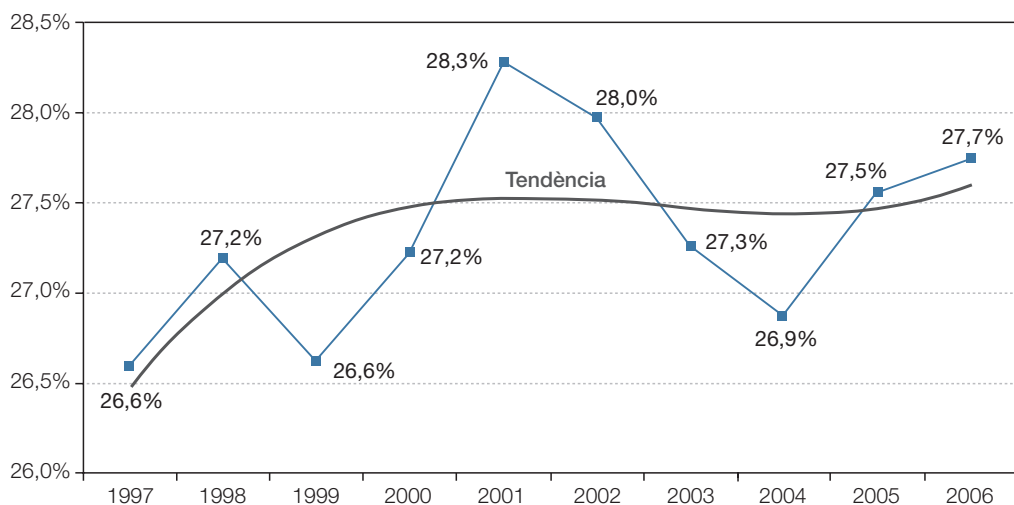
Tal com es veurà en apartats posteriors, l'empitjorament relatiu apreciat en el període 2002-2004 no deriva del fet que les empreses catalanes adrecin les vendes a l'àrea del dòlar en major mesura que les d'altres zones d'Espanya, amb la qual cosa la diferència de comportament s'ha d'atribuir a altres factors, com poden ser

una concentració més elevada en productes més vulnerables als efectes del tipus de canvi o bé un grau de dependència comparativament elevat envers un nombre reduït d'empreses que es vegin més afectades per les condicions del mercat.

De tota manera, també cal dir que la contracció que va experimentar la participació catalana en el total de les exportacions espanyoles durant els anys 2002-2004 es pot considerar una ruptura temporal dins d'una dinàmica general que segueix una línia creixent, tal com evidencia la línia de tendència ajustada a la sèrie 1997-2006, que presenta un lleuger descens en els anys 2003-2004, per reprendre posteriorment una pauta ascendent. De la mateixa forma, com s'ha dit, es pot constatar que les quotes de participació que es van assolir els dos darrers exercicis d'aquesta sèrie (2005-2006) superen sensiblement el valor mitjà dels anys 1997-2000 (gràfic 3.6).

Certament, pel que fa a la distribució sectorial de les exportacions, existeixen algunes disparitats rellevants entre Catalunya i el total d'Espanya. Principalment, cal destacar el pes sensiblement major que tenen per al conjunt de l'Estat les exportacions d'alguns dels grups de productes amb més pes en el comerç exterior, principalment el de vehicles de motor i altres materials de transport i el de productes de l'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca. El pes del primer d'ambdós en les exportacions espanyoles ha oscil·lat entre un 26,2% i un 28% durant el període 1997-2006 i el del segon, entre el 5,8% i el 7,2%. En el mateix període, la participació del sector de fabricació de vehicles de motor i altres materials de transport en les exportacions catala-

Gràfic 3.6. Participació de les exportacions catalanes en el total espanyol

Font: IDESCAT

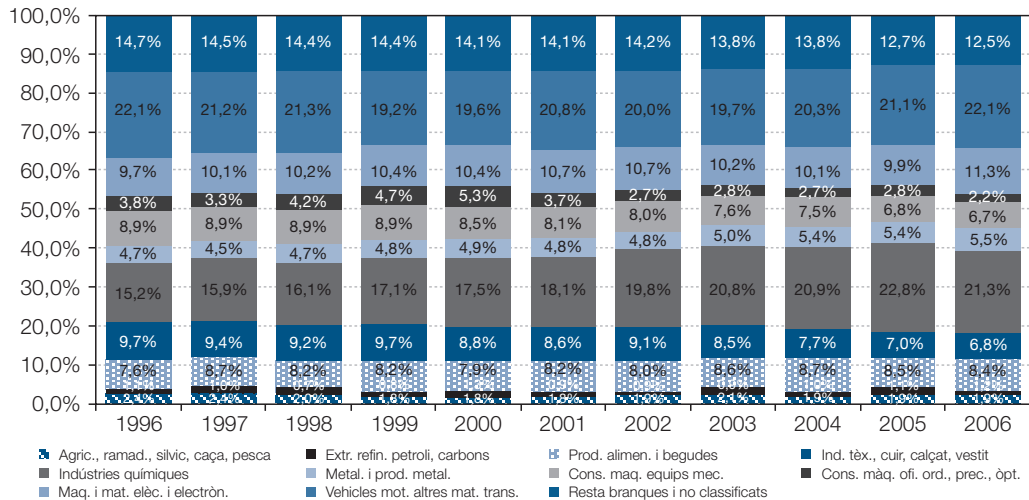
nes s'ha situat en valors compresos entre el 19,2% i el 22,1% —és a dir, entre sis i set punts percentuals per sota—, i la del sector dels productes de l'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca, entre un 1,8% i un 2,4%, la qual cosa comporta un diferencial d'entre quatre i cinc punts en relació al conjunt de l'Estat (gràfics 3.7 i 3.8).

En contrapartida, hi ha dos grups de productes la participació en les exportacions catalanes dels quals supera sensiblement la quota que mantenen en el total espanyol: els productes químics i farmacèutics, que a Catalunya van aportar entre el 15,9% i el 22,8% del valor global de les vendes a l'exterior en el període 1997-2006 i el sector de la maquinària i material elèctric i electrònic, amb percentatges de participació compresos entre el 9,9% i l'11,3%. Per al conjunt de l'Estat, aquests

mateixos sectors aportaven entre el 8,3% i l'11,9% en el primer cas (la qual cosa comporta un diferencial d'entre vuit i onze punts percentuals, aproximadament), i entre un 6,2% i un 6,9% per al segon d'ambdós sectors, és a dir, de l'ordre de tres o quatre punts percentuals menys.

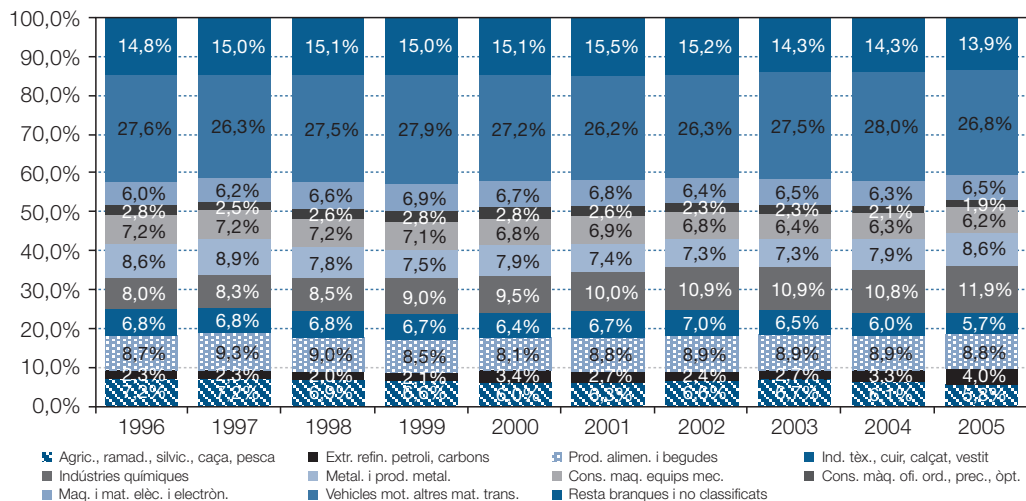
A això s'hi pot afegir que, encara que amb menor intensitat, tres sectors més —el de fabricació de maquinària d'oficina (ordinadors, instruments de precisió i òptica), el de construcció de maquinària i equips mecànics i el de productes tèxtils (cuir, calçat i vestit)— també assoleixen una participació més elevada en les exportacions catalanes en relació a la que mantenen en les del total de l'Estat. En conseqüència, l'aportació dels cinc sectors citats —i, especialment, dels dos primers— a les exportacions totals és netament més eleva-

Gràfic 3.7. Distribució sectorial de les exportacions catalanes

Font: IDESCAT

Gràfic 3.8. Distribució sectorial de les exportacions espanyoles

Font: IDESCAT

da en el cas català en relació al conjunt d'Espanya, motiu que implica una especialització relativa netament més marcada.

Com és lògic, això es tradueix en què la participació de les empreses catalanes pertanyents a aquests mateixos sectors en les exportacions espanyoles és també sensiblement superior a la quota catalana global. El cas més destacat és el de les indústries químiques, sector en el qual l'aportació catalana supera el 50% a les exportacions espanyoles en els darrers deu anys (va ser entorn al 52% l'últim trienni), però també s'assoleixen percentatges netament superiors al valor mitjà en altres sectors, especialment el de maquinària i materials elèctrics i electrònics (entre un 40% i un 47% en la darrera dècada), el de fabricació de maquinària d'oficina, ordinadors i instruments de precisió i òptica (entre el 33% i més del 50% els últims deu anys) i el de construcció de maquinària i equips mecànics, amb participacions d'entre un 30% i un 34%. Una situació similar es produeix per als productes tèxtils, de confecció, cuir i calçat catalans, que durant la darrera dècada han aportat entre un 34% i un 38% a les exportacions espanyoles. És pot assenyalar, però, que la tendència decreixent que s'aprecia en el cas d'aquest darrer sector és força continuada.

En contrapartida, en altres casos el percentatge d'aportació de les exportacions catalanes al total espanyol se situa per sota del 27%-28% que correspon al conjunt de les branques. La desviació més important es registra en els productes de l'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca, i en el sector d'extracció i refinació de petroli i extracció de carbons, en els quals les exportacions catalanes representen menys del 10% del total espa-

nyol en quasi tots els exercicis de la sèrie considerada. També en el cas de la metal·lúrgia i productes metàl·lics i en les indústries de fabricació de vehicles de motor i altres materials de transport es detecta una situació similar —encara que amb un diferencial més moderat—, mentre que els productes de les indústries alimentaris i de begudes aporten a les exportacions espanyoles percentatges bastant propers a la mitjana global.

En definitiva, doncs, la composició sectorial de les exportacions catalanes presenta disparitats significatives en relació al mateix flux comercial per al conjunt de l'economia espanyola, que podrien explicar, al menys parcialment, les diferències en l'evolució de les vendes a l'exterior que s'aprecien entre ambdós àmbits, tot i que atribuir a aquest factor una major o menor influència requeriria una valoració molt més detallada.

3.3. Àmbit geogràfic de destinació de les exportacions catalanes. Diferències en relació al conjunt de l'Estat

El tret més remarcable en relació als mercats de destinació de les exportacions tant catalanes com espanyoles és la forta concentració que registren en els països europeus i, en especial, en els de la zona euro. Aquesta concentració és una mica més marcada per a les vendes catalanes a l'exterior que per al conjunt d'Espanya, però la diferència és bastant moderada. Així, si es considera la quota de mercat per a Catalunya dels països de la zona euro en els darrers deu anys, va assolir un valor màxim del 63,3% l'any 2001 i el mínim va ser del 58,9% l'any 2006. En el cas espanyol, el valor màxim de la dècada va ser del

61,9% l'any 1999 i el mínim es va produir també durant l'exercici del 2006, amb un percentatge del 57,5%.

En línies generals, en ambdós casos s'aprecia una tendència lleugerament descendent al llarg dels darrers deu anys en el percentatge de les exportacions que es destinen a la zona euro, encara que també cal dir que la pèrdua de pes relatiu d'aquest mercat és pot atribuir principalment al major dinamisme de les vendes a altres àrees geogràfiques, ja que, per exemple, les exportacions catalanes a la zona euro l'any 2006 eren un 110% superiors a les que es van fer l'any 1996. Tanmateix, el creixement global de les vendes catalanes a l'exterior en el mateix període va ser del 124%, amb un increment especialment rellevant de la resta dels països europeus, del 220% en termes nominals.

En contrapartida, cal destacar l'escàs dinamisme mostrat pels mercats asiàtics, ja que les exportacions amb aquesta destinació van augmentar un 60% entre 1996 i 2006, és a dir, menys de la meitat que la xifra total. Per altra banda, també les vendes al mercat americà van seguir una pauta de menor creixement que el conjunt d'aquest corrent comercial, ja que van augmentar un 112% front del 124% general, amb un comportament una mica millor dels països d'Amèrica del Nord, àmbit que va registrar un creixement de les exportacions catalanes del 121%, proper, per tant, al valor mitjà.

En definitiva, doncs, dins una línia global de considerable dinamisme en la majoria dels mercats de destinació de les exportacions catalanes, la situació comparativament menys favorable la presenten els mercats asiàtics i els dels països de

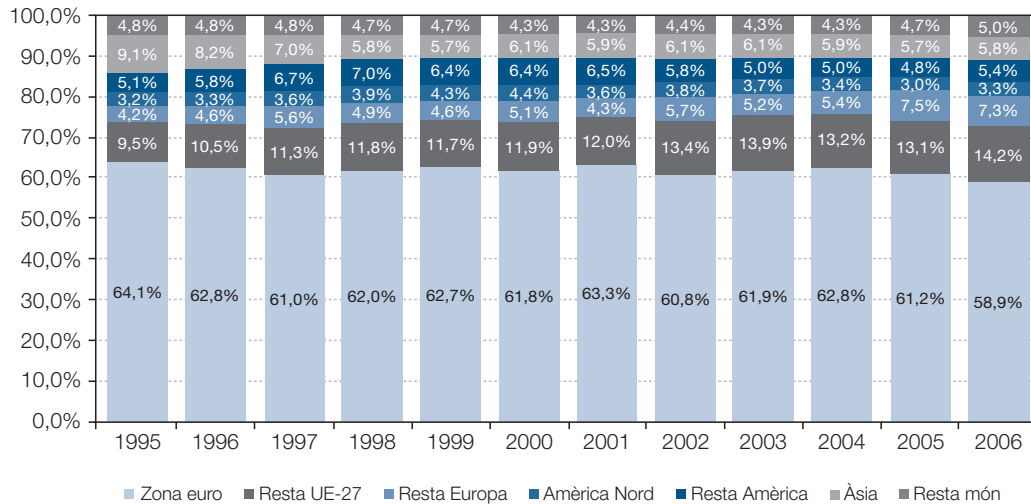
l'Amèrica Central i de Llatinoamèrica. Cal afegir, però, que la propensió exportadora de les empreses catalanes als països africans i d'Oceania és força baixa, ja que aquests mercats l'any 2006 representaven entorn al 4,5% de les seves vendes a l'exterior.

Si es comparen els mercats de destinació de les exportacions catalanes amb els d'aquest mateix corrent comercial per al conjunt de l'economia espanyola, les diferències no són gaire rellevants, ja que la proporció destinada als països europeus és força aclaparadora en ambdós casos. Així, la taxa mitjana de participació dels mercats de la zona euro durant la dècada 1997-2006 en les exportacions catalanes va ser del 61,6% i la de la resta d'Europa va sumar un 18,2%. Per tant, per terme mitjà, el continent europeu va ser el destí de quasi el 80% de les vendes efectuades per les empreses catalanes en els mercats exteriors (gràfics 3.9 i 3.10)

Per al total d'Espanya, els valors no van ser gaire diferents, ja que la zona euro va ser la destinatària del 60,2% de les exportacions, com a mitjana, i el 18,3% va ser absorbit per la resta de països europeus, amb la qual cosa el conjunt del continent va rebre entorn al 78,6% d'aquest corrent comercial. En conseqüència, Catalunya apareix lleugerament més bolcada cap als mercats de la zona euro, encara que la diferència es pot considerar minsa en termes relatius, per més que representi una xifra no menyspreable en termes monetaris.

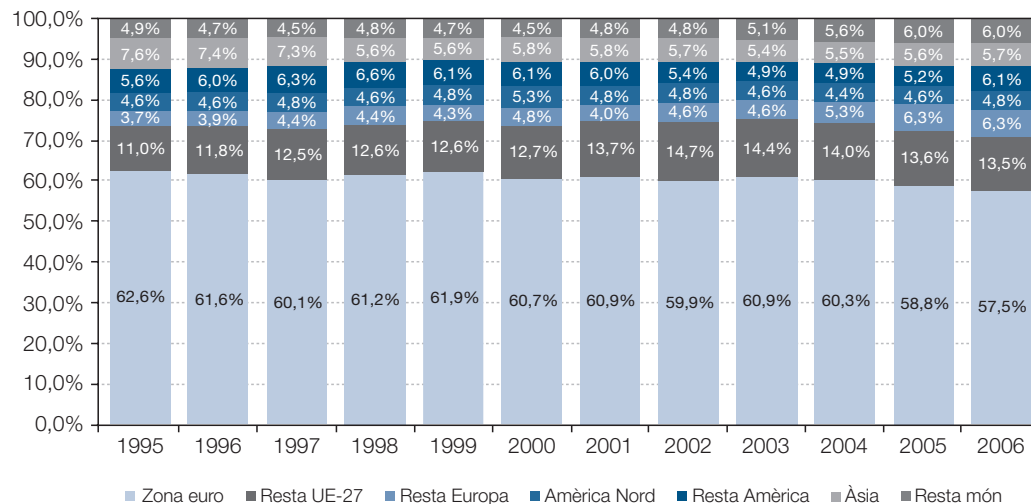
En contrapartida, els mercats dels països asiàtics i americans mantenen un pes relatiu comparativament baix tant per a les exportacions catalanes, com ja s'ha vist, com per a les vendes a l'ex-

Gràfic 3.9. Destinació de les exportacions catalanes per àrees geogràfiques

Font: IDESCAT

Gràfic 3.10. Destinació de les exportacions espanyoles per àrees geogràfiques

Font: IDESCAT

terior del conjunt de les empreses espanyoles. Així, en el conjunt de la dècada 1997-2006 el continent americà va ser el destí del 9,6% de les vendes catalanes a l'exterior i del 10,5% de les del total de l'Estat, mentre que la participació del continent asiàtic assolía un valor del 6% en el primer cas i del 5,8% en el segon. D'acord amb això, aquest flux comercial apareix una mica més decantat cap als mercats americans per al conjunt de les empreses catalanes i cap als mercats europeus per a les de Catalunya, amb un baix nivell de penetració en els països asiàtics en ambdós casos.

D'altra banda, també cal assenyalar que la tendència apreciable en els darrers anys és a concentrar les vendes exteriors tant espanyoles com catalanes en major mesura en l'àmbit europeu, de manera que, per exemple, en el bienni 1995-1996 el 10,4% de les exportacions espanyoles totals s'adreçaven als països americans i el 7,5%,

als asiàtics, proporcions que eren del 8,7% i del 8,6% per a les exportacions catalanes. En canvi, en el bienni 2005-2006 el continent americà va absorbir el 8,2% de les exportacions catalanes i els països asiàtics, el 5,8%, en tant que per al conjunt d'Espanya els percentatges van ser del 10,4% —igual, per tant, que deu anys abans— i el 6%.

En funció d'això, es pot considerar que la major facilitat d'accés, des de diferents punts de vista: administratiu, geogràfic, cultural, etc., ha fet que les empreses catalanes i espanyoles tendixin a fer prevaler els mercats europeus en les seves estratègies exportadores, en detriment d'altres àrees geogràfiques amb un notable dinamisme i potencial de creixement, especialment el continent asiàtic. D'altra banda, d'acord amb l'evolució perceptible en els darrers anys, aquesta situació sembla que en el cas català ha assolit una intensitat major que en el conjunt de l'Estat.

**Exportacions
i competitivitat
de la indústria: anàlisi
sectorial i empresarial**

**4. El comportament sectorial
de les exportacions catalanes
(1997-2005)**

4. El comportament sectorial de les exportacions catalanes (1997-2005)

Després de l'anàlisi del comportament general de les exportacions industrials de Catalunya, del seu destí geogràfic i de la seva importància en relació a la resta de CCAA, en aquest capítol l'estudi se centra en els aspectes sectorials, a fi i efecte de copsar quines són les activitats clau en les exportacions industrials del Principat, el grau de concentració per branques d'activitat de les vendes a l'exterior i de detectar possibles dependències en aquest sentit. D'altra banda, l'estudi adopta un caire relatiu, ja que no tan sols es refereix a les exportacions sectorials en funció de la seva magnitud absoluta, sinó que també pondera aquesta variable per la facturació corresponent de cadascun dels 14 sectors en què es descompon l'anàlisi, la qual cosa permet identificar, alhora, aquelles activitats amb una major ràtio entre vendes a l'exterior i xifra de negoci, i, en conseqüència, possibilita classificar els sectors en funció del destí predominant de la seva producció (exterior, intern), així com quantificar el grau de penetració (alt, baix) en els mercats forans en el període 1997-2005.

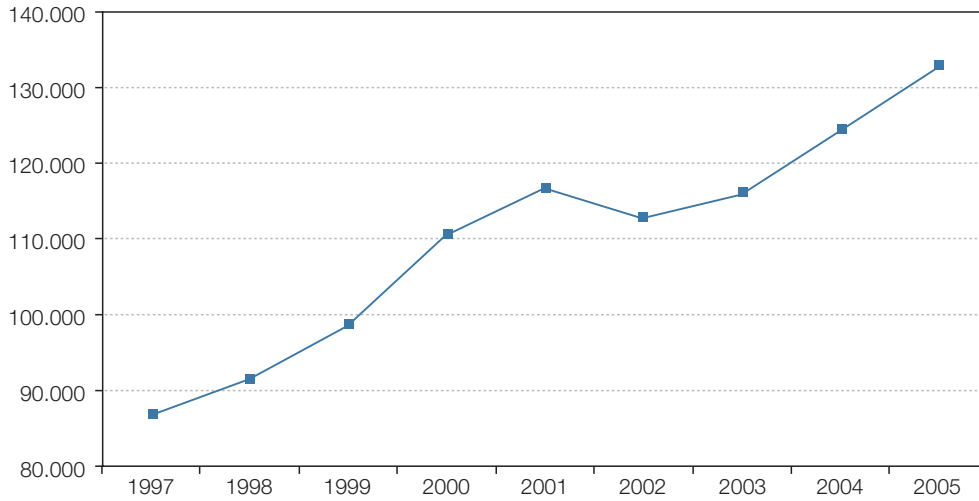
4.1. L'evolució de la facturació i les exportacions industrials catalanes en el període 1997-2005

L'evolució de la facturació per al conjunt de la indústria catalana en aquests anys mostra un

creixement ininterromput si exceptuem l'any 2002, quan té lloc un retrocés del 3,4% en valors corrents. A partir del 2003 hi ha una recuperació que es consolida en els dos exercicis següents. L'any 2005 la xifra de negoci de la indústria del Principat superava en un 53,1% la del 1997 en valors corrents, la qual cosa indica una progressió certament remarcable d'aquesta variable. El gràfic 4.1 reflecteix l'evolució de la facturació industrial en valors corrents, mentre que l'annex 1 recull la mateixa informació en forma de números índexs, la qual cosa permet apreciar el creixement percentual anual.

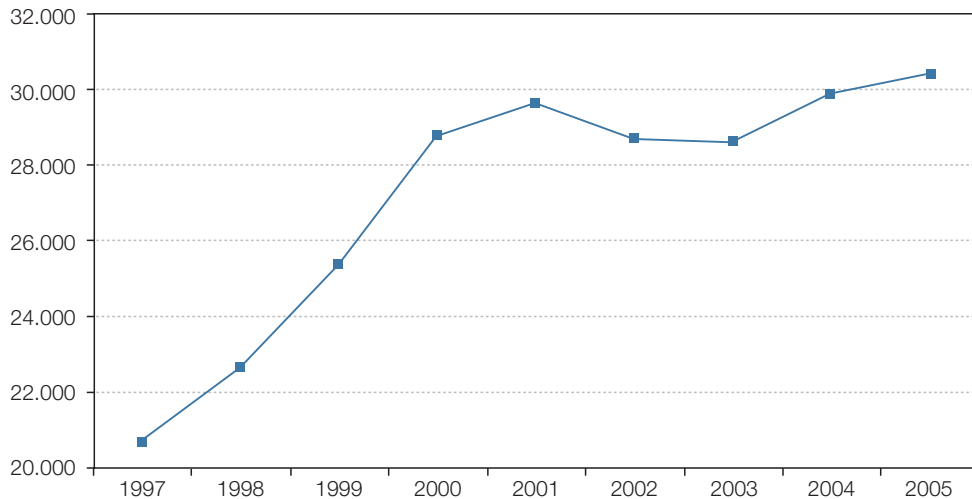
Si ara passem a considerar l'evolució de les exportacions industrials, la situació canvia i es distingeixen clarament dos subperíodes amb característiques diferents. En efecte, tal i com mostren el gràfic 4.2 i l'annex 2, les vendes de productes industrials a l'exterior van augmentar de manera espectacular —també en termes corrents— en els anys 1997-2000, amb uns creixements del 5,6% el 1998, del 7,7% el 1999 i del 12,2% l'any 2000. El 2001 el creixement de les exportacions es va començar a alentir en relació al bienni anterior, amb un augment del 5,6% —similar, per tant, al registrat el 1998— i a partir del 2002 comença el segon subperíode al qual es feia referència, tot just després de l'adopció de l'euro i la seva con-

Gràfic 4.1. Evolució de la facturació total de la indústria catalana, 1997-2005 (milions d'euros)

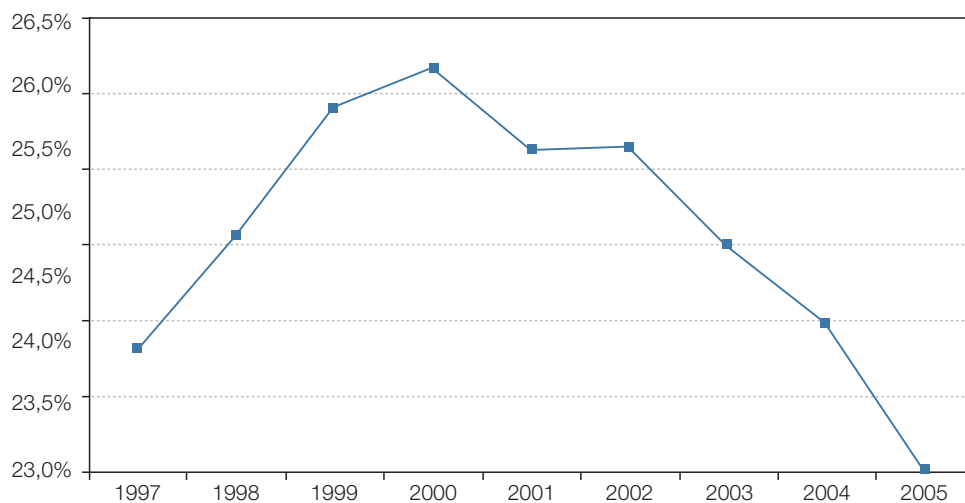
Font: IDESCAT

Gràfic 4.2. Evolució de les exportacions totals de la indústria catalana, 1997-2005 (milions d'euros)

Font: IDESCAT

Gràfic 4.3. Exportacions/volum de negoci. Total indústria, 1997-2005 (en %)

Font: IDESCAT

tínua revaluació respecte del dòlar, circumstància que coincideix amb un alentiment de les principals economies de la Unió Europea, primeres destinàries amb molta diferència, com hem vist, de les exportacions industrials del Principat. Així, l'any 2002, les vendes a l'exterior van retrocedir un 3,3% en valors corrents; el 2003 la regressió continua, si bé de manera bastant més atenuada, amb una disminució del 0,3%; i no és fins al 2004 quan s'inicia una recuperació de les exportacions (+4,5%) que el 2005 continua, encara que amb menys vigor (+1,8%).

El resultat conjunt de l'evolució de la facturació i les exportacions en termes relatius equival a la ràtio xifra de negocis/vendes a l'exterior. Per al conjunt de la indústria catalana, aquesta relació per al període 1997-2005 es mostra en el gràfic

4.3, en el que també s'aprecien dos subperíodes clarament diferenciats. Per un costat, els anys 1997-2000, en els que aquesta ràtio, que també podem identificar com la taxa de penetració, intensitat o propensió exportadora de la indústria, augmenta contínuament. Així, ens aquests anys la relació exportacions/facturació passa del 23,9% el 1997 al 26,1% el 2000, quan assoleix el valor màxim, sent remarcable que en els exercicis 1998 i 1999 la millora en la propensió exportadora fou de 0,9 i 1 punt percentuals respectivament.

A partir del 2001 l'evolució canvia totalment i la intensitat exportadora de la indústria catalana experimenta una davallada ininterrompuda fins al 2005, exercici en què s'assoleix el valor mínim del període considerat, amb una taxa de penetració de les exportacions del 23,0%. Com ja hem

comentat, la causa immediata d'aquest comportament cal buscar-la en el menor creixement de les vendes a l'exterior respecte a la facturació a partir de l'any 2000, la qual cosa significa que, en un context en el que la xifra de negocis ha mantingut un augment significatiu —excepció feta del 2002—, les empreses industrials catalanes han orientat les vendes —o s'han vist obligades a fer-ho— cap el mercat espanyol, sent la demanda interna el principal causant de l'expansió productiva de la indústria del Principat en el subperíode 2001-05, mentre que en els anys 1997-2000 una part no menyspreable d'aquesta expansió estava induïda per la demanda exterior.

4.2. La participació dels sectors industrials catalans en la facturació i les exportacions

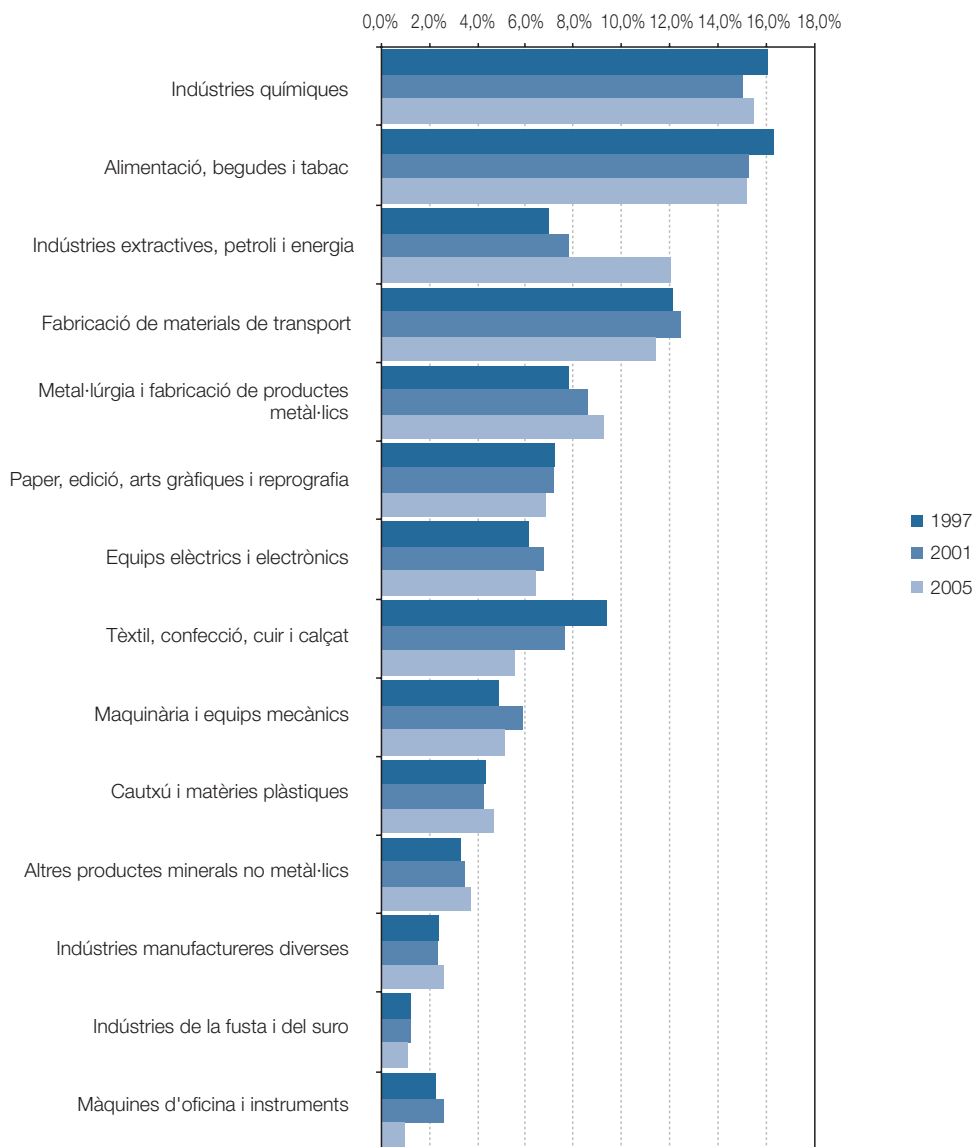
Després de referir-nos al comportament general de la propensió exportadora de la indústria catalana i abans d'analitzar aquest comportament en l'àmbit sectorial, és convenient comparar la composició interna de la facturació i les vendes a l'exterior per les 14 branques d'activitat en què es pot desagregar l'anàlisi sobre aquesta qüestió. Això permet veure, en primera instància, de quins sectors la indústria catalana presenta una major dependència, tant pel que fa al comportament general (facturació) com de les vendes a l'exterior (exportacions). Per il·lustrar la situació de manera clara i entenedora en termes gràfics, l'anàlisi se centra en tres anys: 1997, 2000 i 2005, a partir dels quals es poden apreciar els canvis que tenen lloc al llarg del període 1997-2005.

Comencem per la situació de la facturació. Hom aprecia durant aquests anys un cert predomini de

dues branques: les indústries químiques i les d'alimentació, begudes i tabac, amb uns valors que en els tres exercicis objecte de consideració superen el 15% respecte del total industrial català. Tanmateix, mentre que la química manté una participació relativament estable —si bé amb petites oscil·lacions—, amb uns registres del 16,0%, 15,0% i 15,5% el 1997, 2001 i 2005 respectivament, la branca de l'alimentació, begudes i tabac sembla experimentar un lleuger retrocés (16,3%, 15,3% i 15,1%). L'any 2005 a certa distància se situaven les indústries extractives del petroli i l'energia (12,0%), així com la branca de material de transport (11,3%). Però mentre el primer d'aquests sectors augmenta la seva participació de manera espectacular entre el 2001 i el 2005, en la fabricació de material de transport té lloc un retrocés d'1,1 punts percentuals (del 12,4% al 11,3%). El gràfic 4.4 reflecteix aquesta situació.

En posicions més endarrerides hi figuren les branques de la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, paper, edició, arts gràfiques i reprografia, equips elèctrics i electrònics, tèxtil, confecció, cuir i calçat, i maquinària i equips mecànics, totes elles amb una participació compresa entre el 5% i el 10% de la facturació industrial total del 2005. En aquest grup de sectors el més remarcable és l'evolució d'algunes activitats, reflex de la conjuntura per la que atravessen aquests anys. Així, mentre que la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics millora la seva posició i passa del 7,7% el 1997 al 9,2% el 2005, i les branques d'equips elèctrics i electrònics i maquinària i equips mecànics el 2005 també milloren respecte del 1997 —si bé experimenten un lleuger retrocés en relació al 2001—, dos sectors mostren una pèrdua de pes relatiu tots els anys: el del paper, edició, arts gràfiques i suports

Gràfic 4.4. Participació per branques en la facturació total de la indústria catalana (en %)

Font: IDESCAT

enregistrats, i el del tèxtil, confecció, cuir i calçat. Val a dir, però, que mentre que en el primer cas aquest retrocés és molt lleuger (del 7,2% al 6,8%), en el segon la davallada és espectacular, fins al punt que la branca del tèxtil, confecció, cuir i calçat passa d'ocupar el quart lloc en el conjunt de la indústria catalana el 1997 amb una participació del 9,4%, a situar-se en vuitena posició el 2005 (5,5%). El tancament i la deslocalització d'empreses en un context industrial cada cop més globalitzat són els principals factors que expliquen l'evolució que ha experimentat aquesta activitat.

La resta de sectors presenten participacions en la facturació inferiors al 5% durant el 2005, i tres d'ells milloren la situació respecte del 1997: cautxú i matèries plàstiques, altres productes minerals no metàl·lics i indústries manufactureres diverses. Per la seva part, la branca de la fusta i el suro es manté pràcticament estable, mentre que la de màquines d'oficina i instruments enregistra una forta caiguda entre el 2001 i el 2005 (del 2,6% al 1,0%). La causa principal d'això rau en l'abandonament de la fabricació d'impressores per part de Hewlett-Packard a Sant Cugat del Vallès, que centra la seva activitat a Catalunya en la R+D associada a la introducció de nous productes en el mercat.

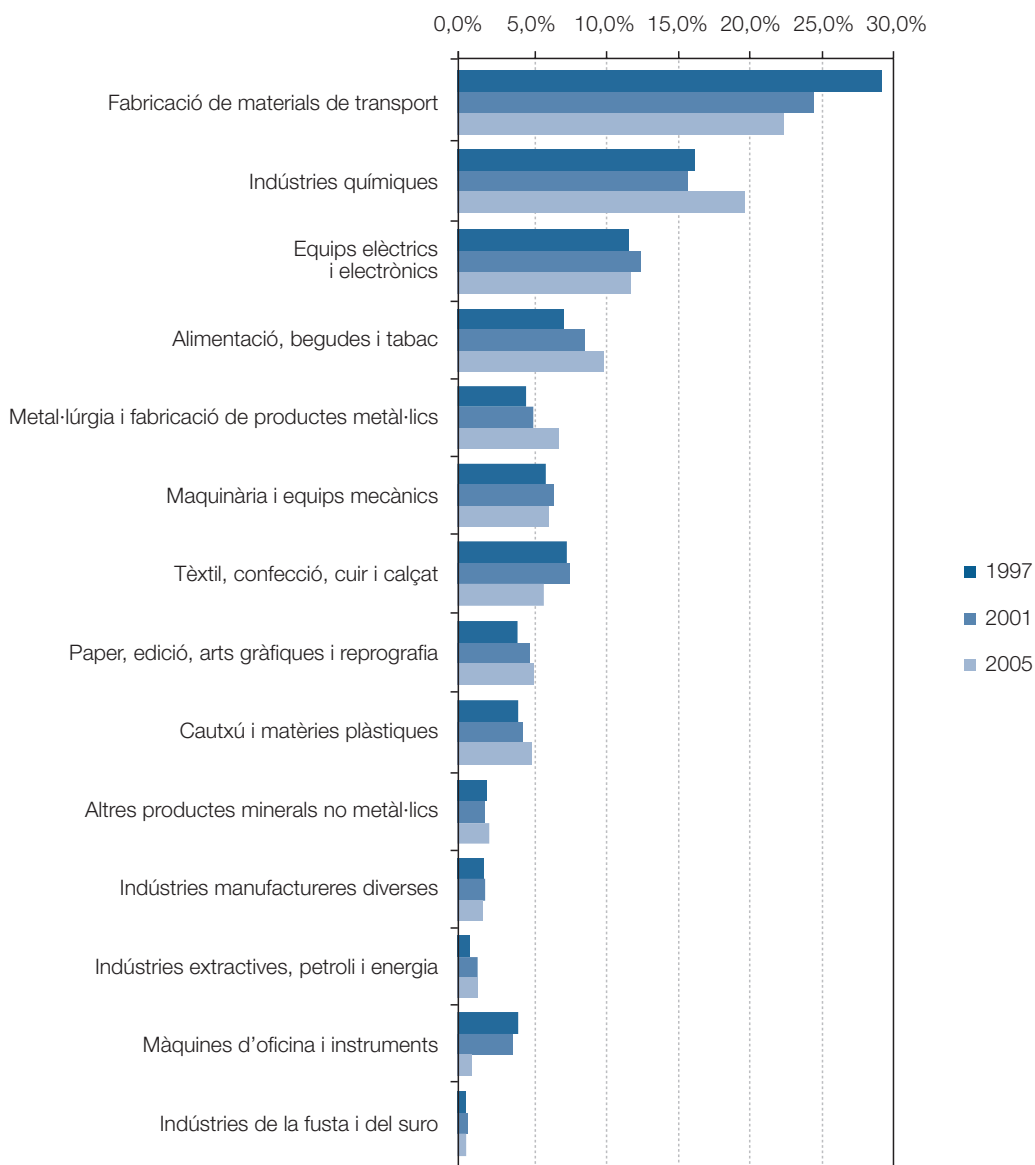
Quan considerem la participació en les exportacions industrials, la situació canvia de manera significativa i s'observa una concentració més accentuada en algunes branques. Així, l'any 2005 la posició capdavantera correspongué a la fabricació de material de transport (22,5%), a la qual seguia la indústria química (19,8%), i més distanciat però amb uns valors encara superiors al 10%, els sectors d'equips elèctrics i electrònics

(11,9%) i de l'alimentació, begudes i tabac (10,0%). Aquestes xifres indiquen una forta dependència de les vendes a l'exterior de la indústria catalana d'aquests quatre sectors, que el 2005 representaren el 64,2% del total de les exportacions industrials del Principat. Però si en considerem l'evolució en el temps, apareixen trajectòries clarament diferenciades.

D'una banda, la branca de material de transport experimenta un retrocés continu en la participació i passa del 29,3% el 1997 al 24,6% el 2001 i el 22,5% el 2005. En sentit invers, la indústria química millora la seva situació i passa del 16,3% el 1997 al 19,8% el 2005 —després d'experimentar un lleuger retrocés el 2001—, mentre que la branca d'alimentació, begudes i tabac millora la participació de manera continuada: 7,2% el 1997, 8,7% el 2001 i 10,0% el 2005. Per la seva part, el sector d'equips elèctrics i electrònics l'any 2005 manté estable la participació respecte del 1997 (11,9%), si bé experimenta un lleuger retrocés en relació al 2001 (12,6%). És interessant observar que la participació en les exportacions totals d'aquests quatre sectors gairebé no varia entre el 1997 (64,7%) i el 2005 (64,2%), motiu pel qual la indústria del Principat manté al llarg del temps una considerable dependència —en el sentit de vulnerabilitat— d'aquestes branques pel que fa a les vendes a l'exterior. Però el 2005 aquesta dependència global queda esmorteïda amb la tendència a un cert reequilibri de les participacions entre els quatre sectors, a causa de la pèrdua de pes relatiu del material de transport i els guanys de les indústries química i de l'alimentació, begudes i tabac (vegeu gràfic 4.5)

Pel que fa als 10 sectors restants, que el 2005 representaven el 35,8% de les exportacions

Gràfic 4.5. Participació per branques en les exportacions totals de la indústria catalana (%)

Font: IDESCAT

industrials catalanes, també s'aprecia un comportament dispar en el temps. Així, és remarcable la progressió de la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, que passa del 4,7% el 1997 al 5,2% el 2001 i al 6,9% el 2005, situant-se aquest any en la cinquena posició. També milloren de manera continuada la seva participació les branques del paper, edició, arts gràfiques i reprografia (4,1%, 5,0% i 5,2%), i cautxú i matèries plàstiques (4,1, 4,4% i 5,0%). El sector de maquinària i equips mecànics mostra una situació bastant estable durant aquests anys, amb valors compresos al voltant del 6,0%, una situació semblant a la de les branques d'altres productes minerals no metàl·lics i indústries manufactureres diverses, si bé en aquests casos les participacions en el conjunt industrial són clarament inferiors (al voltant del 2%). Finalment, els sectors d'aquest grup que experimenten una pèrdua de pes relatiu més accentuada en les vendes a l'exterior són el del tèxtil, confecció, cuir i calçat, amb una davallada de quasi dos punts percentuals entre el 2001 i el 2005 —passa del 7,6% al 5,8%—, i el de màquines d'oficina i instruments, que davalla molt lleugerament entre el 1997 i el 2001 (del 4,1% al 3,8%), però que cau de forma espectacular, fins al 0,9%, el 2005. Les causes principals d'aquests retrocessos, són les mateixes que hem esmentat al referir-nos a l'evolució relativa de la facturació.

4.3. La propensió exportadora dels sectors industrials catalans

Després de copsar la importància relativa de la facturació i les vendes a l'exterior per branques d'activitat, el pas següent és estendre l'anàlisi

que hem dut a terme en l'apartat 4.1 per al conjunt de la indústria catalana en l'àmbit sectorial, és a dir, veure quina ha estat l'evolució de la ràtio exportacions/facturació per als 14 sectors objecte d'estudi. Això ens permetrà detectar quines són les activitats més dependents en l'àmbit intern dels mercats exteriors pel que fa al seu comportament, situació que correspondrà, lògicament, als sectors que presentin una major intensitat o propensió exportadora. Si aquestes branques, a més, coincideixen amb les que presenten un major pes relatiu en la composició sectorial o externa de les exportacions (és a dir, en relació al conjunt de la indústria), aleshores es podria afirmar que la indústria catalana mostra un alt grau de dependència —i, eventualment, de vulnerabilitat— d'un reduït grup de sectors pel que fa a les vendes a l'exterior. I, en aquest cas, circumstàncies que afectessin negativament a aquells sectors repercutirien de manera bastant directa en la capacitat exportadora del conjunt de la indústria i de la seva competitivitat internacional. Si, addicionalment, en aquestes branques les vendes a l'exterior es troben concentrades en unes quantes empreses, aleshores el grau de dependència —i de vulnerabilitat— industrial serà encara més elevat, ja que depèn en bona mesura del comportament individual d'uniques companyies. Aquest darrer aspecte, per la seva importància específica, s'analiza en el següent capítol, motiu pel qual ara centrarem l'anàlisi en les dues primeres qüestions que hem esmentat: el comportament de la intensitat o propensió exportadora dels diversos sectors i el seu pes en el conjunt de les vendes a l'exterior.

D'altra banda, si les activitats amb una major penetració relativa de les exportacions presenten

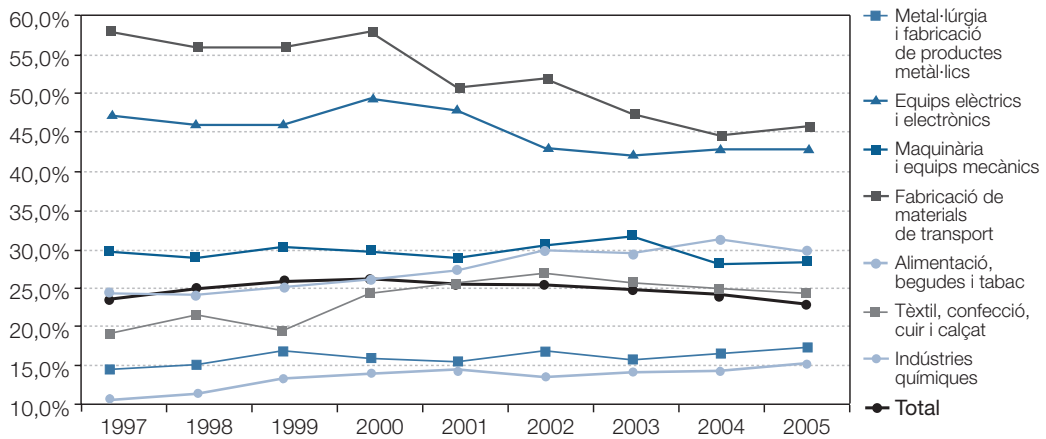
un pes relatiu baix en el conjunt de les exportacions industrials, eventuais *shocks* o crisis en aquestes branques, siguin causades per raons exògenes (com, per exemple, un retrocés de la demanda mundial) o endògenes (tancament o deslocalització d'empreses), tindran un fort impacte en l'àmbit intern, és a dir, en relació al futur del propi sector, però afectaran de manera més feble al conjunt de les exportacions industrials del Principat.

Com s'ha vist en l'apartat 4.1, al llarg del temps, la propensió exportadora està determinada conjuntament pel nivell i l'evolució de la facturació i de les vendes a l'exterior. I aquestes variables presenten diferències importants en l'àmbit sectorial, la qual cosa es tradueix en el resultat final per branques de la ràtio xifra de negocis/exportacions. Per això, per fer més entenedor i visualment comprensible aquest resultat, les 14 branques objecte d'estudi s'han dividit en dos grups de set atenent al valor absolut de les seves exportacions totals en el període 1997-2005. Aquest plantejament permet orientar l'anàlisi en el sentit que ens interessa, car facilita la identificació dels sectors amb una major penetració exterior, tant en termes absoluts com relatius. Els gràfics 4.6 i 4.7 mostren la intensitat o propensió exportadora dels set primers i set darrers sectors industrials en funció del valor de les seves vendes a l'exterior en el període 1997-2005. I els annexos del 3 al 10 indiquen per a cada branca l'evolució de la facturació i les exportacions tant en valors monetaris absoluts com en nombres, informació que serveix de base per detectar la causa —o causes— de l'evolució que reflecteixen els gràfics 4.6 i 4.7, així com per quantificar la variació percentual de les variables objecte d'estudi.

Un primer aspecte que cal destacar és l'existència d'una correlació significativa entre el volum de les vendes a l'exterior i la propensió exportadora, circumstància que es detecta especialment en els sectors que ocupen les posicions capdavanteres pel que fa al valor monetari de les seves vendes a l'exterior. Així, la primera branca exportadora de la indústria catalana, la de material de transport, també se situa sempre en primer lloc pel que fa a la ràtio exportacions/xifra de negocis, i presenta tots els anys, llevat el 2004, una taxa de penetració en els mercats exteriors superior al 45%, sent igualment destacable que en el subperíode 1997-2000 els registres assolits depassin el 55% (annex 4). El segon sector pel volum de vendes a l'exterior, el químic, mostra una intensitat exportadora que oscil·la entre el 24% (1998) i el 31,2% (2004), mentre que la branca que ocupa el tercer lloc pel valor de les vendes a l'exterior, la d'equips elèctrics i electrònics, assoleix una propensió a exportar que tots els anys se situa en l'interval comprès entre el 42% i el 50%.

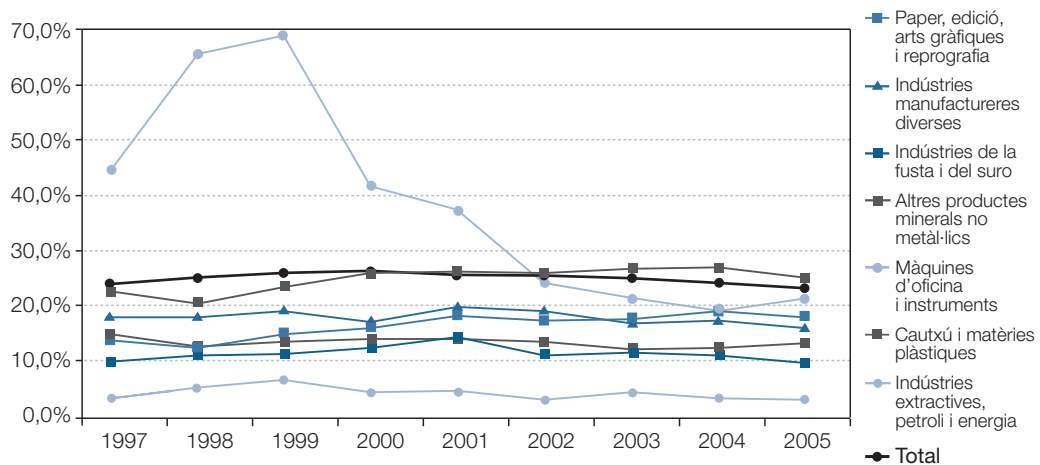
Aquesta correlació, tanmateix, es trenca per les branques de la metal·lúrgia i de fabricació de productes metàl·lics i d'alimentació, begudes i tabac, que figuren en quarta i cinquena posició per la magnitud de les vendes a l'exterior i tenen uns valors relativament baixos pel que fa a la intensitat exportadora (en tots els casos inferiors al 18%). En canvi, el sector de maquinària i equips mecànics (sisè pel volum de vendes a l'exterior) mostra una propensió exportadora relativament elevada —al voltant del 30%— al llarg de tot el període, mentre que la indústria tèxtil, de la confecció, cuir i calçat, que ocupa la setena posició atenent la magnitud de les vendes en els mercats internacionals, presenta una intensitat exportadora menor, si bé des de l'any 2000 fluctua al voltant del 25%.

Gràfic 4.6. Exportacions/volum de negoci. Set primeres branques de la indústria per valor d'exportacions, 1997-2005 (en %)

Font: IDESCAT

Gràfic 4.7. Exportacions/volum de negoci. Set darreres branques de la indústria per valor d'exportacions, 1997-2005 (en %)

Font: IDESCAT

Quan considerem la propensió exportadora de les set darreres branques per la importància de les vendes a l'exterior, en sis d'aquestes els valors es troben sempre per sota del 27% i només exce-deix aquest registre el sector de màquines d'oficina i instruments en el subperíode 1997-2001. Un aspecte remarcable és que aquest sector assoleixi durant els anys 1998 i 1999 els registres més alts de la indústria catalana, amb valors del 65,6% i 69,0% respectivament, experimentant d'ençà una davallada espectacular que troba el seu mínim el 2004 (18,6%), recuperant-se de forma moderada el 2005 (20,9%). La causa d'aquesta circumstància ja l'hem comentat amb anterioritat i rau en la clausura el 2001 de l'activitat de fabricació de la principal empresa catalana del sector, Hewlett-Packard, la producció de la qual producció es dedicava majorment als mercats exteriors.

D'altra banda, dels sis sectors restants d'aquest grup, el més rellevant és que, llevat el de cautxú i matèries plàstiques, tots presenten una intensitat exportadora que sempre és inferior al 20%, la qual cosa sembla confirmar la correlació significativament positiva entre aquesta variable i el valor de les vendes a l'exterior, a la que s'ha fet referència anteriorment.

Un altre aspecte d'interès és l'evolució en el temps de la ràtio exportacions/xifra de negocis per als diferents sectors a fi i efecte de detectar quin és el principal element causant del seu comportament. La primera consideració que cal fer és que en totes dues branques capdavanteres per la intensitat exportadora aquesta variable presenta una evolució amb tendència decreixent, si bé això s'evidencia de manera més accentuada en el cas del material de transport que en el d'equips

elèctrics i electrònics. En tots dos casos el valor monetari de la producció presenta una tendència creixent (vegeu annex 3), si bé a un ritme globalment menor pel material de transport (vegeu annex 7). Així, mentre que el 2001, 2002 i 2005 la facturació de material de transport presenta una davallada respecte a l'any anterior, en la branca d'equips elèctrics i electrònics el retrocés només es manifesta el 2004.

Per la seva part, el comportament de les vendes a l'exterior presenta una inflexió en les dues branques: l'any 2001 en el material de transport i el 2002 en el sector d'equips elèctrics i electrònics. En el primer cas, el més remarcable és que, després d'un creixement continuat de les exportacions durant els anys 1997-2000 a unes taxes que en els exercicis del 1997 i 2000 se situaren prop del 20% en valors corrents, assolint l'any 2000 un registre de quasi 8400 milions d'euros, en el 2001 té lloc una davallada espectacular de les vendes a l'exterior —també prop del 20%—, una tendència que continua —amb l'excepció del 2003— en els darrers exercicis i el resultat de la qual és que el 2005 el valor de les exportacions catalanes de material de transport no arribaren als 7.000 milions d'euros, un registre que —en valors corrents— només supera els dels exercicis 1997, 1998 i 2003. En aquest sentit, el comportament de Seat-VW des del 2001 —l'empresa capdavantera de Catalunya, a gran distància de la resta, pel volum d'exportacions—, explicaria en gran mesura l'evolució viscuda els darrers anys per la branca de material de transport. I al seu torn, aquesta circumstància també ajuda a entendre l'evolució de la propensió exportadora de la indústria catalana en els darrers exercicis, tal i com s'apreciava en el gràfic 4.3.

En la resta de grans sectors industrials del Principat, l'evolució de la ràtio exportacions/xifra de negoci presenta uns trets diferents, com reflecteix el gràfic 4.6. Així, en la branca química s'aprecia un creixement continuat en la facturació i les vendes a les exterior, si bé en la majoria d'exercicis la taxa de creixement és superior per les exportacions, la qual cosa comporta que al llarg d'aquests anys la propensió exportadora mostri un increment bastant sostingut, i partint del 24,3% el 1997, després d'una lleugera davallada el 1998 (24,0%), assolixi el valor màxim el 2004 (31,2%), retrocedint fins al 29,5% el 2005.

El sector de l'alimentació, per la seva part, competeix amb el químic i s'alterna amb ell pel que fa al liderat de la indústria del Principat en termes de facturació (annex 3). Tanmateix, el més destacable d'aquesta branca —com succeïa amb la química—, és la progressió de les seves exportacions, que només en un exercici, el 2002, mostren una davallada —en valors monetaris— respecte a l'any anterior (annex 4). Val a dir que en aquesta branca el punt de partida de les exportacions és molt inferior al de la química (vendes a l'exterior per valor de 1.500 milions d'euros el 1997 enfront als 6.000 milions del sector químic), mentre que la progressió de les exportacions mostra un creixement superior al de la facturació al llarg d'aquest període, conseqüència del qual és que la taxa de penetració de les vendes a l'exterior del sector de l'alimentació, begudes i tabac augmenti de manera continuada i passi del 10,5% el 1997 al 15,2% el 2005. Convé observar, tanmateix, que tot i aquesta millora en la intensitat exportadora, aquest continua sent un dels que presenta un valor més baix per a aquest concepte en el conjunt de la indústria catalana: el 2005 només tres branques presentaven una pro-

pensió a l'exportació inferior: les indústries extractives, del petroli i l'energia, la de la fusta i el suro i la d'altres productes minerals no metàl·lics.

El sector de la metal·lúrgia i productes metàl·lics presenta una evolució creixent continuada pel que fa a la facturació, un tret que es repeteix en les vendes a l'exterior amb l'excepció de l'any 2003. Però en conjunt, la major taxa d'augment de les exportacions comporta que la intensitat d'aquestes augmenti, si bé amb oscil·lacions, del 14,5% el 1997 al 17,3% el 2004. Assenyalem que en aquest cas, com succeïa amb la branca de l'alimentació, begudes i tabac, el punt de partida de les vendes a l'exterior també és molt baix (no arribava als 1.000 milions d'euros el 1997), motiu pel qual l'impacte d'aquesta activitat en el conjunt de les exportacions de la indústria del Principat, tot i la millora en la seva penetració a l'exterior, és bastant limitada: es tracta d'un sector que, com el de l'alimentació, begudes i tabac, destina la seva producció essencialment al mercat interior.

Per acabar l'anàlisi dels set primers sectors exportadors catalans remarcuem dos aspectes. D'una banda, l'evolució oscil·lant de les indústries del tèxtil, confecció, cuir i calçat pel que fa a la facturació en valors corrents, sent destacable la forta davallada que experimenta aquesta variable a partir del 2002 com a conseqüència de la crisi (tancaments, deslocalitzacions) que pateix el sector al Principat. A causa d'això, les vendes a l'exterior, que havien enregistrat un creixement significatiu en el subperíode 1997-2001, cauen també de manera continuada a partir del 2002. I ho fan amb una magnitud que comporta d'ençà un deteriorament de la taxa de penetració de les exportacions. Aquestes, després d'augmentar des

del 18,9% el 1997 fins al 26,8% el 2002, només disminueixen fins el 24,3% al 2005, el que sembla indicar que les empreses d'aquest sector que continuen en actiu han intensificat la seva presència en els mercats exteriors.

Finalment, la branca de maquinària i equipaments mecànics es caracteritza per un elevat creixement de la xifra de negoci en el subperíode 1997-2001, i, a partir d'aquest any, com la resta de sectors amb una elevada propensió exportadora, experimenta una inflexió en l'evolució de la facturació, si bé en aquest cas es tracta d'un fenomen

transitori del qual es recupera plenament el 2004, exercici en el qual el sector assoleix el màxim històric de la seva xifra de negocis en superar els 7.000 milions d'euros (annex 5). Per la seva part, les vendes a l'exterior també experimenten un acusat retrocés durant els dos darrers exercicis, i com a conseqüència d'això, la seva intensitat exportadora en resulta afectada. Així, la ràtio exportacions/facturació, que partint del 29,5% el 1997 havia augmentat —amb fluctuacions— fins al 31,6% el 2003, davalla al 28,2% el 2005, i el sector passa del tercer al quart lloc per aquest concepte en el conjunt de la indústria catalana.

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

5. La concentració sectorial de les exportacions industrials catalanes i la seva relació amb les altres variables

5. La concentració sectorial de les exportacions industrials catalanes i la seva relació amb les altres variables

5.1. El concepte de concentració, la seva mesura i implicacions

En el capítol 4 hem identificat quins són els 14 sectors industrials catalans més dependents o vinculats a les exportacions a un doble nivell: 1) en l'àmbit extern, és a dir, en el conjunt de la indústria, per la qual cosa hem considerat el pes relatiu de les exportacions industrials catalanes per sectors (importància de les exportacions d'una branca en relació a les altres i al conjunt de la indústria del Principat); 2) en l'àmbit intern, és a dir, en relació al conjunt de l'activitat econòmica del propi sector, per la qual cosa s'ha considerat la propensió exportadora per sectors, que mitjançant la ràtio vendes a l'exterior/facturació aporta informació rellevant sobre la importància de les exportacions en el si d'un sector (en relació a la pròpia xifra de negocis).

Aquesta anàlisi ens ha servit per identificar els sectors més orientats cap a la demanda externa per a cadascun d'aquests conceptes. De les 14 branques considerades, les posicions capdavanteres les ocupaven la de material de transport, la química, els equips elèctrics i electrònics, les màquines d'oficina i instruments (fins al 2001) i la maquinària i equips mecànics. A partir d'aquest reconeixement, en el capítol que segueix es dona

un pas endavant amb la intenció d'esbrinar si, alhora, les exportacions dels diversos sectors industrials depenen d'algunes empreses, és a dir, si es troben concentrades en l'àmbit empresarial, o, al contrari, mostren una dispersió pel que fa al nombre de companyies involucrades.

Observem que el primer escenari comporta que el grau de concentració de les exportacions d'un sector és elevat, mentre que la segona situació està associada a un nivell de concentració baix. Aleshores, mentre que els indicadors emprats en el capítol 4 ens permetien una aproximació bastant acurada a la vinculació exterior de la indústria catalana, la mesura del grau de concentració empresarial constitueix una acceptable aproximació al nivell de dependència —que en certa manera es pot interpretar com vulnerabilitat— present i potencial de les exportacions industrials catalanes. Òbviament, aquesta dependència serà major quan més concentrades estiguin les vendes a l'exterior en unes quantes companyies, car *shocks* eventuals negatius que afectessin a alguna d'aquestes empreses, ja sigui pel costat de la demanda (contracció de les vendes per una crisi en els mercats de destinació, per exemple), o de l'oferta (tancament i/o deslocalització de les plantes de producció al Principat per manca de competitivitat en costos i tecnologia, posem per

cas), tindrien un fort impacte en el conjunt del sector. I aquesta repercussió, naturalment, serà major en l'àmbit global si, a més, el sector en qüestió té un pes rellevant en el conjunt de les vendes a l'exterior de la indústria catalana i/o presenta una elevada propensió exportadora.

Per mesurar el grau de concentració d'una variable de la indústria (producció, vendes, exportacions) es poden utilitzar diferents indicadors. En aquest capítol considerem l'índex de concentració C_j , que ens indica quin percentatge acumulat de les vendes a l'exterior correspon a les j primeres empreses exportadores d'un sector, on j pot prendre diferents valors en funció del nombre d'empreses considerades. L'ideal seria disposar d'informació per a $j=1, 2, 3, \dots, m$, on m és el nombre total d'empreses del sector en qüestió, i d'aquesta manera es podria individualitzar la importància de cada empresa en el seu sector. Malauradament, raons de confidencialitat de la informació estadística fan inviable disposar d'informació per valors de j inferiors a 5 per a la base de dades amb la qual treballem: és a dir, hom pot operar, en el millor dels casos, amb els valors acumulats de les exportacions de les cinc primeres empreses de cada branca industrial.

Prenent com a referència aquesta informació, obtenim el valor de l'índex C_5 , i quan major sigui aquest registre en relació al 100% (que indicaria el total percentual d'exportacions de la branca en qüestió), més elevat seria el percentatge total de les vendes a l'exterior assolit per les cinc companyies capdavanteres per a aquest concepte i, en conseqüència, l'índex C_5 estarà associat a un major grau de concentració de les exportacions. Òbviament, per a una variable donada, els valors percentuals de C_j seran sempre més elevats quan

major sigui j , és a dir, el nombre d'empreses que es considerin. Així, els valors de C_j quan $j=10$ o $j=20$ (dels que també s'aporta informació) seran més elevats que quan $j=5$. La qüestió interessant, aleshores, és copsar la magnitud de les diferències per veure si quan s'afegeixen noves empreses a l'anàlisi, el grau de concentració de la variable considerada (en el nostre cas, les exportacions) augmenta molt o ho fa de manera moderada.

Com acabem de comentar, en aquest estudi la informació disponible ha permès obtenir els valors dels índexs C_5 , C_{10} i C_{20} . Però, a més, en l'aspecte que ara ens ocupa el grau de desagregació sectorial augmenta considerablement, ja que es disposa d'informació per a 55 branques industrials, la qual cosa permet una anàlisi bastant microscòpica del comportament sectorial de les vendes a l'exterior dels diferents sectors productius catalans. Aquest nivell de descomposició sectorial inclou, per a cada branca, les empreses de més de 20 treballadors, i s'ha aconseguit tant per les exportacions com per la xifra de negocis o facturació, la qual cosa permet una comparativa del grau de concentració de cadascuna d'aquestes variables per als 55 sectors objecte d'estudi. Per tant, podem trobar-nos amb sectors en els que el valor de C_j sigui molt elevat per a $j=5$, $j=10$ o $j=20$ per a la facturació i, en canvi, presenti valors baixos per a les exportacions: això ens indicaria que l'activitat global d'aquesta branca depèn, en bona mesura, del comportament d'algunes empreses, però, en canvi, en l'àmbit sectorial les vendes a l'exterior es trobarien poc concentrades, motiu pel qual un eventual *shock* o crisi en aquesta activitat tindria uns efectes diferents depenent de l'origen (intern, extern) i també es manifestaria de manera diferent en termes de producció o exportacions.

En efecte, en aquest cas, una contracció de la demanda interna afectaria de manera important la producció del sector ja que incidiria en termes absoluts en major mesura en la quantitat d'activitat, i, per tant, en la facturació, de les grans empreses, mentre que un *shock* provinent de l'exterior incidiria de forma menys perillosa en el conjunt del sector, en el sentit que la seva repercussió es distribuiria de manera més equilibrada entre les diferents companyies d'aquesta branca. Naturalment, si es donessin les circumstàncies oposades, és a dir, un baix grau de concentració de la facturació i un elevat grau de concentració de les vendes a l'exterior, amb les mateixes causes que abans, els resultats serien oposats. Així, una crisi de la demanda interna comportaria un efecte diluït sobre el sector, ja que aquest *shock* presumiblement es distribuiria entre moltes empreses, mentre que una crisi de demanda externa afectaria de manera especial un baix nombre de companyies que podrien veure's abocades a una reestructuració o tancament de l'activitat.

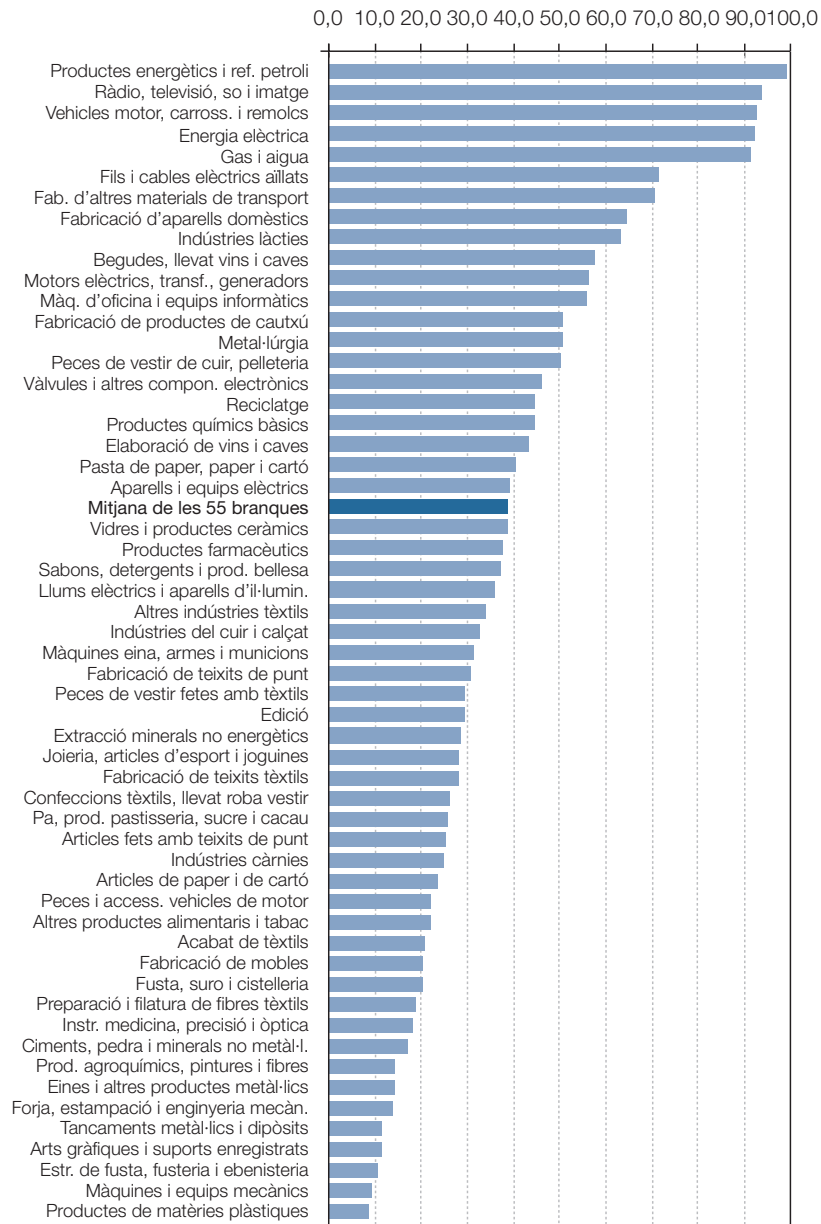
I des de la mateixa perspectiva podem considerar els impactes de tipus endogen, com aquells que tenen lloc per la banda de l'oferta. Si el grau de concentració de la producció és molt elevat però el de les exportacions és baix, una crisi en forma de deslocalització d'una gran empresa, per exemple, repercutiria de manera molt negativa en el conjunt de l'activitat del sector, però afectaria poc les vendes a l'exterior. I, en sentit contrari, si les vendes a l'exterior es troben molt concentrades però la facturació presenta un baix grau de concentració (el que significaria que en aquesta activitat ara les pimes són les empreses més vinculades a l'exterior), la deslocalització d'una d'aquestes companyies exportadores

afectaria directament les vendes a l'exterior del sector, però la facturació se'n ressentiria poc.

5.2. Una primera anàlisi de la concentració de la facturació i les exportacions dels sectors industrials catalans

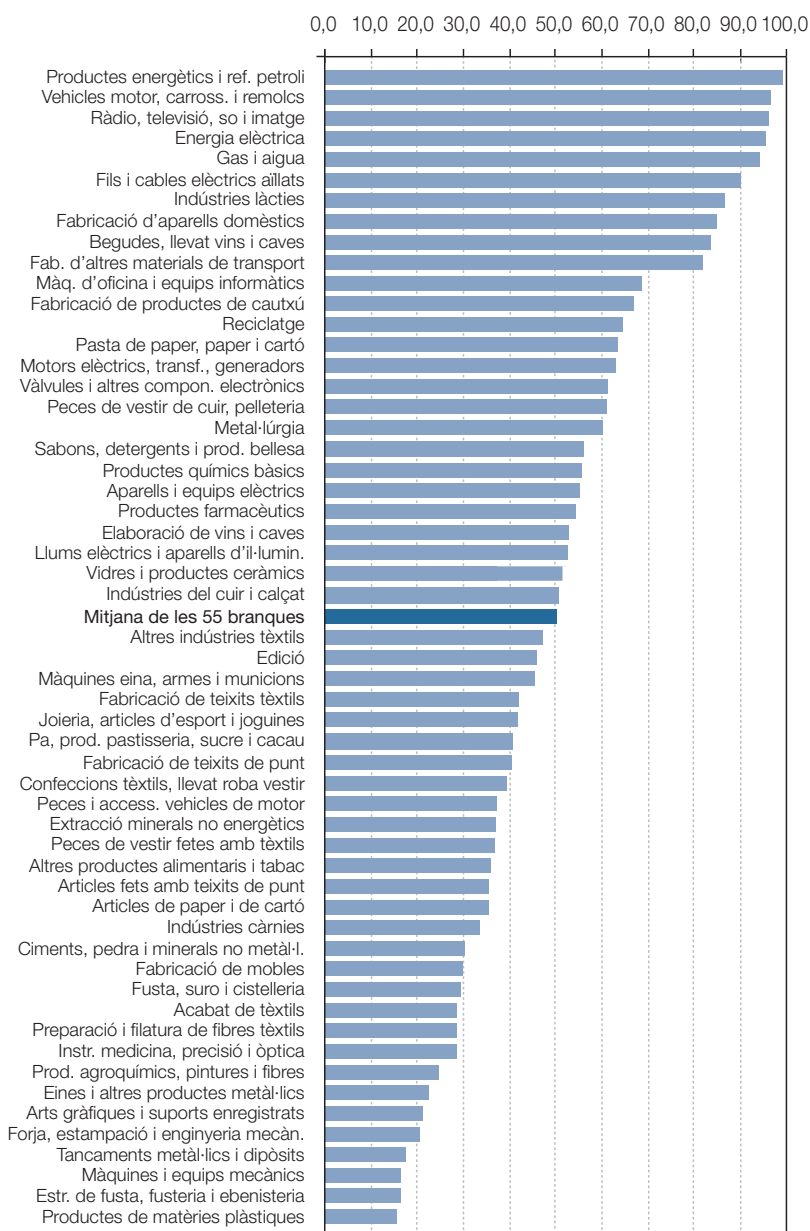
Comencem l'anàlisi de la concentració amb la situació de la *facturació o xifra de negocis* per als 55 sectors industrials catalans el 2005, aspecte que es reflecteix en el gràfics 5.1, 5.2 i 5.3 pel valor dels índex C_5 , C_{10} i C_{20} , mentre que en l'annex 1 hi figuren els valors concrets de cada C_j . Si hom inicia l'anàlisi amb el valor de l'índex C_5 , que d'entrada apareix com el més rellevant, el gràfic 5.1 mostra que el 2005 per al conjunt de la indústria catalana (mitjana de les 55 branques de referència) el valor se situà en el 38,8%. D'aquestes 55 branques, 21 presentaven un valor del C_5 per sobre de la mitjana industrial i 34, per sota.

En l'àmbit sectorial s'observen diversos trets remarcables. En primer lloc, que en cinc sectors les cinc primeres empreses per facturació aporten conjuntament més del 90% de la facturació total de la seva branca d'activitat. Es tracta en tots els casos de sectors altament intensius en capital, dels quals tres corresponen a les activitats manufactureres i dues a les indústries de serveis bàsics (energia elèctrica, gas i aigua). La primera posició, amb un valor del C_5 del 99,5%, correspon a la branca de productes energètics i refinament de petroli. A continuació i amb uns valors molt propers hi trobem els sectors de ràdio, televisió, so i imatge (93,9%), vehicles de motor, carrosseries i remolcs (93,3%), energia elèctrica (92,8%) i gas i aigua (91,7%).

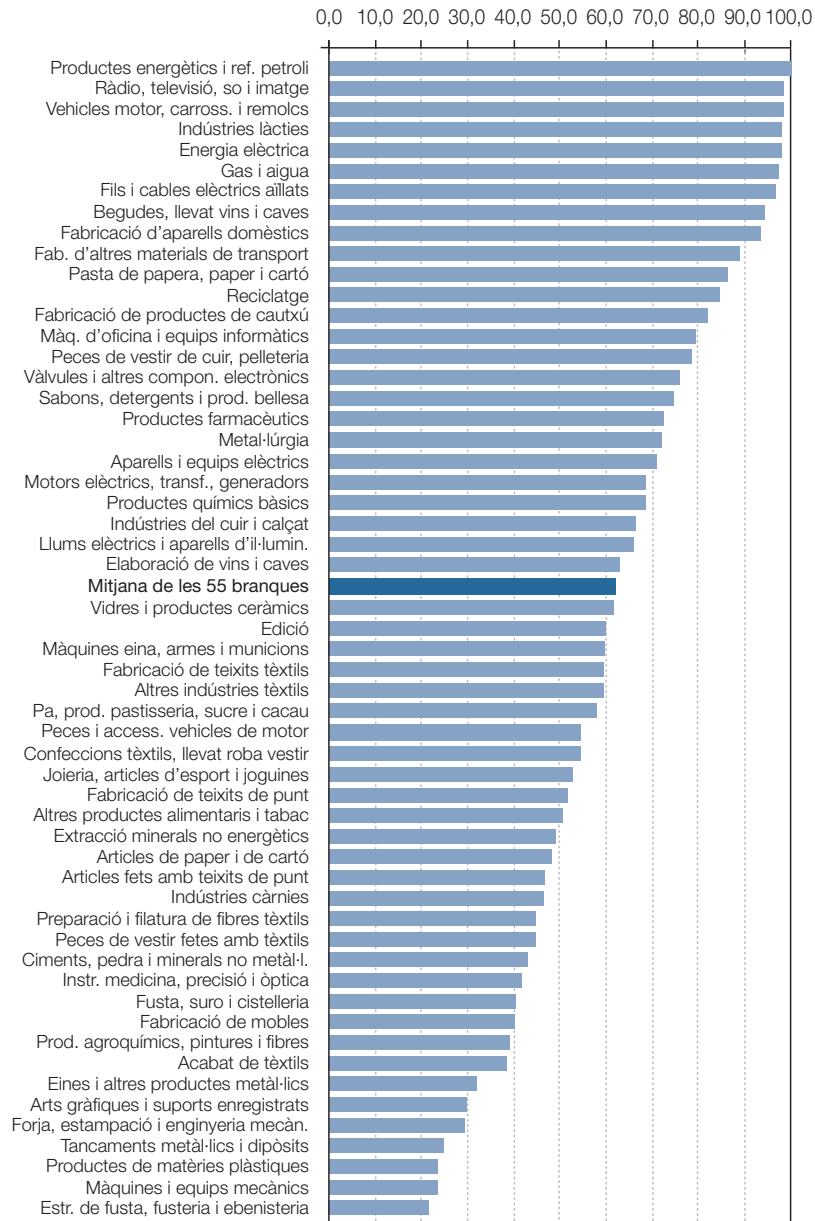
Gràfic 5.1. Índex C₅ sobre xifra de facturació per branques industrials (Catalunya, any 2005)

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 5.2. Índex C₁₀ sobre xifra de facturació per branques industrials (Catalunya, any 2005)

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 5.3. Índex C₂₀ sobre xifra de facturació per branques industrials (Catalunya, any 2005)

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Els dos sectors que segueixen, fils i cables elèctrics aïllats (6a posició) i fabricació d'altres materials de transport (7a), ja es troben clarament distanciat d'aquest grup i presenten un valor de l'índex C_5 considerablement inferior, si bé en ambdós casos es pot considerar encara relativament elevat, ja que se situa lleugerament per damunt del 70%. Amb un valor del C_5 al voltant del 65% apareixen dues branques, la fabricació d'aparells domèstics i les indústries làcties, mentre que cinc sectors més tenen un valor del C_5 comprès entre el 50% i el 60%. Són, per ordre d'importància, els de begudes, llevat vins i caves, motors elèctrics, transformadors i generadors, màquines d'oficina i equips informàtics, fabricació de productes de cautxú, metal·lúrgia i peces de vestir de cuir i pel·leteria.

Aquests primers resultats indiquen que el 2005 a Catalunya hi havia 15 branques industrials d'un total de 55 en les que les 5 primeres companyies aportaven conjuntament més del 50% de la facturació de cada branca. Hom pot deduir d'aquesta situació una certa dependència —en el sentit de vulnerabilitat— en aquests sectors respecte a l'evolució d'algunes empreses, una vulnerabilitat que afecta en major mesura els sectors manufacturers, en els que les seves companyies, a diferència del que succeeix en les activitats bàsiques (energia elèctrica, gas i aigua) poden ser altament sensibles a les deslocalitzacions, totals o parcials, de l'activitat productiva.

Aquesta situació ha planejat darrerament sobre el sector de vehicles a motor, carrosseries i remolcs (3r en el rànquing), en el qual l'elevat valor del C_5 s'explica essencialment per la primacia de les dues primeres empreses manufactureres del Principat pel valor de la producció i l'ocupació

que generen, Seat i Nissan, que conjuntament els darrers anys han aportat més del 70% de la facturació del sector. Quelcom semblant succeeix en la branca de ràdio, televisió, so i imatge, on la presència de Sony, i en menor mesura, de Sharp, és determinant per situar aquesta activitat en la segona posició pel valor de l'índex C_5 , una situació que es repeteix, amb matisos en les branques de fils i cables elèctrics aïllats a causa de la primacia de Grup General Cable i Prysmian, en la fabricació d'altres materials de transport, on la major part de la facturació correspon a GEC-Alstom (material ferroviari), en la fabricació d'aparells domèstics a causa de la importància de Taurus, Domar i Soler i Palau, en les indústries làcties, amb un gran pes de Danone, i a una certa distància, Nestlé i Industrias Castelló, i en begudes, llevat vins i caves, a causa de la presència de Cobega, Damm i Fontvella.

Aquesta pauta també es manifesta en els sectors que ocupen els llocs del 10è al 15è, tots ells amb valors del C_5 menors, compresos entre el 50% i el 60%, però en els quals una o dues empreses destaquen —de vegades de forma clara— sobre la resta. Així, en la branca de motors elèctrics, transformadors i generadors és important la contribució a la facturació d'ABB Motores, en la fabricació de productes de cautxú Pirelli Neumáticos, Gates Vulca i GDX, en metal·lúrgia CELSA i FUNOSA i en peces de vestir i pel·leteria Burberry España, Louis Vuitton, Basi, Italco i Italvest.

En l'àmbit empresarial val la pena remarcar la forta presència de companyies de capital forà en les primeres posicions dels sectors amb un major grau de concentració de la facturació, la qual cosa comporta una vulnerabilitat afegida en el sentit que aquestes corporacions poden ser més

vulnerables a les deslocalitzacions a tercers països, i quan ho fan, a diferència el que succeeix amb les empreses controlades majoritàriament pel capital català, es perd quasi la pràctica totalitat de l'activitat corporativa. En canvi, en les companyies de capital autòcton, després de les deslocalitzacions de la fabricació, resten al Principat àrees funcionals de gran valor afegit, com el disseny i la R+D, la gestió comercial i de marqueting i els serveis econòmic-financiers, per citar-ne els més importants.

D'altra banda, quan considerem el grau de concentració de la facturació de les 10 i 20 primeres empreses de cada sector, els valors dels índexs C_{10} i C_{20} augmenten de manera rellevant en la majoria de casos, com reflecteixen els gràfics 5.2 i 5.3. Les excepcions les trobem en les branques que ja presentaven un valor del C_5 molt elevat (superior al 90%) en les que, lògicament, aquest augment només pot ser molt moderat. A tall indicatiu, cal assenyalar que, tal i com mostra l'annex 5.1, per al C_{10} el valor de la mitjana de les 55 branques se situa en el 50,1% (recordem que el valor del C_5 era del 38,8%), mentre que per al C_{20} assoleix el 61,8%. En aquesta mateixa línia, observem que quan es considera l'índex C_{10} ja trobem 10 sectors en els que el grau de concentració de la facturació supera el 80% (en el cas del C_5 el nombre de sectors que depassaven el 80% era de 5), mentre que per al C_{20} , el nombre de branques amb un nivell de concentració de la facturació superior al 80% augmenta a 13.

Passem a analitzar ara el grau de concentració de les *vendes industrials catalanes a l'exterior* per als 55 sectors, per la qual cosa novament prenem com a referència el valor de l'índex C_j . Diversos aspectes criden l'atenció. En primer lloc, que

el valor de C_j és, en conjunt, clarament superior al que s'observava per a la facturació, com reflecteixen els gràfics 5.4, 5.5 i 5.6, que mostren, respectivament, els valors de les exportacions de les 5, 10 i 20 primeres empreses per a aquest concepte de les 55 branques d'activitat, mentre que l'annex 5.2 aporta la quantificació numèrica exacta en cada cas. En efecte, hom pot apreciar que per a cada posició en el rànquing, el valor de l'índex C_j per a les exportacions excedeix al C_j per la facturació, i en la gran majoria de casos, llevat en els cinc primers sectors per al valor de C_5 , el registre és clarament superior. Això significa que, considerada en la seva globalitat, la indústria catalana és bastant més depenent —i per tant, vulnerable— d'algunes empreses més pel que fa a les exportacions que a la facturació.

Centrem ara l'anàlisi en el grau de concentració de les exportacions de les 5 primeres empreses de cada branca i del conjunt de la indústria. El primer que cal remarcar és que per la mitjana de les 55 branques industrials, el valor del C_5 de les exportacions se situava el 2005 en el 59,3%, mentre que en el cas de la facturació era del 38,8%, és a dir, més de 20 punts percentuals inferior. D'altra banda, en el cas de les exportacions hi figuren 25 branques industrials amb un valor del C_5 superior al de la mitjana dels 55 sectors, enfront de 21 sectors per a la facturació.

Un aspecte certament interessant rau en comparar la posició de cada branca en ambdós rànquings, tant en termes ordinals com quantitius, car la posició i el valor assolit pel C_5 dels diferents sectors en la facturació i les exportacions poden variar de manera significativa: les branques que ocupen llocs secundaris atenent el grau de concentració de la facturació poden ocupar llocs

capdavantera quan considerem el grau de concentració de les vendes a l'exterior i a la inversa.

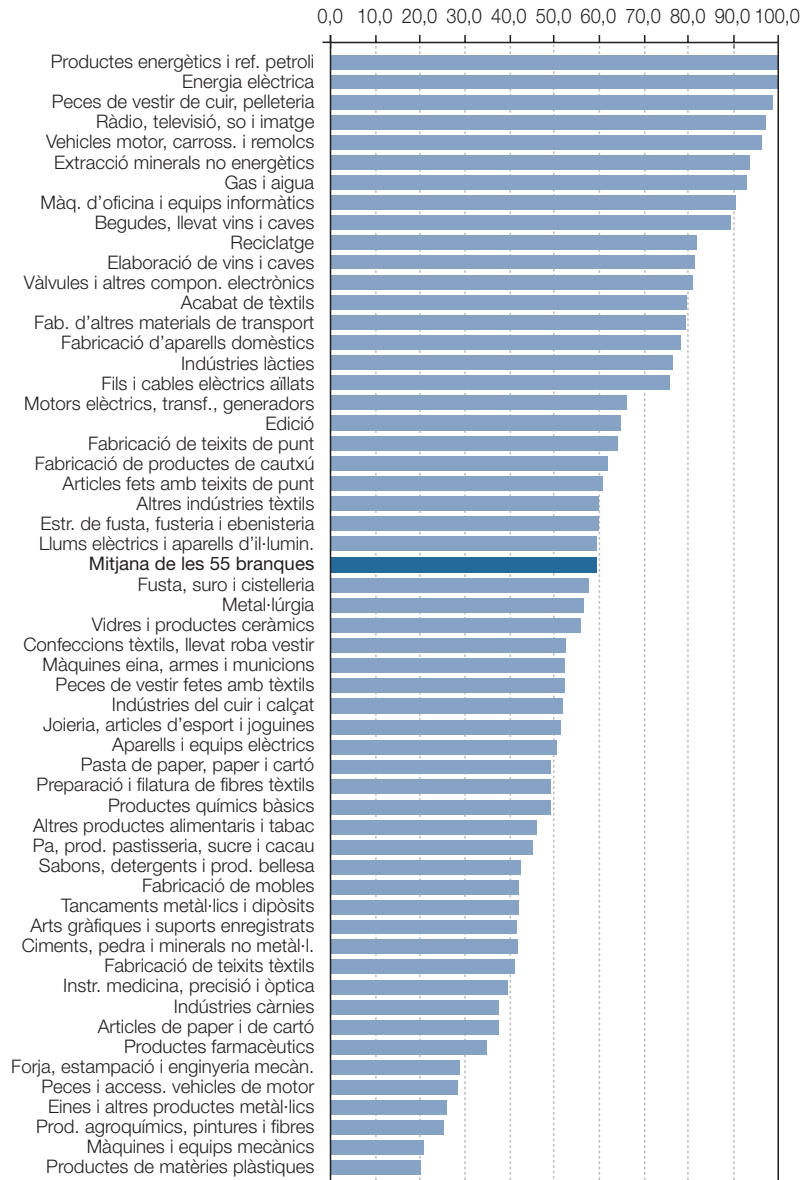
Quan s'individualitza l'anàlisi de la concentració de les exportacions per les 5 primeres empreses per a aquest concepte, observem que 8 sectors presenten un C_5 superior al 90%, mentre que només 5 excedien aquest valor en el cas de la facturació. Tal i com reflecteix el gràfic 5.4, aquests sectors són productes energètics i refinament de petroli, energia elèctrica, peces de vestir de cuir i pel·leteria, ràdio, televisió, so i imatge, vehicles a motor, carrosseries i remolcs, extracció de minerals no energètics, gas i aigua, i maquinària d'oficina i equips informàtics. I el sector de begudes, llevat vins i caves, que se situa en 9è lloc, mostra un registre molt proper al 90% (89,2%).

D'altra banda, les dades sobre les exportacions revelen que tres sectors més tenen un C_5 superior al 80% (reciclatge, vins i caves, i vàlvules i altres components electrònics), mentre que en el cas de la facturació no s'hi troba cap branca amb valors del C_5 compresos entre el 80% i el 90%. Continuant l'anàlisi per les vendes a l'exterior, apareixen 5 branques amb un C_5 comprès entre el 70% i el 80%, mentre que per la facturació, només dos sectors se situaven en aquest interval, i en la part baixa del mateix (lleugerament per sobre del 70%).

Comparem ara, per un costat, la posició dels sectors en relació a ambdues variables, grau de concentració en la facturació i en les exportacions. I per l'altre, els valors monetaris de la xifra de negocis i de les vendes a l'exterior per a cada branca durant el període 1997-2005, la qual cosa ens informarà de la importància absoluta d'un

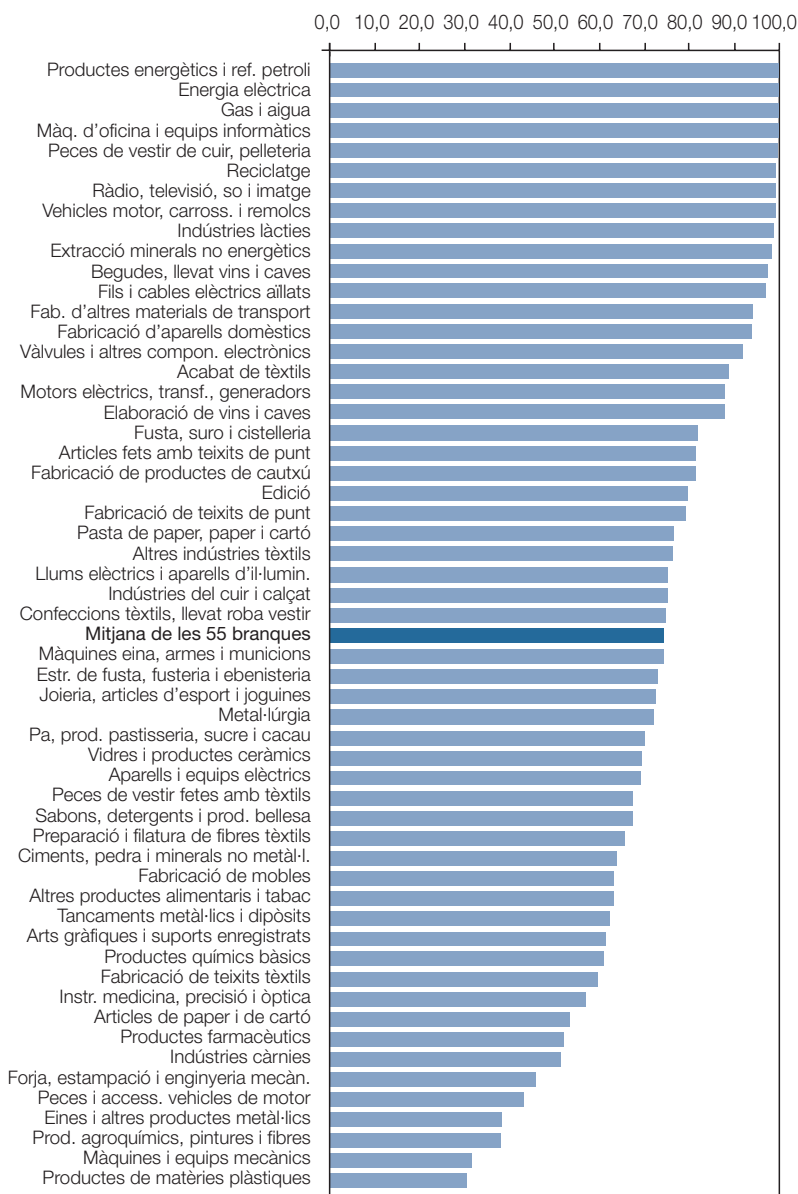
sector pel valor de la producció i de les exportacions en el conjunt de la indústria catalana durant els darrers anys, així com de la propensió exportadora, que associem a la ràtio exportacions/facturació, que ens indica la importància relativa de les vendes a l'exterior per cada branca i, en conseqüència, de la major o menor vinculació dels sectors als mercats internacionals en relació al conjunt de la seva activitat.

Per dur a terme aquesta anàlisi primer cal aportar informació detallada sobre la facturació (o xifra de negocis) i les vendes a l'exterior per a cadascuna de les 55 branques de la indústria catalana, de la mateixa manera que sobre la importància de les vendes a l'exterior per a cada activitat. En aquest sentit, l'annex 5.3 mostra el volum de negoci dels 55 sectors objecte d'estudi durant el període 1997-2005, així com per a 14 agrupacions productives, en les quals cada agrupació inclou diverses branques i coincideix amb la classificació emprada en el capítol 4. L'annex 5.4, per la seva part, aporta una informació similar per a les vendes a l'exterior. L'annex 5.5 presenta la mateixa informació que el 5.3, però en aquest les diverses branques apareixen ordenades en funció de la magnitud de la facturació l'any 2005 (darrera columna). L'annex 5.6 fa referència a les vendes a l'estranger de les 55 branques industrials per al mateix període, estant novament ordenats els sectors segons la importància de les seves vendes a l'exterior el 2005, per la qual cosa l'ordre per branques d'activitat dels annexos 5.5 i 5.6 és diferent. L'annex 5.7 aporta informació sobre la propensió exportadora per sectors durant el període 1997-2005. I el 5.8 mostra els valors d'aquesta propensió exportadora l'any 2005 en funció del registre assolit per cada branca (de major a menor).

Gràfic 5.4. Índex C_5 sobre valor de les exportacions per branques industrials (Catalunya, 2005)

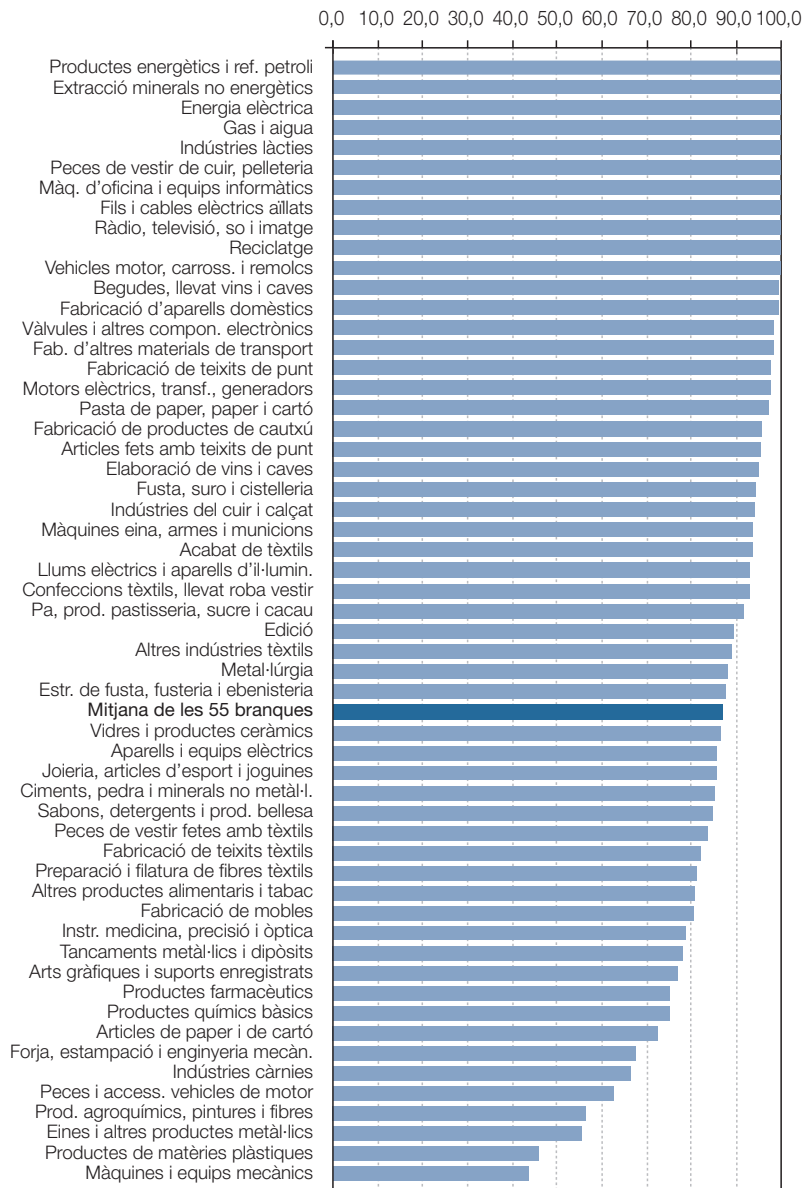
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 5.5. Índex C₁₀ sobre valors de les exportacions per branques industrials (Catalunya, any 2005)

5. La concentració sectorial de les exportacions catalanes i la seva relació amb les altres variables

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 5.6. Índex C_{20} sobre valors de les exportacions per branques industrials (Catalunya, any 2005)

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Pel que fa a les exportacions, quan es creuen totes aquestes variables obtenim una informació rellevant sobre les branques més vulnerables. És fàcil observar que aquesta vulnerabilitat serà més alta quan hi concorrin tres circumstàncies: 1) el valor monetari de les exportacions sigui elevat, la qual cosa comporta una participació alta en el total de les vendes a l'exterior de la indústria catalana; 2) la propensió exportadora sigui igualment elevada, és a dir, que una part important de l'activitat del sector en qüestió depèn de la demanda externa; i 3), i aquesta és la condició més important en el sentit que, de no complir-se, les altres dues esdevenen supèrflues, el valor de l'índex C_5 també ha de ser alt, la qual cosa indica que el gruix de les vendes a l'exterior del sector es concentra en unes quantes empreses.

Els gràfics 5.1 i 5.4 revelaven que la branca que presenta un major valor de l'índex C_5 la facturació i les exportacions és la de productes energètics i refinat de petroli, amb valors del 99,5% i del 100% respectivament. Aquest resultat no és sorprenent si tenim en compte que es tracta d'una activitat molt intensiva en capital, que requereix una elevada inversió inicial i en la que, en conseqüència, les economies d'escala en la producció adquireixen un paper fonamental: com que per ser rendible la producció per a empresa ha de ser elevada, unes quantes companyies poden abastir tota la demanda del mercat. Així, el nombre d'empreses que poden operar de manera rendible en un territori és bastant reduït i, per tant, els valors dels índex C_5 corresponents a la facturació i a les vendes a l'exterior tendiran a ser molt elevats.

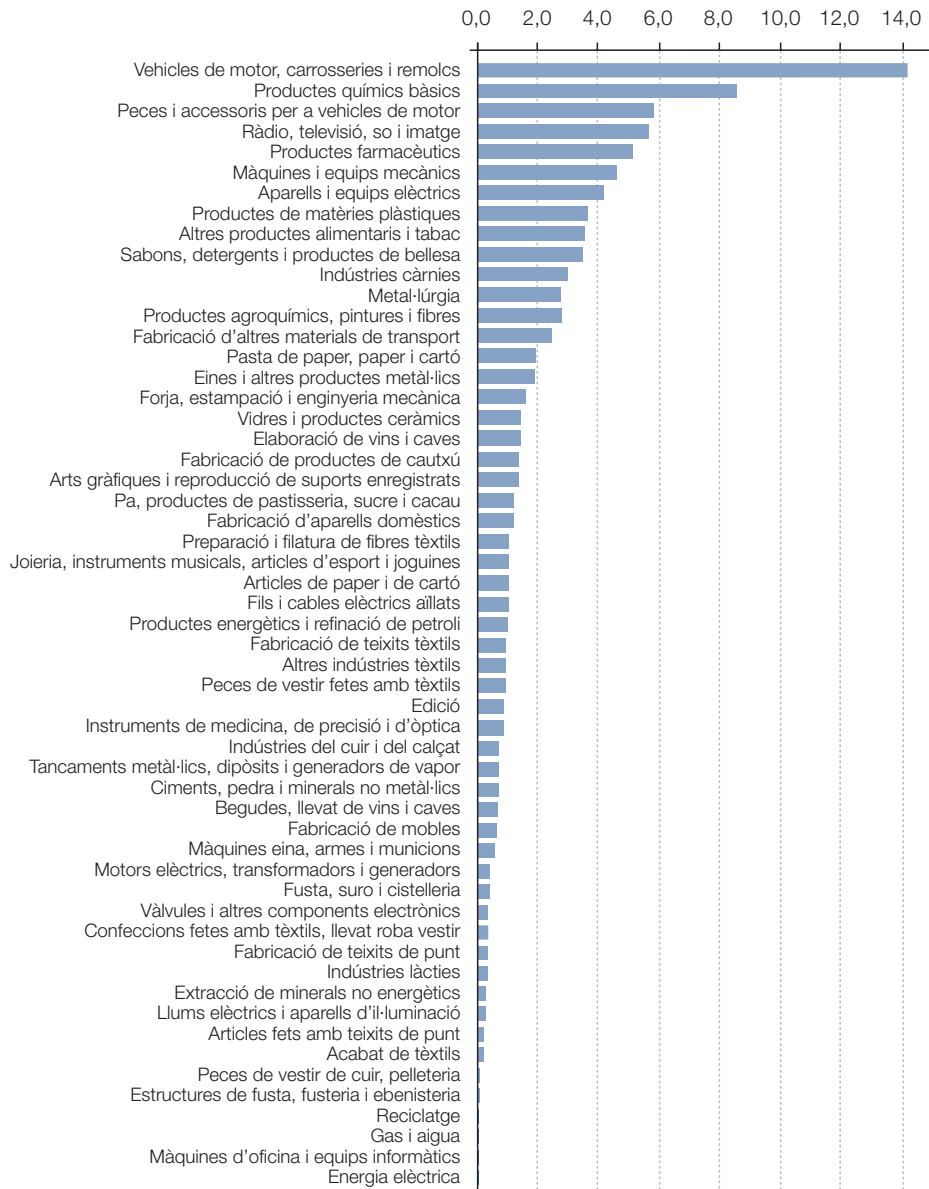
Però per a aquesta branca el valor de les vendes a l'estranger de les empreses de 20 o més treba-

lladors representà només l'1,0% de les vendes totals a l'exterior de la indústria catalana el 2005 (vegeu gràfic 5.7 i annex 5.6, en el que els valors monetaris de les exportacions per sectors apareixen de forma anual). I d'altra banda, la seva propensió exportadora durant el 2005 (ràtio vendes a l'exterior/facturació) (vegeu gràfic 5.8 i annex 8) només va ser del 5,78%, ocupant el lloc 50è d'entre els 55 sectors per a aquest concepte.

L'anàlisi conjunta de les variables crítiques per al sector capdavanter pel grau de concentració en la facturació i en les exportacions revela, doncs, que si bé pel que fa a empresa es detecta una elevada dependència de les vendes a l'exterior d'algunes companyies, en aquest cas les exportacions representen una part molt petita del total de la indústria catalana i, a més, la vinculació d'aquesta branca amb els mercats internacionals, mesurada per la xifra d'exportacions sobre les vendes, és molt limitada. Així doncs, malgrat l'elevada concentració per empreses de les exportacions en la branca de productes energètics i refinament de petroli, un *shock* extern de demanda tindria un impacte gairebé inapreciable tant per les vendes a l'exterior de la indústria catalana com pel propi sector. I el mateix succeiria si, com a conseqüència d'un *shock* generat per la banda de l'oferta, alguna de les empreses d'aquest sector clausurés la seva activitat.

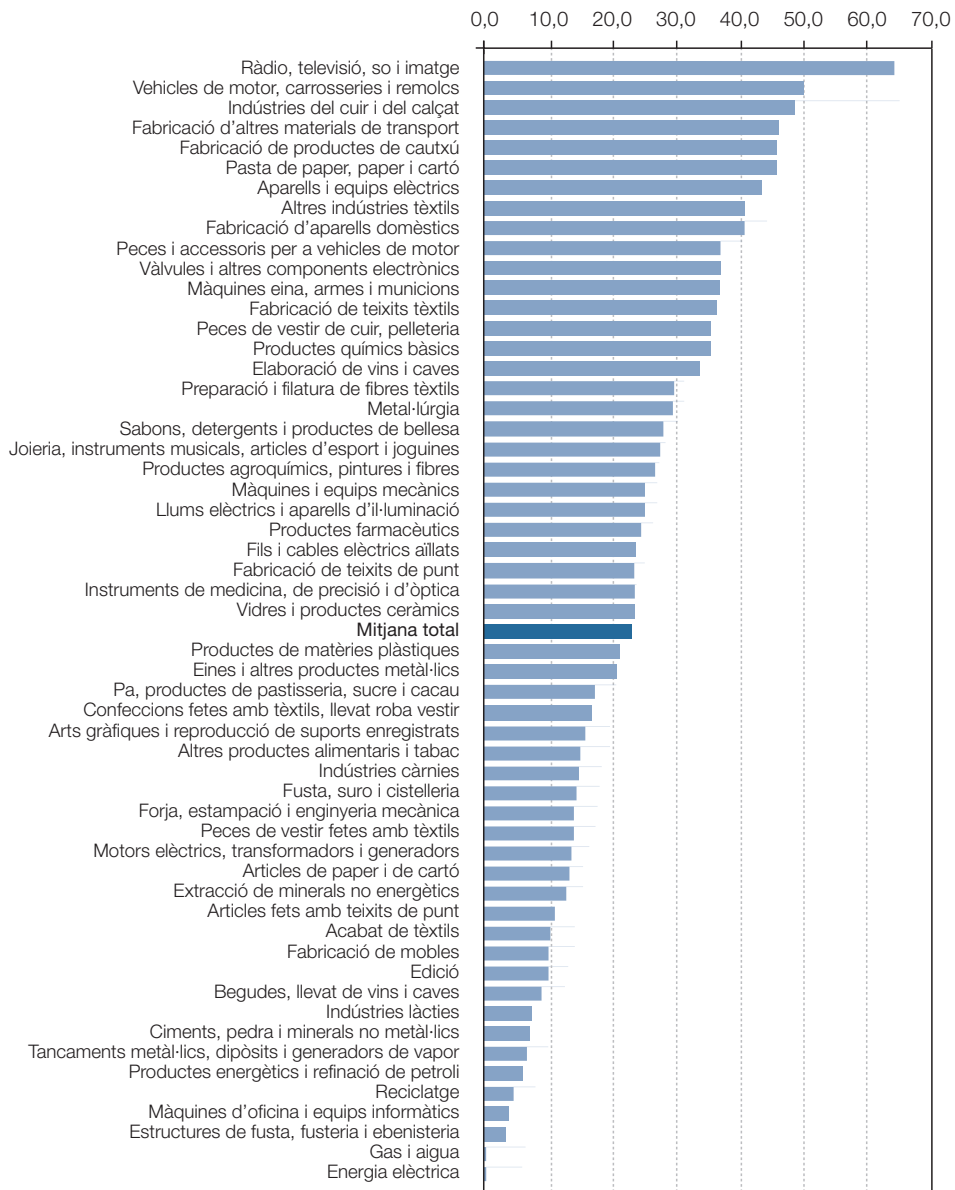
En canvi, un *shock* de demanda intern o el tancament d'algun establiment productiu tindria una forta repercussió sobre l'activitat global de la indústria del Principat, atès que aquesta branca aportà el 2005 el 4,0% de la seva xifra de negocis (vegeu gràfic 5.9 i annex 5.5). I aquests esdeveniments igualment incidirien de manera significativa en els resultats globals del propi sector, ja

Gràfic 5.7. Participació de les branques industrials en les exportacions catalanes, 2005

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

Gràfic 5.8. Propensió exportadora de les branques industrials catalanes, 2005 (exportacions/facturació)

5. La concentració sectorial de les exportacions industrials catalanes i la seva relació amb les altres variables

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

que més del 94% de la seva facturació el 2005 provingué del mercat interior.

Una situació semblant apareix en la branca d'energia elèctrica, que presenta el mateix valor del C_5 per les exportacions el 2005 que la branca de productes energètics i refinament de petroli (100%) i un registre només lleugerament inferior en el C_5 per la facturació (92,8%). Aquí un aspecte especialment remarcable és que pel valor absolut de les exportacions aquesta branca se situà el 2005 en el darrer lloc en el conjunt de les 55 branques industrials, amb un registre que el 2005 només depassà lleugerament els 1,7 milions d'euros, si bé és cert que va ser en aquest exercici quan les exportacions del sector assoliren el valor més baix del període 1997-2005, com reflecteix l'annex 5.6. En qualsevol cas, aquesta circumstància no ha de sorprendre si tenim en compte que la Península Ibèrica, i en particular Espanya, ha estat tradicionalment un territori amb uns intercanvis molt reduïts d'electricitat amb l'exterior a causa de les limitades connexions de la xarxa de transports amb els països del voltant. I Catalunya, malgrat la seva proximitat amb França, un mercat potencialment important, no s'escapa d'aquest aïllament.

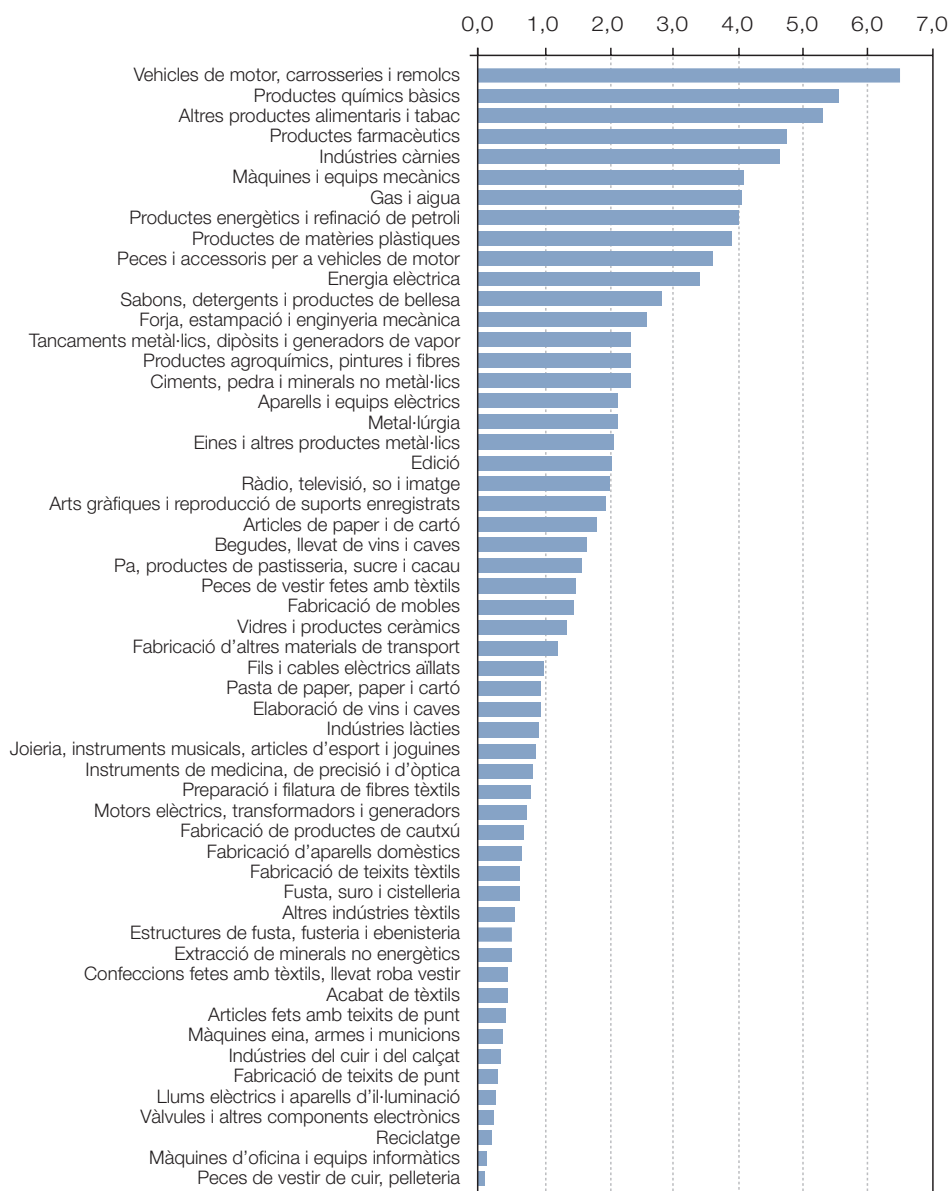
Observem també que durant el 2005 la propensió exportadora del sector fou gairebé nul·la (0,04%), motiu pel qual es pot concloure igualment que tant les exportacions industrials catalanes com l'activitat del propi sector són pràcticament immunes als eventuals *shocks* procedents de l'exterior, almenys per via directa. Un altra qüestió, que depassa l'anàlisi d'aquest treball és en quina mesura el sector elèctric seria vulnerable a *shocks* externs que el poden afectar de manera indirecta, és a dir, mitjançant la incidència

d'aquests *shocks* en sectors intensius en consum d'electricitat, com els productes químics bàsics, la fabricació de vehicles de motor, la fabricació de productes de cautxú i la de pasta de paper, paper i cartró.

El tercer sector pel grau de concentració de les exportacions el 2005 segons el valor del C_5 és el de peces de vestir de cuir i pel·leteria (99,8%). Aquesta és una activitat típicament manufacturera en la que es repeteix una de les pautes de les dues branques anteriors: una participació molt baixa en el total de les vendes exteriors de la indústria catalana (0,1%) per al 2005; el que significa, novament, que un *shock* en forma de contracció de la demanda externa tindria un impacte insignificant en la posició exportadora del Principat a l'exterior. Tanmateix, a diferència del que succeïa amb les branques de productes energètics i refinament de petroli i d'energia elèctrica, en aquest cas la propensió exportadora és bastant alta: 35,73% el 2005, amb valors que oscil·len per al període considerat entre el 20,2% el 1998 i el 46,02% el 2002, la qual cosa significa que en aquest cas un *shock* extern, tot i no modificar l'estatus de la indústria catalana en el panorama internacional, sí tindria una incidència important en la situació d'aquesta branca, que podria veure reduïda la seva facturació de manera significativa. I el mateix succeïria si alguna gran empresa clausurés l'activitat.

Per al quart sector pel grau de concentració de les exportacions atenent al valor de l'índex C_5 , ràdio, televisió, so i imatge (97,2%), la situació varia sensiblement respecte dels casos anteriors. La pràctica totalitat de les vendes a l'exterior es polaritza en unes quantes empreses i, en particular, en les multinacionals japoneses Sony i Sharp. Però en el període 1997-2005 aquest sector ocupà habitual-

Gràfic 5.9. Participació de les branques industrials en la facturació total de la indústria catalana, 2005

5. La concentració sectorial de les exportacions catalanes i la seva relació amb les altres variables

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IDESCAT

ment la quarta posició pel valor monetari de les exportacions en el conjunt de la indústria catalana, per darrere del sector de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, productes químics bàsics, i amb molt poca diferència, del de peces i accessoris per a vehicles de motor (annex 5.6). Durant aquests anys, la participació de les exportacions del sector en el conjunt industrial del Principat fou el 5,44%, un registre certament significatiu. Tanmateix, el més remarcable és que la propensió exportadora d'aquesta branca —que vol dir de les seves principals empreses— el 2005 se situà en primer lloc dels 55 sectors industrials catalans, amb una ràtio del 64,32%, a una distància considerable del segon sector per a aquest concepte, el de vehicles de motor, carrosseries i remolcs. Assenyalem en aquest sentit que l'elevada propensió exportadora és una constant durant tots els anys, amb registres que oscil·len entre el 57,35% (1999) i el 69,58% (2000).

Així doncs, ens trobem davant d'una activitat que presenta una forta vinculació amb la demanda internacional tant en l'àmbit sectorial (en relació a la resta de branques industrials) com intern (en relació a la facturació). Això significa que qualsevol circumstància que afecti la demanda exterior o el comportament d'alguna de les principals empreses catalanes incidiria de manera significativa tant en el conjunt de les vendes a l'exterior de la indústria del Principat com, sobretot, en el futur del propi sector.

En aquest context, cal insistir en la repercussió que tindria en les vendes a l'exterior una alteració negativa de la situació del sector pel costat de l'oferta a causa d'una —o algunes— decisions que es prenen extramurs del Principat (per exemple, el tancament d'una línia de fabricació d'alguna

empresa o una deslocalització, parcial o total). Naturalment, l'efecte sobre les exportacions seria el contrari si aquesta decisió operés en sentit positiu (ampliació de la capacitat productiva, introducció de noves línies de producció, etc). Tanmateix, a hores d'ara sembla descartable que tinguin lloc noves implantacions industrials en el Principat, com les de les empreses que hem esmentat, que es materialitzaren durant la dècada dels 80 del segle passat, quan els avantatges en costos i logística en el context d'una Comunitat Econòmica Europea de 12 membres feien de Catalunya una regió atractiva per a les grans multinacionals japoneses que volien cobrir el mercat del vell continent des d'una plataforma propera.

El cinquè sector per al valor de l'índex C_5 aplicat a les exportacions és el de vehicles de motor, carrosseries i remolcs (96,3%). Aquesta branca presenta, en línies generals, uns trets semblants als de ràdio, televisió, so i imatge. Així, l'elevada concentració de les vendes a l'exterior s'explica per la presència de les dues empreses capdavanteres per facturació de la manufactura catalana (excloses, per tant, les activitats industrials bàsiques o no manufactureres, com les d'energia elèctrica, gas i aigua). Es tracta de Seat i Nissan, companyies multinacionals de capital majoritàriament alemany i nipó, i fabricants de vehicles turismes i tot terreny respectivament a les plantes de Martorell i Barcelona (Zona Franca). Val a dir que aquestes empreses eren també les capdavanteres en el conjunt de la indústria del Principat per l'ocupació el 2005, amb més de 10.000 treballadors Seat i de 3.000 Nissan.

El sector de vehicles de motor, carrosseries i remolcs ha estat, amb diferència, el primer pel volum de les exportacions de la indústria catalana

durant el període 1997-2005, aportant el 14,2% de les vendes industrials a l'exterior el darrer any d'aquest període, un registre que quasi dobla el de la segona branca per a aquest concepte, la de productes químics bàsics. A més, aquest sector ha ocupat al llarg dels anys la segona posició en el conjunt de la indústria catalana per la seva propensió exportadora, amb una taxa de penetració de les vendes a l'exterior que el 2005 se situà en el 50,38% i que en el període 1997-2005 sempre s'ha mantingut en valors molt elevats, oscil·lant entre el 48,61% (2004) i el 69,95% (1997).

Aquestes xifres són prou eloqüents per evidenciar la gran importància per a l'economia catalana de la fabricació de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, motiu pel qual qualsevol circumstància que n'alteri l'activitat provocaria un impacte significatiu sobre l'estructura econòmica del Principat, tant pel que fa a l'afectació directa sobre la producció i volum d'exportacions com pels efectes induïts, que es manifestarien en forma de cascada en les seves nombroses empreses auxiliars (subministradores de components), la qual cosa repercutiria de ple en sectors com el de peces i accessoris de vehicles de motor, forja i estampació i enginyeria mecànica, metal·lúrgia, productes de matèries plàstiques i fabricació de productes de cautxú.

Els cinc casos que hem exposat atenent la importància del C_5 de les exportacions ens indiquen que en la indústria catalana es donen situacions molt heterogènies pel que fa a les variables a partir de les quals valorem les vendes a l'exterior dels 55 sectors objecte d'estudi. Les distintes situacions que reflecteixen les branques que acabem d'anitzar mostren que valors semblants del C_5 de les exportacions tenen implicacions molt

diferents per al conjunt de la indústria i per a la pròpia branca d'activitat depenent de la participació d'aquest sector en el total de vendes a l'exterior de les activitats industrials així com de la seva propensió a exportar.

Des d'aquesta perspectiva hom podria afirmar que la informació que aporta l'índex C_5 és selectiva pel que fa al grau de vulnerabilitat —en el sentit de dependència— d'un sector de la demanda externa, així com de la incidència que pot tenir el comportament de les principals companyies (ampliacions de capacitat, reestructuracions, deslocalitzacions, tancaments) pel que fa a la seva incidència en les vendes a l'exterior. En aquest sentit, l'anàlisi dels cinc primers casos per al valor del C_5 suggereix que, per completar el treball també és convenient procedir a la inversa. És a dir, detectar aquelles branques d'entre les 55 que: 1) tenen una participació alta en el total d'exportacions industrials catalanes; i 2) mostren una elevada propensió exportadora. D'entre aquestes, convé identificar aquelles en les que el valor del C_5 és més elevat per detectar en quins sectors el grau de vulnerabilitat és més acusat, ja sigui a causa de *shocks* de demanda externs o de factors d'oferta interns i, per tant, la seva evolució pot condicionar en major mesura el futur de les vendes industrials catalanes a l'exterior. Aquest aspecte es considera en l'apartat següent.

5.3. La concentració sectorial de les exportacions industrials i la seva relació amb altres variables

Quan l'anàlisi es desagrega a 55 branques d'activitat s'observa que en 25 casos la participació

d'aquestes branques en el total de les exportacions industrials catalanes el 2005 supera l'1% (vegeu gràfic 5.7 i annex 5.6). Alhora, 14 sectors tenen una participació que excedeix el 2%, 7 branques superen el 4% i només una, la de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, depassa el 10%. Això significa, d'entrada, que les vendes a l'exterior de la indústria del Principat es troben, en conjunt, bastant diversificades, com succeeix amb la distribució de la facturació, si bé en aquest cas la dispersió encara és més accentuada (vegeu gràfic 5.9 i annex 5.5). Tanmateix, en aquest context de diversificació cal assenyalar, novament, la forta dependència de les exportacions industrials catalanes del sector de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, i més en concret, de les dues empreses capdavanteres d'aquesta branca, Seat i Nissan.

D'altra banda, si ens referim a la propensió exportadora, observem que l'any 2005 per al conjunt de la indústria el registre era del 23,01% (vegeu gràfic 5.8 i annex 5.8), una xifra gens menyspreable. En l'àmbit sectorial el més remarcable és que només en 2 de les 55 branques la ràtio exportacions/facturació supera el 50% (ràdio, televisió, so i imatge, amb un 64,32%, i vehicles de motor, carrosseries i remolcs, amb un 50,38%). És a dir, el 2005, només dues de les 55 branques industrials del Principat estaven més vinculades a la demanda externa que a la interior. Tanmateix, quan ens desplaçem cap avall en els valors d'aquesta ràtio, el nombre de sectors que superen un cert registre augmenta ràpidament. Així, set branques més depassaven el 40%, i el mateix nombre de branques se situaven en valors compresos entre el 30% i el 40% mentre que 14 sectors presentaven un registre comprès entre el 20% i el 30%. Això significa que el 2005, 30 dels

55 sectors industrials catalans mostraven una propensió exportadora superior al 20%, un resultat certament remarcable.

Tanmateix, si ara creuem els valors d'ambdues variables, propensió exportadora i participació d'un sector en el total de les vendes industrials catalanes a l'exterior, s'observa que el nombre de branques que se situa en els valors alts (de cada variable) es redueix de manera significativa (quels com previsible, d'altra banda). El baix nombre d'interseccions indica que en molt pocs casos es dona de manera simultània una forta vinculació amb la demanda externa —que mesuraríem per la propensió exportadora—, i, alhora, una acusada dependència de la indústria catalana de les vendes a l'exterior d'un sector —que mesuraríem per la seva participació en el total d'exportacions industrials. Però quan aquesta situació apareix, ho fa de manera molt evident i causa un fort impacte en el conjunt de la indústria.

Això és el que succeeix, en primer lloc, amb el sector de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, amb una participació de les exportacions en el total industrial, el 2005, del 14,2% (primer per a aquest concepte), i una propensió exportadora del 50,38% (segon per a aquest concepte). També s'observen valors elevats en ambdues variables en la branca de ràdio, televisió, so i imatge: 5,7% del total de les vendes industrials catalanes a l'exterior (situant-se en quarta posició), i una ràtio exportacions/vendes del 64,32% el 2005, ocupant el primer lloc pel que fa a aquesta variable.

Per la seva part, la branca dels productes químics bàsics l'any 2005 representà el 8,6% del total de les vendes a l'exterior de la indústria

catalana, situant-se en segon lloc per a aquest concepte, mentre que la seva propensió exportadora el mateix any també fou remarcable: 35,48% (15è lloc). Un altre sector que destaca en ambdues variables és el de peces i accessoris per a vehicles de motor: 5,8% de participació en les vendes a l'exterior de la indústria catalana el 2005 (3a posició) i una propensió exportadora del 36,9% el mateix any (11è lloc). També presenta una elevada correlació per a ambdós conceptes la branca d'aparells i equips elèctrics: 4,1% de les exportacions (7a posició) i una ràtio vendes a l'exterior/facturació del 43,6% (situant-se igualment en 7è lloc).

A partir d'aquí les correlacions es dilueixen de manera progressiva. Així, el sector de productes farmacèutics representà el 2005 el 5,1% de les exportacions industrials catalanes (ocupant el 5è lloc), però la seva propensió exportadora ja davalla fins al 24,63% (24a posició). Quelcom semblant succeeix amb la maquinària i equips mecànics, amb un 4,5% de les vendes industrials a l'exterior (6è lloc), però amb una ràtio exportacions/facturació que el 2005 fou del 25,45% (22a posició); amb els productes de matèries plàstiques, que representaren el 3,6% de les exportacions industrials catalanes el 2005 (situant-se en el 8è lloc per aquest concepte), però amb una propensió exportadora que ja es troba per sota de la mitjana de les 55 branques, 21,26% (ocupant la 26a posició en el conjunt de la indústria); amb els altres productes alimentaris, begudes i tabac, amb una participació de les exportacions en el total industrial del 3,5% (9è lloc) i una propensió exportadora relativament baixa, del 15,16% (31è lloc); amb els sabons, detergents i productes de bellesa, que representaren el 3,4% de les exportacions industrials catalanes el 2005 (situant-se en 10è

lloc per a aquest concepte), i amb una intensitat exportadora del 28,07% el 2005 (19a posició); i amb les indústries càrnies: una participació en les exportacions industrials del 3,0% (11è lloc), amb una ràtio vendes a l'exterior/facturació que ja davalla considerablement, fins al 14,64% (32a posició).

Aquesta anàlisi mostra que, pel que fa a la importància relativa de les exportacions, els valors de l'indicador C_5 són especialment rellevants en dos casos. En primer lloc, en la branca de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, que amb una participació del 14,2% en el total d'exportacions de la indústria catalana el 2005, en aquest darrer any presentava un C_5 del 96,3%. I en segon lloc, en el sector de ràdio, televisió, so i imatge, que amb un 5,8% de participació en les vendes industrials a l'exterior mostrava un valor del C_5 del 97,2%.

Això significa que l'any 2005 el 20,0% de les exportacions industrials catalanes depenia, teòricament, del comportament de 10 empreses. Tanmateix, en la pràctica aquest nombre es redueix, és a dir, el grau de dependència s'accentua, ja que dins d'aquestes dues activitats el valor del C_5 amaga importants diferències intrasectorials. En el cas dels vehicles de motor, carrosseries i remolcs, l'hegemonia de Seat és aclaparadora, circumstància que es podria verificar si es disposés de dades individualitzades per empreses i, per tant, es pogués calcular el C_1 , C_2 , etc. I en segon lloc, a considerable distància de Seat, però encara molt allunyada de les altres companyies, hi trobem Nissan.

En el sector de ràdio, televisió, so i imatge succeeix quelcom semblant: el valor de C_5 amaga la

primacia de l'empresa capdavantera en facturació i exportacions, Sony, i a certa distància d'aquesta, la presència de Sharp, bastant per davant de les altres tres empreses que es troben entre les cinc primeres per la importància de les vendes a l'exterior. Si, a més, tenim en compte que les quatre companyies que hem esmentat fins ara estan participades majoritàriament per capital estranger, es fa palesa la dependència directa d'una part important de les exportacions catalanes del comportament d'algunes empreses les decisions estratègiques de les quals es prenen extramurs del Principat.

Per als altres 9 sectors amb una presència significativa en les exportacions industrials catalanes (superior o igual al 3% del total l'any 2005), el valor de l'índex C_5 aquest any és «relativament» baix, ja que es troba en tots els casos per sota de la mitjana de les 55 branques. Convé remarcar, tanmateix, la importància del terme «relativament», doncs significa que en aquestes branques el grau de concentració de les exportacions presenta un valor reduït respecte als sectors capdavanterers. Però això no significa que el valor de l'índex sigui baix *per se*. De fet, en un cas, els aparells i equips elèctrics, el valor del C_5 excedeix lleugerament el 50%, i en tres branques se situa entre el 40% i el 50%: productes químics bàsics, altres productes alimentaris i tabac, i sabons, detergents i productes de bellesa; la qual cosa implica que, si analitzem la concentració de les exportacions des d'una perspectiva general, també en aquests sectors s'aprecia un grau de vinculació alt —i, per tant, de dependència, en el sentit de vulnerabilitat— respecte del comportament exportador de les seves companyies capdavanteres. En la mateixa línia podríem referir-nos, si bé d'una manera més matisada, a les

indústries càrnies i els productes farmacèutics, amb uns valors del C_5 compresos entre el 30% i el 40%.

En conseqüència, de les 11 branques que tenien un valor igual o superior al 3% del total de vendes a l'exterior de la indústria catalana el 2005, només en tres d'aquestes el valor de l'índex C_5 és inferior al 30%, xifra a partir de la qual hom pot considerar que el grau de dependència de les exportacions respecte del conjunt de les cinc empreses capdavanteres pel volum de vendes a l'exterior és baix. Es tracta dels sectors de peces i accessoris per a vehicles de motor (28,5%), màquines i equips mecànics (20,6%), i productes de matèries plàstiques (20,5%). Però novament cal insistir en el fet que la manca de dades individualitzades impedeix unes conclusions categòriques al respecte, doncs àdhuc en aquests casos un valor baix del C_5 en relació a la resta de branques de la indústria catalana pot ser compatible amb una participació elevada de l'empresa capdavantera o de les dues primeres companyies exportadores d'aquells sectors. I és que, convé remarcar-ho, les vendes a l'exterior de la indústria catalana presenten, tant en conjunt com en l'àmbit sectorial, un grau de concentració que hom pot qualificar, en termes generals, de bastant elevat.

Un altra qüestió d'interès és la relació entre la propensió exportadora i el grau de concentració de les vendes a l'exterior per branques d'activitat. Recordem que una elevada ràtio exportacions/facturació elevada indica una forta penetració d'un sector industrial en els mercats exteriors. Si, a més, en aquest sector les exportacions industrials es troben molt concentrades, amb independència de la importància que les seves ven-

des a l'exterior tinguin en el conjunt de la indústria catalana, el futur d'aquesta activitat dependrà del comportament en l'àmbit internacional d'unes quantes companyies. És a dir, per als sectors amb una elevada propensió a exportar, quan major sigui el valor de l'índex C_5 , major serà, *a priori*, la dependència del sector en qüestió del comportament en els mercats exteriors de les seves companyies capdavanteres per a aquest concepte. I qualsevol circumstància que afecti aquestes empreses (sigui de tipus exogen, com una contracció —o expansió— de la demanda internacional, per exemple, o de caire endogen, com una deslocalització o una nova implantació productiva), incidirà de manera directa, en sentit positiu o negatiu, en l'evolució del conjunt de l'activitat.

La qüestió crucial és veure, doncs, quin és el grau de concentració de les exportacions que presenten els sectors amb una major ràtio vendes a l'exterior/facturació, per identificar, a partir d'aquesta correlació, el nivell de vulnerabilitat de les diferents branques productives respecte dels mercats exteriors.

Observem que els dos sectors que presenten una major propensió exportadora el 2005, ràdio, televisió, so i imatge (64,32%) i vehicles de motor, carrosseries i remolcs (50,38%) es troben altament concentrats pel valor del C_5 aquell any (97,2% i 96,3% respectivament), circumstància que també reforça, per aquesta via, la dependència i el futur d'aquestes branques del comportament d'algunes empreses en els mercats internacionals.

Dels altres set sectors amb una propensió exportadora superior al 40% l'any 2005, en 4 casos el

grau de concentració mesurat pel C_5 és elevat, entès en el sentit de superior a la mitjana de les 55 branques. Per tant, es detecta una certa correlació positiva per a aquest grup de sectors entre les dues variables. És el que succeeix amb la fabricació d'altres materials de transport, amb un C_5 del 79,1%, fabricació d'aparells domèstics (78,3%), fabricació de productes de cautxú (61,6%) i altres indústries tèxtils (60,0%). En canvi, en tres casos el valor de l'índex C_5 se situa per sota de la mitjana de les 55 branques: indústries del cuir i calçat (51,9%), aparells i equips elèctrics (50,4%) i pasta de paper, paper i cartró (49,4%). Remarquem, tanmateix, que en aquests tres darrers casos l'índex C_5 es troba molt proper al 50%, la qual cosa revela igualment un nivell de concentració de les exportacions alt, en termes generals, en aquelles branques en les que la propensió a exportar tendeix a ser elevada, circumstància que posa de manifest una dependència significativa —via exportacions— del futur de 9 branques industrials del comportament d'un nombre reduït d'empreses de gran dimensió en cada branca.

Per copsar aquesta idea pot ser útil consultar els annexos del 5.9 al 5.41, en els que es completa la informació presentada fins ara sobre la concentració de la producció i les exportacions per sectors, la importància de cada branca en les vendes a l'exterior de la indústria catalana i la seva propensió a exportar, així com les relacions existents entre aquestes variables. Així, els annexos 5.9 i 5.10 mostren les principals dades «macro» per als 55 sectors: facturació, exportacions i relació entre ambdues. L'annex 5.11 permet una comparativa dels valors del C_5 , C_{10} i C_{20} per a la facturació i les exportacions per a les 30 branques que el 2005 representaven, almenys,

l'1% de les vendes totals de la indústria catalana a l'exterior. I en els annexos del 5.12 al 5.41 es representen els valors de C_j per cada variable per a cadascun d'aquests 30 sectors, el que permet visualitzar, de manera individual, el que ja havíem

comentat: la major concentració per empreses de les exportacions respecte de la facturació en un context en el que ambdues variables tendeixen a presentar valors elevats en la gran majoria de sectors.

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

6. La dependència de la indústria catalana de les exportacions per sectors i mercats de destinació, i l'orientació exportadora de les grans empreses

6. La dependència de la indústria catalana de les exportacions per sectors i mercats de destinació, i l'orientació exportadora de les grans empreses

Les dades de l'estudi també permeten analitzar l'evolució de la dependència de les activitats exportadores catalanes tant des de la perspectiva sectorial com dels mercats de destí. Pel que fa a l'aspecte sectorial, interessa veure si la concentració per branques de les exportacions s'accentua o bé tendeix a atenuar-se al llarg del temps. En la mateixa línia, pel que fa als mercats de destí la idea és copsar com evoluciona el grau de concentració d'aquests mercats en el període de referència. Amb aquests exercicis es pretén completar l'anàlisi que s'ha dut a terme al capítol 5, referit al grau de concentració per empreses en l'àmbit intrasectorial, així com el dels mercats de destí desenvolupat en el capítol 3.

6. 1. Dependència de la indústria catalana de les exportacions per sectors i mercats de destinació a partir de l'índex Hirschman-Herfindalh

En aquest capítol, com a mesura del grau de dependència sectorial i dels mercats de destí de les exportacions catalanes s'utilitza l'índex de concentració de Hirschman-Herfindalh (HH), que té l'avantatge d'evitar alguns dels problemes associats a la utilització de l'índex C_j^2 .

L'índex de Hirschman-Herfindalh es denota com

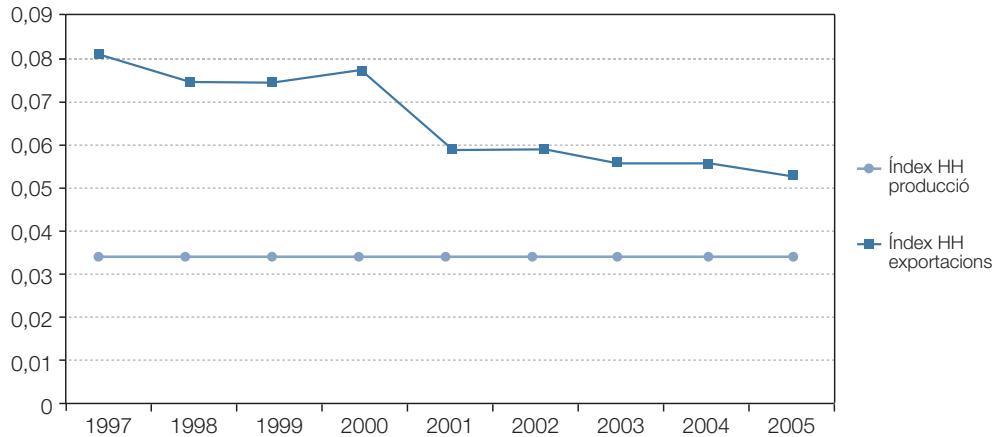
$$HH = \sum_{i=1}^n s_i^2$$

on i és el nombre de sectors o mercats de destí i S_i és la participació percentual de cada variable (sector, mercat de destí) en el total, amb $i=1, 2, \dots, 55$ per als sectors i amb $i=1, 2, \dots, 13$ per als mercats de destí.

Els valors de l'índex oscil·len entre 1, que indicaria un nivell de concentració màxim (totes les exportacions es concentren en un únic sector o tenen com a destinatari un únic país), i $1/n$, que correspondria al valor mínim. El gràfic 6.1 mostra el valor de l'índex HH per a la producció i les exportacions industrials del Principat des del 1997 fins al 2005.

Aquest gràfic aporta diverses informacions d'interès. En primer lloc, indica que per al conjunt de la indústria el nivell de concentració sectorial de les exportacions és sempre superior al de la concentració de la producció, un resultat del tot consistent amb el que hem exposat en el capítol 5 i es visualitza en els annexos del 5.11 al 5.42 d'aquell capítol. En segon lloc, si tenim en compte que el valor mínim que pot assolir l'índex és $0,018$ ($=1/55$), és immediat que els registres assolits al

Gràfic 6.1. Evolució de l'índex de concentració sectorial de la producció i de les exportacions catalanes, 1997-2005

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

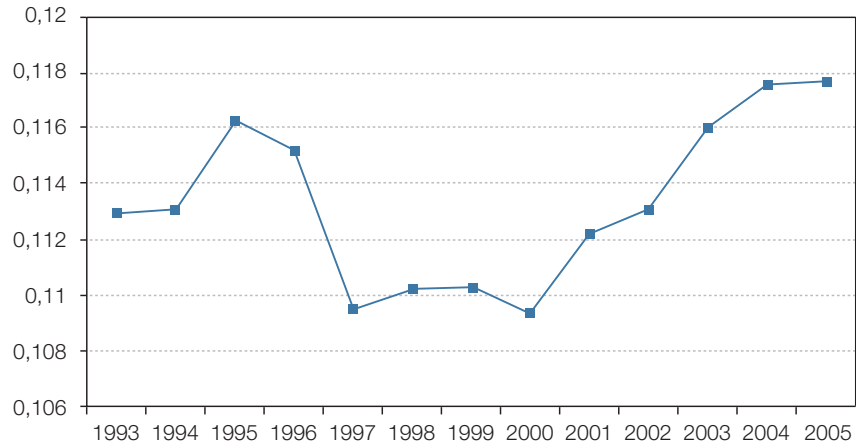
llarg d'aquest període són bastant baixos en relació al valor mínim, la qual cosa significa que hi ha un escàs grau de concentració per sectors de les vendes a l'exterior de la indústria catalana. I en tercer lloc, també cal notar la disminució tendencial al llarg del temps en el valor de l'índex per les exportacions, la qual cosa indica una reducció en l'especialització i dependència sectorial de les vendes a l'exterior de la indústria del Principat.

El mateix tipus d'anàlisi s'ha dut a terme per copsar l'evolució del grau de concentració dels principals mercats de destí de les exportacions catalanes³ (gràfic 6.2).

En el cas dels principals mercats de destinació de les exportacions industrials catalanes, també cal assenyalar que els valors de l'índex se situen tots

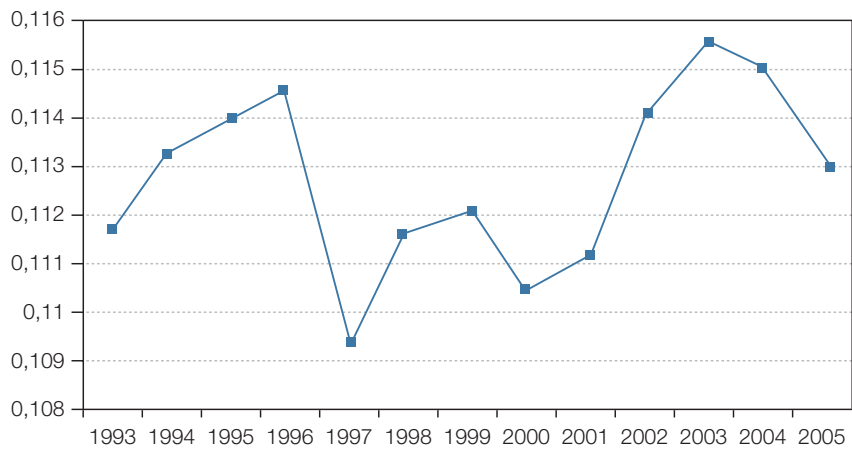
els anys en uns nivells bastant baixos. Això implica una feble concentració geogràfica de les exportacions. En efecte, els valors oscil·len entre 0,109 i 0,118, uns registres propers al valor mínim que assoliria l'índex si la distribució de les vendes a l'exterior per mercats fos totalment equilibrada i que se situaria en 0,077 (=1/13). En aquest context, l'evolució de les exportacions mostra un comportament oscil·lant per al període 1993-2005, bé que a partir del 2000, quan s'assoleix el registre mínim, el valor de l'índex augmenta de manera continuada i informa que s'està produint un increment —encara que molt moderat— en la dependència de les exportacions catalanes respecte dels seus principals mercats de destinació. Un comportament bastant semblant pel que fa als valors de l'índex es detecta quan considerem el conjunt de les exportacions

Gràfic 6.2. Evolució de l'índex de concentració dels principals mercats de destí de les exportacions catalanes, 1993-2005

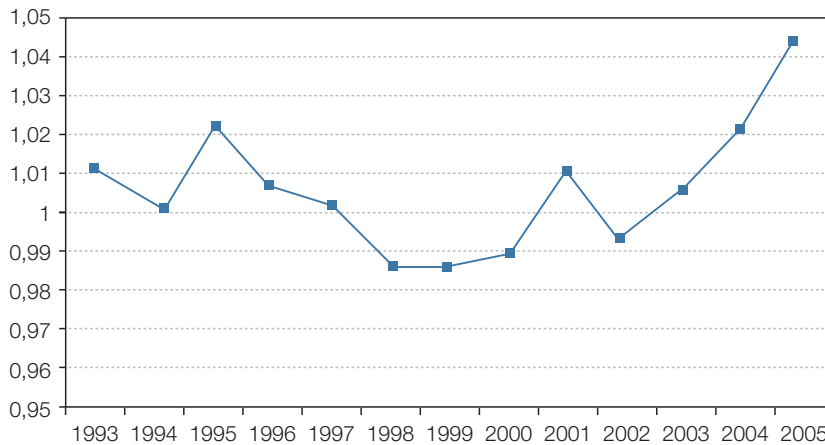
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

Gràfic 6.3. Evolució de l'índex de concentració dels principals mercats de destí de les exportacions espanyoles, 1993-2005

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

Gràfic 6.4. Evolució de l'índex de concentració dels principals destins de les exportacions catalanes respecte a l'índex de concentració dels principals destins de les exportacions espanyoles, 1993-2005

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

industrials espanyoles (gràfic 6.3), si bé en aquest cas té lloc una inflexió el 2003 i una disminució en el grau de concentració el 2004 i 2005.

D'altra banda, si comparem els valors dels índexs de concentració de Catalunya i Espanya per a aquest període s'observa una major intensitat en el nivell de concentració per mercats en el cas de la indústria catalana a partir del 2002 (gràfic 6.4). Val a dir, però, que les diferències són tan minses (el valor màxim que assolix l'índex relacional és 1,04), que d'aquí no es poden extreure conclusions en el sentit d'una major dependència o especialització per mercats de la indústria catalana en relació a la del conjunt de l'Estat.

A manera de resum, pot concloure's que l'evolució recent del sector exportador català ha com-

portat un lleuger augment en la dependència de les vendes a l'exterior pel que fa als mercats de destinació, alhora que s'ha reduït la dependència sectorial d'aquestes exportacions.

6.2. Caracterització de l'esforç relatiu de les principals empreses per sectors

Un altre exercici interessant és el de caracteritzar l'esforç relatiu que, en termes de vendes a l'exterior, realitzen les majors empreses dels principals sectors exportadors catalans. Aquesta aproximació també té com a finalitat complementar l'estudi anterior sobre el grau de concentració empresarial de les exportacions catalanes que s'ha dut a terme en el capítol 5.

Per valorar el dinamisme exportador de les principals empreses en cadascun dels sectors exportadors es proposa un indicador que relaciona la concentració de les exportacions (C_5 exportacions) i la concentració de la producció (C_5 producció). Aquesta comparació ens permet identificar sectorialment quina és l'actitud exportadora relativa (AEX)⁴ de les cinc primeres empreses de cada branca. En el quadre 6.1 es mostren els resultats obtinguts l'any 2005 (molt semblants als del 2004, per la qual cosa prescindim d'aquests darrers).

Els trets més remarcables són els següents:

- En primer lloc, que en gairebé tots els sectors productius, les cinc primeres empreses presenten una major concentració en l'àmbit de l'exportació que de la producció. El sector de productes farmacèutics és l'única excepció ($AEX_5 < 1$, però només molt lleugerament). També val la pena destacar el cas de la branca de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, una activitat de gran importància econòmica i estratègica en la indústria catalana. En aquest sector, les cinc majors empreses no mostren una especialització exportadora gaire diferent del conjunt del sector (AEX_5 molt proper a 1 amb un C_5 producció del 93,3% i un C_5 exportació del 96,3%). Això vol dir que les cinc majors companyies aporten una part molt important de la facturació i de les vendes a l'exterior i, a més, aquestes empreses coincideixen en ambdós conceptes. Una situació molt semblant té lloc en un altra branca clau per a la manufactura del Principat, la de ràdio, televisió, so i imatge.
- En segon lloc, els sectors industrials on les cinc principals empreses tenen un major dina-

misme exportador respecte al conjunt del sector són, per aquest ordre, els d'estructures de fusta, fusteria i ebenisteria, acabat de tèxtils, arts gràfiques i suports enregistrats, tancaments metàl·lics i dipòsits, i extracció de minerals no energètics. Atenent el seu pes en la producció industrial catalana, els casos de les indústries de les arts gràfiques i suports enregistrats i dels tancaments metàl·lics i dipòsits són especialment destacables. També les indústries de productes de matèries plàstiques, plàstic i d'altres productes alimentaris i tabac, de considerable importància en la manufactura del Principat, es caracteritzen perquè les seves majors empreses mostren un dinamisme exportador molt superior al de la resta d'empreses del sector.

D'altra banda, les tres darreres columnes del quadre 6.1 permeten obtenir algunes conclusions pel que fa a l'especialització exportadora de les diferents branques industrials. Els fets més remarcables són:

- Els sectors industrials catalans de major orientació exportadora són, per aquest ordre, els de ràdio, televisió, so i imatge; vehicles de motor, carrosseries i remolcs; indústries del cuir i calçat; fabricació d'altres materials de transport; fabricació de productes de cautxú; i pasta de paper, paper i cartró. Val la pena insistir en el cas de les branques de ràdio, televisió, so i imatge, i de vehicles de motor, carrosseries i remolcs, ja que combinen una notable vocació exportadora i un pes destacat en la producció industrial catalana.
- Entre els sectors industrials de menor vocació exportadora destaquen especialment els lli-

Quadre 6.1. Concentració en les exportacions i en la producció i actitud exportadora relativa de les principals empreses, 2005						
	C ₅ Producció	C ₅ Exportacions	AEX5 %	Sector en producció	% Sector en exportació	AEX sect.
Estructura de fusta, fusteria i ebenisteria	11,0	60,0	5,45	0,5	0,1	0,15
Acabat de tèxtils	20,8	79,3	3,81	0,4	0,2	0,44
Arts gràfiques i suports enregistrats	11,8	41,8	3,54	2,0	1,4	0,69
Tancaments metàl·lics i dipòsits	11,9	42,1	3,54	2,4	0,7	0,30
Extracció minerals no energètics	28,7	93,8	3,27	0,5	0,3	0,56
Fusta, suro i cistelleria	20,4	57,7	2,83	0,6	0,4	0,63
Preparació i filatura de fibres tèxtils	19,3	49,3	2,55	0,8	1,1	1,28
Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	17,1	41,7	2,44	2,3	0,7	0,30
Articles fets amb teixits de punt	25,5	60,4	2,37	0,4	0,2	0,47
Productes de matèries plàstiques	8,7	20,5	2,36	3,9	3,6	0,92
Edició	29,6	65,0	2,20	2,1	0,9	0,43
Instruments de medicina, precisió i òptica	18,0	39,3	2,18	0,8	0,9	1,02
Màquines i equips mecànics	9,6	20,6	2,15	4,1	4,5	1,11
Altres productes alimentaris i tabac	22,2	46,0	2,07	5,3	3,5	0,66
Fabricació de teixits de punt	31,2	64,6	2,07	0,3	0,3	1,03
Fabricació de mobles	20,7	42,3	2,04	1,5	0,6	0,44
Forja, estampació i enginyeria mecànica	14,1	28,8	2,04	2,6	1,6	0,61
Confeccions tèxtils, llevat roba vestir	26,7	52,6	1,97	0,5	0,3	0,73
Peces de vestir de cuir, pelletteria	50,6	98,8	1,95	0,1	0,1	1,55
Elaboració de vins i caves	43,4	81,3	1,87	0,9	1,4	1,47
Reciclatge	45,2	81,9	1,81	0,2	0,0	0,19
Joieria, articles d'esport i joguines	28,5	51,5	1,81	0,9	1,1	1,19
Eines i altres productes metàl·lics	14,5	26,2	1,81	2,1	1,9	0,90
Peces de vestir fetes amb tèxtils	29,6	52,4	1,77	1,5	0,9	0,61
Altres indústries tèxtils	34,3	60,0	1,75	0,6	1,0	1,78
Vàlvules i altres compon. electrònics	46,4	81,0	1,75	0,2	0,3	1,60
Pa, productes pastisseria, sucre i cacau	25,9	45,1	1,74	1,6	1,2	0,75
Productes agroquímics, pintures i fibres	14,5	25,1	1,73	2,3	2,7	1,17
Màquines eina, armes i municions	31,5	52,5	1,67	0,4	0,6	1,60
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	36,0	59,5	1,65	0,3	0,3	1,10
Màquines d'oficina i equips informàtics	56,0	90,7	1,62	0,1	0,0	0,16
Articles de paper i de cartó	23,7	37,9	1,60	1,8	1,0	0,57
Indústries del cuir i calçat	33,0	51,9	1,57	0,3	0,7	2,12
Begudes, llevat vins i caves	58,1	89,2	1,54	1,7	0,6	0,39
Indústries càrnies	25,1	37,9	1,51	4,7	3,0	0,64
Fabricació de teixits tèxtils	28,3	41,4	1,46	0,6	1,0	1,58
Vidres i productes ceràmics	38,8	56,1	1,45	1,4	1,4	1,02

Quadre 6.1. Concentració en les exportacions i en la producció i actitud exportadora relativa de les principals empreses, 2005 (cont.)

	C ₅ Producció	C ₅ Exportacions	AEX5 %	Sector en producció	% Sector en exportació	AEX sect.
Aparells i equips elèctrics	39,3	50,4	1,28	2,2	4,1	1,90
Peces i accessoris vehicles de motor	22,4	28,5	1,27	3,6	5,8	1,60
Pasta de paper, paper i cartó	40,7	49,4	1,21	1,0	1,9	1,99
Fabricació de productes de cautxú	51,1	61,6	1,21	0,7	1,4	1,99
Fabricació d'aparells domèstics	65,1	78,3	1,20	0,7	1,2	1,77
Indústries làcties	63,7	76,2	1,20	0,9	0,3	0,32
Motors elèctrics, transformadors, generadors	56,6	66,3	1,17	0,7	0,4	0,59
Sabons, detergents i productes de bellesa	37,4	42,8	1,14	2,8	3,4	1,22
Metal·lúrgia	50,8	56,9	1,12	2,2	2,8	1,28
Fabricació d'altres materials de transport	70,9	79,1	1,12	1,2	2,4	2,01
Productes químics bàsics	45,0	49,3	1,10	5,6	8,6	1,54
Energia elèctrica	92,8	100,0	1,08	3,4	0,0	0,00
Fils i cables elèctrics aïllats	72,0	76,0	1,06	1,0	1,0	1,04
Ràdio, televisió, so i imatge	93,9	97,2	1,04	2,0	5,7	2,80
Vehicles motor, carrosseries i remolcs	93,3	96,3	1,03	6,5	14,2	2,19
Gas i aigua	91,7	93,0	1,01	4,1%	0,0%	0,01
Productes energètics i ref. petroli	99,5	100,0	1,01	4,0%	1,0%	0,25
Productes farmacèutics	38,1	34,9	0,92	4,8%	5,1%	1,07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

Quadre 6.2. Resultat de l'anàlisi de correlacions

	AEX5	C ₅ Exp.	C ₅ Prod.	% Exp.	% Pro.	AEXsect.
AEX5	1,00					
C ₅ Exp.	-0,16	1,00				
C ₅ Prod.	-0,49	0,80	1,00			
% Exp.	-0,32	-0,10	0,01	1,00		
% Prod.	-0,27	-0,14	0,05	0,73	1,00	
AEXsect.	-0,40	-0,17	-0,03	0,49	-0,02	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

gats a l'energia i l'aigua (resultat gens sorprenent), el de begudes, llevat vins i caves, i les indústries càrnies.

La informació recollida en el quadre 6.1, resumida breument en les línies anteriors, porta a esbrinar les possibles associacions entre vocació exportadora, importància de la producció sectorial i concentració empresarial (mesurada pel pes de les cinc principals empreses). El quadre 6.2 recull el resultat de l'anàlisi de correlació efectuat entre les variables considerades al quadre 6.1.

Les principals observacions són les següents:

- Alguns dels sectors més importants en la producció manufacturera catalana no es caracteritzen per tenir una major vocació exportadora que el conjunt de la indústria catalana. Dos

exemples il·lustratius són els d'altres productes alimentaris i tabac, i les indústries càrnies.

- Sabem ja que les principals empreses tenen major vocació exportadora. Resulta, però, que en alguns dels sectors amb una major concentració (índex C_5 per a la producció), la vocació exportadora de les principals empreses és relativament menor que en d'altres branques industrials.
- L'anàlisi correlacional mostra l'existència d'una associació negativa entre el dinamisme exportador de les majors empreses i el dinamisme exportador del conjunt del sector. És a dir, en els sectors més orientats a l'exportació és tot el conjunt d'empreses, i no només les majors, el que manifesta una elevada propensió exportadora.

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

7. Resum i conclusions

7. Resum i conclusions

L'evolució de les exportacions industrials d'un territori aporta una informació rellevant sobre el grau de competitivitat d'un país en els mercats exteriors, especialment en uns moments en què l'àmbit geogràfic de la competència cada cop es desplaça més del mercat local als mercats internacionals. No és exagerat afirmar, en aquest sentit, que la capacitat competitiva d'un territori en l'àmbit mundial està associada a la penetració dels seus béns en els països/regions més exigents, tant pel que fa a requeriments de preu com, sobretot, de qualitat i tecnologia incorporada. Així, la magnitud de les vendes als països d'Europa Occidental, Amèrica del Nord i Japó, essencialment, és un bon indicador de la *performance* d'una indústria en el domini internacional. Val a dir, però, que perquè l'anàlisi sigui completa, l'estudi de les exportacions s'hauria de complementar amb el de la inversió estrangera directa, ja que aquesta pot actuar com un substitut de les vendes a l'exterior, reforçant alhora la posició competitiva de les empreses d'un territori a escala mundial.

7.1. El comerç exterior català en el context europeu

Catalunya ha estat els darrers anys una de les regions europees més obertes en el context inter-

nacional: el 2004 el total d'importacions i exportacions com a percentatge del PIB superava el 63%. El nivell d'obertura de Catalunya és molt similar al de la regió italiana de la Lombardia i l'alemanya de Baden-Württemberg i superior a regions com Bayern (Alemanya), Veneto (Itàlia), Euskadi i la majoria de les regions del Regne Unit, Escòcia inclosa.

La posició de Catalunya, tanmateix, empitjora quan considerem la ràtio exportacions/PIB, que amb un valor del 25% el 2004 se situà lluny de les regions capdavanteres, cas d'Alsace (52%), Haute-Normandie (45%) i Baden Württemberg (35%), i també queda per sota de regions com Bayern, Veneto i Piemonte, amb valors al voltant del 30%. Tot i això, cal assenyalar que el Principat supera per a aquest concepte regions com les del South-East del Regne Unit o l'Île de France.

En canvi, quan es consideren les importacions com a percentatge del PIB, Catalunya guanya posicions, assolint una participació del 38,4% el 2004. Això revela que l'elevat grau d'obertura de l'economia catalana a l'exterior es deu en bona part a un valor alt de les importacions que no troba l'equivalent en les exportacions. La conseqüència d'això és que el Principat hagi ocupat els

darrers anys un lloc destacat per la magnitud negativa del seu ròssec comercial en termes absoluts.

Pel que fa a l'evolució comparativa de les exportacions, no es disposa de sèries llargues per a les 28 regions objecte d'anàlisi. Tanmateix, les dades existents des del 1996 fins al 2005 per a set regions europees, a més de Catalunya, revelen un creixement elevat de les vendes de les empreses del Principat a l'exterior durant aquest període: en nou anys les exportacions es dupliquen, un augment només superat lleugerament per Bayern i la Comunitat de Madrid.

7.2. Trets globals i evolució recent del comerç exterior català

En els darrers exercicis, les exportacions catalanes han avançat a bon ritme, ja que entre els anys 1996 i 2006 van créixer a una taxa anual acumulativa del 9% en termes nominals, equivalent a un creixement real del 5,5% anual. Tanmateix, aquesta evolució ha seguit una marxa relativament irregular, ja que la dinàmica de creixement va ser més intensa en el subperíode 1996-2001 que en els anys posteriors. El bienni 2002-2003 va resultar especialment desfavorable, amb uns percentatges d'increment nominal de les vendes a l'exterior només lleugerament superiors a l'1% en cadascun d'aquests exercicis, mentre que la recuperació que s'aprecia en els anys 2004, 2005 i 2006 és certament remarcable.

Tot i això, aquesta evolució positiva no està exempta d'elements desfavorables, especialment si es compara el flux de les exportacions amb la

dinàmica seguida per la producció total catalana o si es considera la progressió mantinguda pel saldo net dels intercanvis amb l'exterior. Així, la contracció registrada en la proporció que representen les exportacions catalanes en relació al PIB entre els anys 2001 i 2005 va ser significativa (3,4 punts percentuals), i solament a partir del 2006 es detecta un canvi en la tendència, que caldrà veure si es consolida en el futur. L'evolució que segueix el saldo net dels intercanvis comercials, en canvi, presenta una clara continuïtat al llarg de més d'una dècada, de manera que el deteriorament és clar i persistent.

L'evolució dels intercanvis amb l'exterior s'explica en bona part per l'impacte de la introducció de l'euro i la forta apreciació de la moneda europea en relació al dòlar nord-americà a partir de l'any 2001 i, especialment, en el període 2002-2004. Aquest efecte es constata en major mesura en el cas català que en altres zones d'Espanya, de manera que la quota que representen les exportacions catalanes en el conjunt espanyol, que entre 1997 i 2001 va augmentar significativament, en el període 2001-2004 va experimentar una reducció d'1,4 punts percentuals. Posteriorment, però, la reacció que s'aprecia en aquest indicador és significativa i en solament dos exercicis va registrar un increment notable (vuit dècimes percentuals), recuperant així una part important del terreny perdut els anys anteriors.

Si es compara l'evolució de les exportacions catalanes durant la darrera dècada amb la que ha seguit aquest mateix flux comercial a les principals comunitats autònomes espanyoles es pot comprovar que la més dinàmica, amb una àmplia diferència, és Galícia. Les raons d'aquest dinamisme, sense dubte, s'han de vincular bàsica-

ment a la forta expansió en els mercats exteriors d'algunes empreses del sector de la confecció. També incideix en el mateix sentit l'evolució, comparativament més favorable, de les exportacions de la Comunitat de Madrid i, en els darrers anys, d'Andalusia. Cal dir, però, que tot i això, Catalunya manté encara una participació en les exportacions espanyoles totals superior a la suma de les dues comunitats autònomes que la segueixen, València i Madrid.

Pel que fa als mercats de destinació, la concentració de les exportacions tant catalanes com espanyoles en el continent europeu és notablement marcada, atès que en els darrers exercicis absorbeix pràcticament el 80% de les vendes exteriors de les empreses catalanes i una mica menys per al conjunt espanyol. A més, s'observa que aquest percentatge segueix una tendència lleugerament creixent. En canvi, cal destacar l'escassa importància que mantenen els mercats de l'àrea geogràfica del món que continuen amb el dinamisme econòmic més fort des de fa anys, com és el continent asiàtic, que a més registren una pauta decreixent pel que fa a la seva quota en les exportacions catalanes i espanyoles.

7.3. Anàlisi sectorial de les exportacions industrials catalanes

L'anàlisi per grans sectors revela que la branca de materials de transport és la capdavantera en les exportacions durant el període 1997-2005, assolint en termes corrents el valor més alt l'any 2000 amb unes vendes a l'exterior de quasi 8.500 milions d'euros. Tanmateix, d'ençà mostra una tendència decreixent. En canvi, el sector quí-

mic, que durant aquest període sempre se situa en segona posició, experimenta un creixement espectacular i quasi dobla les exportacions entre el 1997 i el 2005, superant en aquest darrer exercici els 6.000 milions d'euros. En tercera posició hi figura tots els anys la branca d'equips elèctrics i electrònics, així com el material de transport mostra una certa regressió en els darrers exercicis, un aspecte al qual no hi és aliena la revaluació de l'euro respecte del dòlar a partir del 2001.

El sector de l'alimentació, que se situa en quart lloc, en canvi, mostra una evolució semblant a la del sector químic, i en valors absoluts multiplica per 2,5 les vendes a l'exterior al llarg d'aquests anys, assolint el 2005 una xifra superior als 3.000 milions d'euros. Per a la resta de branques, el més destacable és el creixement de la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, que passa del 7è al 5è lloc, i la davallada, en els darrers quatre exercicis, del tèxtil i confecció, que és juntament amb el sector de material de transport el sector que presenta una major regressió en la participació en el total d'exportacions entre els set primers sectors per vendes a l'exterior de la indústria catalana. Tanmateix, el major retrocés relatiu en aquests anys correspon a la branca de màquines d'oficina i instruments, conseqüència directa de la reducció de la producció primer, i tancament després, de l'activitat de Hewlett-Packard a les instal·lacions de Sant Cugat del Vallès.

Si considerem la propensió exportadora del conjunt de la indústria s'observa una línia ascendent prou marcada per al període 1997-2000, any en el qual s'assoleix un valor màxim (26,1%) i a partir del qual s'inicia una davallada continuada que en el 2005 situa aquest indicador en el 23,0%, és a dir, més de tres punts percentuals per sota del

màxim de la sèrie, sent, a més, aquest registre el més baix del conjunt del període.

Per sectors, en l'anàlisi de la relació exportacions/xifra de negocis es detecten alguns canvis significatius. La posició capdavantera correspon la majoria d'anys a la branca de material de transport, però la seva penetració relativa a l'exterior es redueix al llarg d'aquest període i passa del 47,9% el 1997 al 45,6% el 2005, si bé és a partir del 2000 quan s'inicia la davallada. Una evolució semblant s'observa per a la branca d'equips elèctrics i electrònics, que ara se situa en segona posició i disminueix la seva propensió exportadora des del 49,3% l'any 2000, quan assoleix el valor màxim, fins al 42,7% el 2005. La branca de màquines d'oficina i instruments, per la seva part, que havia assolit el major valor de la indústria catalana amb una taxa de penetració del 69,0% el 1999, experimenta una davallada espectacular a partir d'aquell any —també pel motiu abans assenyalat—, per acabar situant-se el 2005 en el 20,9%.

En la resta de sectors, la propensió exportadora presenta uns valors que gairebé sempre estan per sota del 30%, sent les branques de maquinària i equips mecànics i química les que presenten els valors més elevats d'aquest grup els darrers anys, si bé la seva evolució és oposada: mentre que en la química la tendència és creixent i passa del 24,3% el 1997 al 31,2% el 2004, en la maquinària i equips mecànics s'observa un comportament oscil·lant que comença amb una participació del 29,5% i acaba en el 28,3%. També cal remarcar la trajectòria del sector tèxtil, que partint d'una propensió exportadora del 18,9% el 1997 experimenta una progressiva millora fins al 2002, quan assoleix al 26,8%, per davallar fins al 4,3% el 2005.

7.4. Concentració empresarial de les exportacions

Finalment, quan les dades permeten una desagregació de l'anàlisi a 55 branques d'activitat industrial, s'aprecia una forta concentració de les exportacions en un nombre relativament elevat de sectors. Si considerem l'índex C_5 , que indica la concentració de les vendes a l'exterior per a les cinc primeres empreses exportadores de cada branca, en 25 casos el valor és superior al del conjunt de la indústria (59%). I d'aquests, en vuit l'índex de concentració supera el 90%.

Tanmateix, també cal destacar que entre aquest darrer grup de sectors amb un C_5 superior al 90% només en trobem dos que enregistren el valor absolut més elevat de les exportacions: el de vehicles a motor, carrosseries i remolcs, que el 2005 representà el 14,2% de les exportacions industrials catalanes i per al mateix any presenta un C_5 del 96,3%, i el de ràdio, televisió, so i imatge, amb una participació de les vendes a l'exterior del 5,7% i un C_5 del 97,2%. També convé destacar el diferent pes d'aquestes dues activitats en la producció industrial del Principat, doncs mentre que el sector de vehicles a motor, carrosseries i remolcs ocupà el 2005 la primera posició (6,5% del total), el de ràdio, televisió, so i imatge se situà en una posició intermèdia (2,0%).

Més concretament, l'evidència disponible indica que en aquests casos hi ha una forta concentració de les vendes a l'exterior en quatre companyies, totes amb participació majoritària de capital estranger. És el cas de Seat-VW i, a considerable distància, Nissan, en el sector de vehi-

cles a motor, carrosseries i remolcs. I una situació semblant es detecta en la branca de ràdio, televisió, so i imatge, amb la presència destacada de Sony, seguida de Sharp. Aquesta circumstància ens alerta d'una forta dependència d'una part significativa de les exportacions industrials catalanes de l'activitat de les filials d'algunes empreses transnacionals, motiu pel qual eventuais decisions negatives sobre el futur d'aquestes filials preses per la casa mare tindrien un fort impacte directe (i induït) sobre la posició exportadora en el seu conjunt de la indústria catalana. Assegurar la continuïtat d'aquestes empreses a Catalunya tant per la seva importància econòmica com estratègica és una tasca ineludible per als poders públics.

En sentit contrari, branques que tenen una considerable importància tant per l'activitat productiva com exportadora —amb una participació superior al 3,5% del total industrial per a ambdós conceptes— mostren un índex de concentració de les vendes a l'exterior relativament baix per a les cinc primeres empreses, on hi trobem tant companyies de capital forà com autòcton. És el cas de peces i accessoris de vehicles a motor (28,5%), productes farmacèutics (34,9%), màquines i equips mecànics (20,6%) i productes de matèries plàstiques (20,5%). Aquesta situació es pot considerar positiva en la mesura en què dilueix la dependència de les vendes a l'exterior d'unes quantes empreses de capital estranger les decisions de les quals es prenen extramurs del Principat.

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

8. Referències

8. Referències

- ARTÍS, M., GARCIA, J.R. i SANSÓ, A.(2000): «El comerç intraindustrial a Catalunya», 1985-1998», *Nota d'Economia*, núm. 68.
- BERNARD, A. B. et al. (2007): «Firms in international trade», *NBER Working Papers Series*, National Bureau of Economic Research, núm. 13054.
- BUISÁN, A., GORDO, E. (1997): «El sector exterior en España». *Estudios Económicos*, núm. 60. Banco de España.
- CONSEJO SUPERIOR DE CÁMARAS DE COMERCIO (2007): *La empresa exportadora española 2000-2005*.
- COSTA, A. i GALTER, J. (1995): «El comerç amb l'estranger de l'economia catalana», *Banca Catalana. Revista Econòmica*, núm. 106.
- COSTA, A., MUÑOZ, J. i LUNA, C. (2002): «Comerç regional i internacional de les empreses de la indústria i els serveis a Catalunya», *Nota d'Economia*, núm. 72.
- FERNÁNDEZ, T. (2007): «La rellevància dels mercats català, espanyol i estranger per a les empreses industrials catalanes en el període 1993-2004». *Papers de Treball*, Direcció General d'Anàlisi i Política Econòmica, núm. 1/2007.
- FONTRDONA, J. i HERNÁNDEZ, J. M. (1988): «Les multinacionals industrials catalanes», *Papers d'Economia Industrial*, núm. 8, Departament d'Indústria i Energia, Generalitat de Catalunya.
- GABINET D'ESTUDIS ECONÒMICS DE LA CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ DE BARCELONA (2005): «Canvis en el patró exportador català de mercaderies durant el període 1985-2004». *Perspectiva econòmica de Catalunya*, Cambra de Comerç de Barcelona. Setembre.
- GABINET D'ESTUDIS ECONÒMICS DE LA CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ DE BARCELONA (2006): «Canvis en les relacions comercials de Catalunya amb la resta d'Espanya i amb l'estranger entre 1987 i 2001». *Perspectiva econòmica de Catalunya*, Cambra de Comerç de Barcelona. Setembre.
- GIRÁLDEZ, E. (2005): «La internacionalització de les empreses catalanes: algunes consideracions microeconòmiques», *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 52.
- GUAL, J. i TORRENS, L. (2004): «La competitivitat de la indústria catalana», *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 49-50.

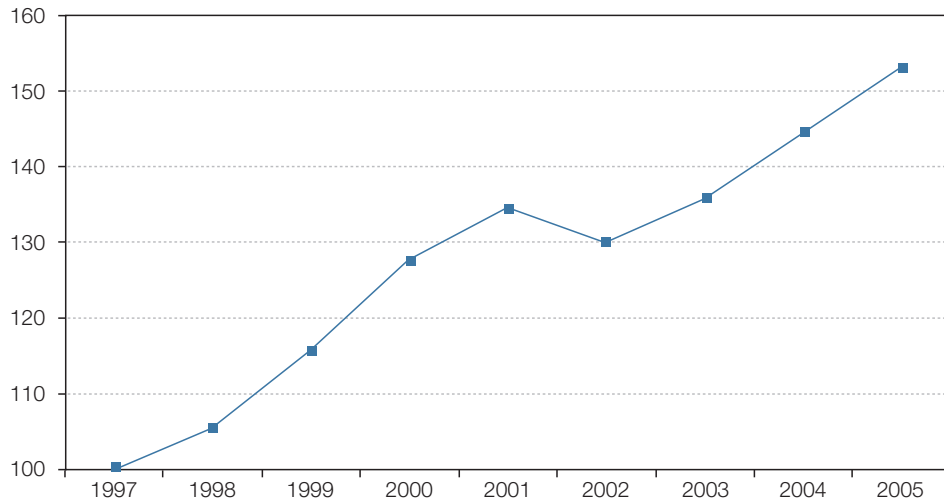
- HELPMAN, E., MELITZ, M.J. i YEAPLE, S.R. (2004): «Export Versus FDI with heterogeneous firms». *The American Economic Review*, vol. 94, núm.1.
- HERMOSILLA, A. i LLADÓS, J. (2005): «Un nou patró de comerç exterior per a Catalunya?», *Nota d'Economia*, núm. 83-84.
- HUMELS, D. i KLENOW, P.J. (2005): «The variety and quality of Nation's Exports», *The American Economic Review*, vol. 95, núm. 3.
- LLADÓS, J. (1997): «Canvis en els patrons de competitivitat i en l'orientació geogràfica de l'exportació industrial catalana (1985-1996)», *Banca Catalana. Revista Econòmica*, núm. 113.
- MATAS, A i RAYMOND, R. (2001): «Una estimació sobre la funció d'exportacions a Catalunya als països de la Unió Europea», *Nota d'Economia*, núm. 71.
- MELITZ, M.J. (2003): «The impact of trade on intra-industry reallocations and aggregate industry productivity». *Econometrica*, vol. 71, núm. 6.
- MENDOZA, X., SUREDA, J., TORNABELL, R. (2002): *Trajectòries d'internacionalització de l'empresa catalana*. COPCA-ESADE.
- MONTSERRAT, A. (2005): «Evolució històrica de les exportacions catalanes», *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 52.
- OLIVER, J. (2003): *La apertura exterior de las regiones en España: evolución del comercio interregional e internacional de las comunidades autónomas, 1995-1998*. Ed. Tirant lo Blanch.
- OLIVER, J. (2007): «Canvis en la integració econòmica i dependència exterior de Catalunya 1987-2001: una aproximació a través de les TIO», *Nota d'Economia*, núm. 87.
- PARELLADA, M. i GARCIA, G. (1994): «Les relacions comercials de Catalunya amb l'exterior», en *L'economia catalana davant del canvi de segle*, BBV i Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.
- SOLÀ, J., SÀEZ, J. i TERMES, M.: (2007): «La innovació i l'R+D industrial a Catalunya», *Papers d'Economia Industrial*, núm. 23, Departament de Treball i Indústria, Generalitat de Catalunya.
- TABOADA, M.C. (2003): «La competitividad externa de las regiones españolas. Un análisis del impacto de la capacidad tecnológica». *Revista Galega de Economía*, vol. 12, núm. 1.
- TUGORES, J. (2006): *Economía Internacional: Globalización e integración regional*. McGraw Hill.

Exportacions i competitivitat de la indústria: anàlisi sectorial i empresarial

9. Annexos

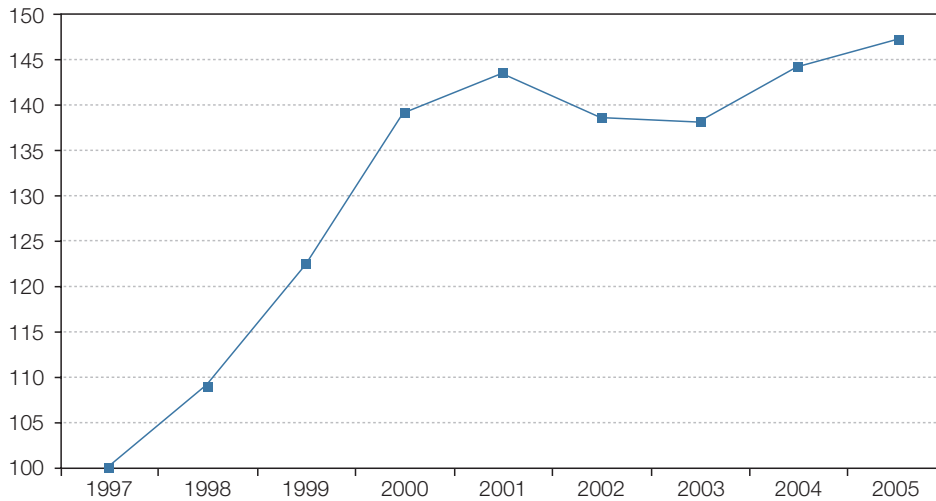

Annex 4.1. Evolució de la facturació total de la indústria catalana, 1997-2005 (números índex; 1997=100)

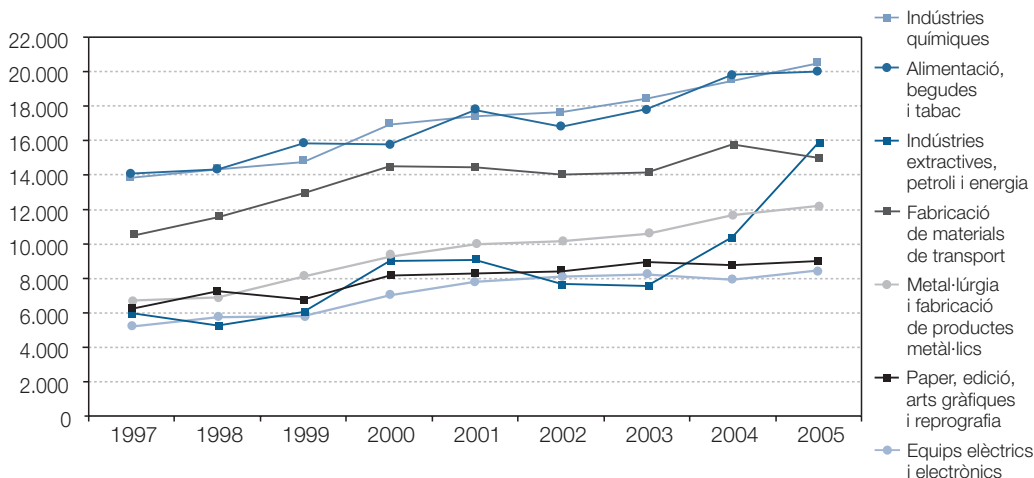
Font: IDESCAT

Annex 4.2. Evolució de les exportacions totals de la indústria catalana, 1997-2005 (números índex; 1997=100)

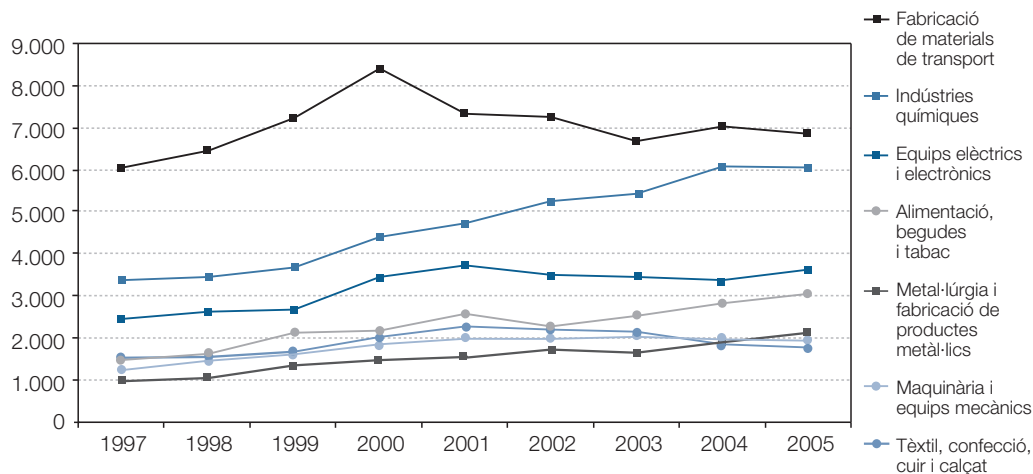
Font: IDESCAT

Annex 4.3. Evolució de la facturació dels set primers sectors industrials de Catalunya, 1997-2005 (milers d'euros)

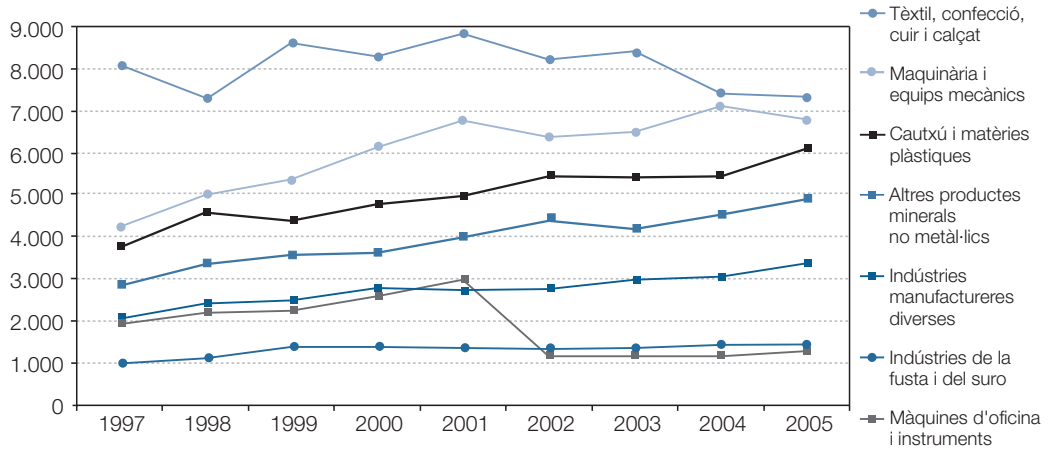
Font: IDESCAT

Annex 4.4. Evolució de les exportacions dels set primers sectors industrials catalans, 1997-2005 (milers d'euros)

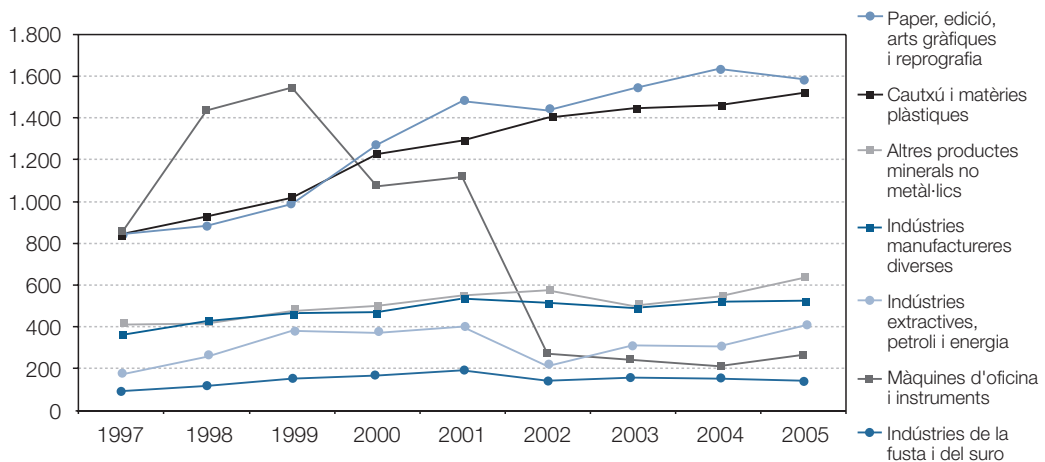
Font: IDESCAT

Annex 4.5. Evolució de la facturació dels set darrers sectors industrials de Catalunya, 1997-2005 (milers d'euros)

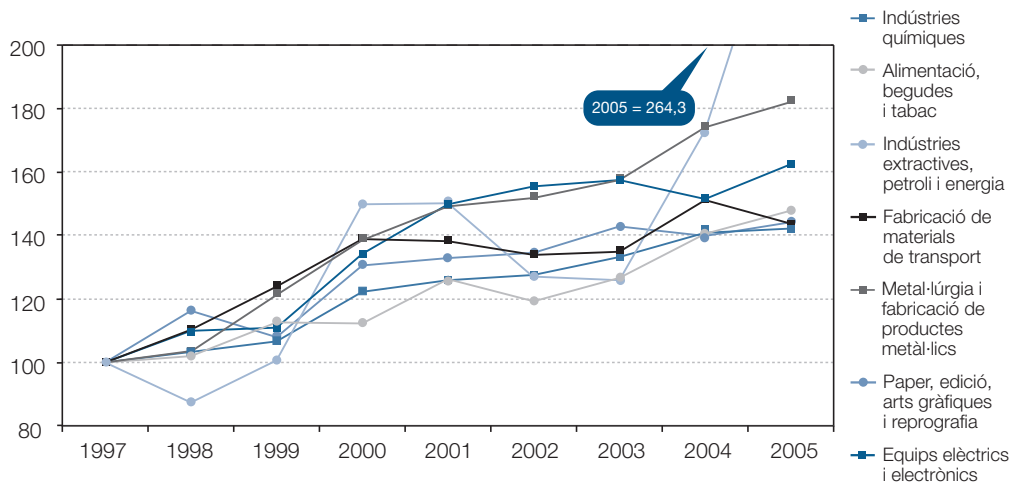
Font: IDESCAT

Annex 4.6. Evolució de les exportacions dels set darrers sectors industrials catalans, 1997-2005 (milers d'euros)

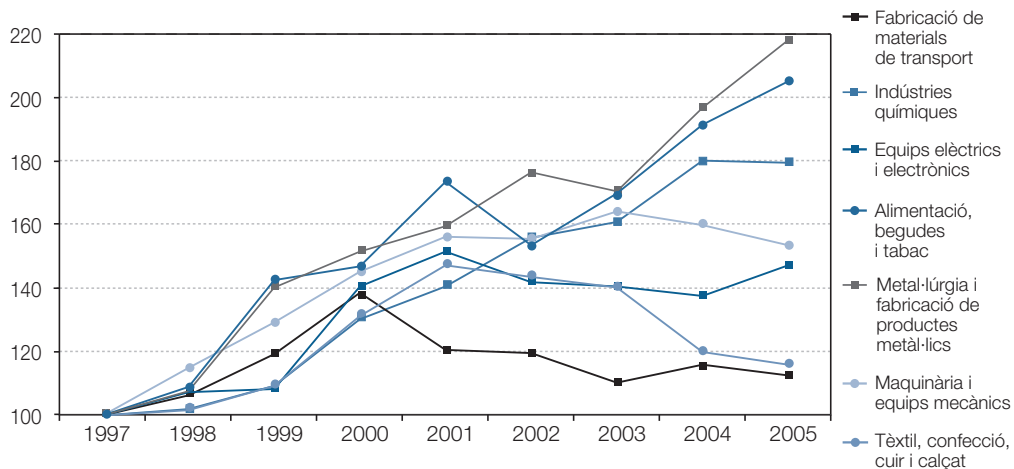
Font: IDESCAT

Annex 4.7. Evolució de la facturació dels set primers sectors industrials de Catalunya, 1997-2005 (números índex; 1997=100)

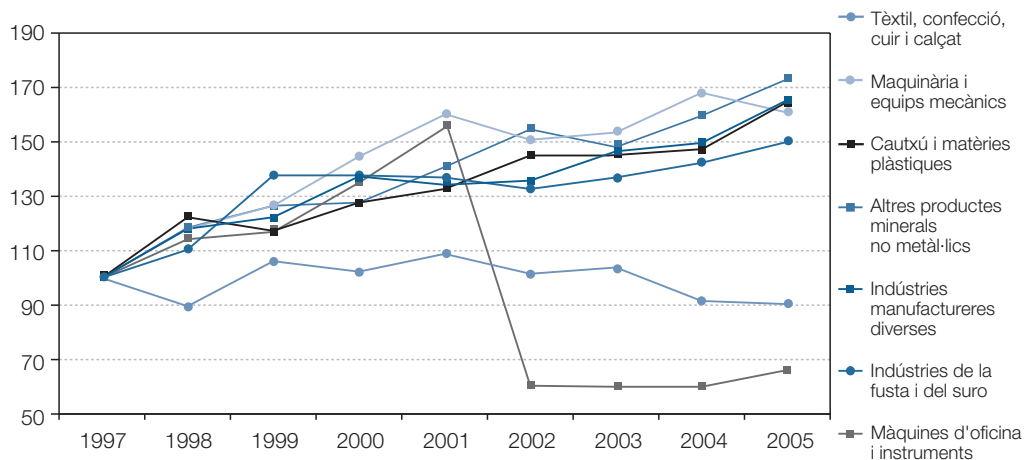
Font: IDESCAT

Annex 4.8. Evolució de les exportacions dels set primers sectors industrials catalans, 1997-2005 (números índex; 1997=100)

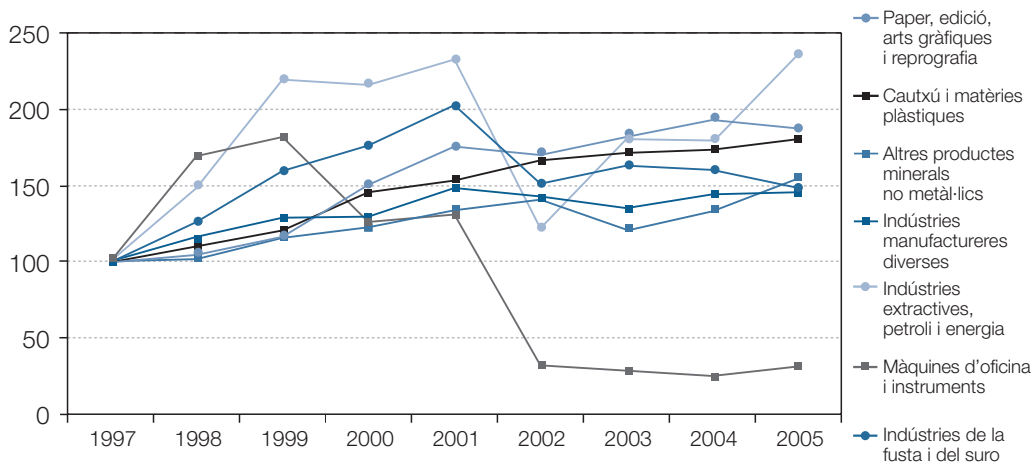
Font: IDESCAT

Annex 4.9. Evolució de la facturació dels set darrers sectors industrials de Catalunya, 1997-2005 (números índex; 1997=100)

Font: IDESCAT

Annex 4.10. Evolució de les exportacions dels set darrers sectors industrials catalans, 1997-2005 (números índex; 1997=100)

Font: IDESCAT

Annex 5.1. Indicadors de concentració de la producció. Any 2005. Per 55 branques d'activitat. Unitat: tant per cent. % sobre el volum de negoci del sector		5 establiments amb major volum neg. C5 Volum negoci	10 establiments amb major volum neg. C10 Volum negoci	20 establiments amb major volum neg. C20 Volum negoci
Any 2005				
Productes energètics i ref. petroli	Productes energètics i ref. petroli	Productes energètics i ref. petroli	Productes energètics i ref. petroli	Productes energètics i ref. petroli
Ràdio, televisió, so i imatge	Vehicles motor, carross. i remolcs	Ràdio, televisió, so i imatge	Vehicles motor, carross. i remolcs	Ràdio, televisió, so i imatge
Vehicles motor, carross. i remolcs	Energia elèctrica	Energia elèctrica	Energia elèctrica	Vehicles motor, carross. i remolcs
Energia elèctrica	Gas i aigua	Gas i aigua	Gas i aigua	Indústries lactes
Gas i aigua	Fils i cables elèctrics aïllats	Fils i cables elèctrics aïllats	Fils i cables elèctrics aïllats	Energia elèctrica
Fils i cables elèctrics aïllats	Indústries lactes	Indústries lactes	Indústries lactes	Fils i cables elèctrics aïllats
Fab. d'altres materials de transport	Fabricació d'aparells domèstics	Fabricació d'aparells domèstics	Fabricació d'aparells domèstics	Begudes, llevat vins i caves
Fabricació d'aparells domèstics	Begudes, llevat vins i caves	Begudes, llevat vins i caves	Begudes, llevat vins i caves	Begudes, llevat vins i caves
Indústries lactes	Fab. d'altres materials de transport	Fab. d'altres materials de transport	Fab. d'altres materials de transport	Fabricació d'aparells domèstics
Begudes, llevat vins i caves	Màq. d'oficina i equips informàtics	Màq. d'oficina i equips informàtics	Màq. d'oficina i equips informàtics	Fab. d'altres materials de transport
Motors elèctrics, transf., generadors	Fabricació de productes de cautxú	Fabricació de productes de cautxú	Fabricació de productes de cautxú	Pasta de paper, paper i cartó
Màq. d'oficina i equips informàtics	Reciclatge	Reciclatge	Reciclatge	Reciclatge
Fabricació de productes de cautxú	Pasta de paper, paper i cartó	Pasta de paper, paper i cartó	Pasta de paper, paper i cartó	Fabricació de productes de cautxú
Metal·lúrgia	Motors elèctrics, transf., generadors	Motors elèctrics, transf., generadors	Motors elèctrics, transf., generadors	Màq. d'oficina i equips informàtics
Peces de vestir de cuir, pelleteria	Vàlvules i altres compon. electrònics	Vàlvules i altres compon. electrònics	Vàlvules i altres compon. electrònics	Peces de vestir de cuir, pelleteria
Peces de vestir de cuir, pelleteria	Peces de vestir de cuir, pelleteria	Peces de vestir de cuir, pelleteria	Peces de vestir de cuir, pelleteria	Vàlvules i altres compon. electrònics
Vàlvules i altres compon. electrònics	Metal·lúrgia	Metal·lúrgia	Metal·lúrgia	Sabons, detergents i prod. bellesa
Reciclatge	Sabons, detergents i prod. bellesa	Sabons, detergents i prod. bellesa	Sabons, detergents i prod. bellesa	Sabons, detergents i prod. bellesa
Productes químics bàsics	Productes químics bàsics	Productes químics bàsics	Productes químics bàsics	Productes farmacèutics
Elaboració de vins i caves	Productes químics bàsics	Productes químics bàsics	Productes químics bàsics	Productes farmacèutics
Elaboració de vins i caves	Aparells i equips elèctrics	Aparells i equips elèctrics	Aparells i equips elèctrics	Metal·lúrgia
Pasta de paper, paper i cartó	Mitjana de les 55 branques	Mitjana de les 55 branques	Mitjana de les 55 branques	Aparells i equips elèctrics
Aparells i equips elèctrics	Vidres i productes ceràmics	Vidres i productes ceràmics	Vidres i productes ceràmics	Motors elèctrics, transf., generadors
Mitjana de les 55 branques	Elaboració de vins i caves	Elaboració de vins i caves	Elaboració de vins i caves	Productes químics bàsics
Vidres i productes ceràmics	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	Indústries del cuir i calçat
Vidres i productes ceràmics	Sabons, detergents i prod. bellesa	Sabons, detergents i prod. bellesa	Sabons, detergents i prod. bellesa	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.
Productes farmacèutics	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	Elaboració de vins i caves
Sabons, detergents i prod. bellesa	Altres indústries tèxtils	Altres indústries tèxtils	Altres indústries tèxtils	Mitjana de les 55 branques
Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.				Vidres i productes ceràmics
Altres indústries tèxtils				

Any 2005	5 establiments amb major volum neg. C5 Volum negoci	10 establiments amb major volum neg. C10 Volum negoci	20 establiments amb major volum neg. C20 Volum negoci	
Indústries del cuir i calçat	33,0	Altres indústries tèxtils	Edició	59,9
Màquines eina, armes i municions	31,5	Edició	Màquines eina, armes i municions	59,9
Fabricació de teixits de punt	31,2	Màquines eina, armes i municions	Fabricació de teixits tèxtils	59,4
Peces de vestir fetes amb tèxtils	29,6	Fabricació de teixits tèxtils	Altres indústries tèxtils	59,3
Edició	29,6	Joieria, articles d'esport i joguines	Pa, prod. pastisseria, sucre i cacau	58,0
Extracció minerals no energètics	28,7	Pa, prod. pastisseria, sucre i cacau	Peces i access. vehicles de motor	54,6
Joieria, articles d'esport i joguines	28,5	Fabricació de teixits de punt	Confeccions tèxtils, llevat roba vestir	54,5
Fabricació de teixits tèxtils	28,3	Confeccions tèxtils, llevat roba vestir	Joieria, articles d'esport i joguines	52,6
Confeccions tèxtils, llevat roba vestir	26,7	Peces i access. vehicles de motor	Fabricació de teixits de punt	51,9
Pa, prod. pastisseria, sucre i cacau	25,9	Extracció minerals no energètics	Altres productes alimentaris i tabac	50,3
Articles fets amb teixits de punt	25,5	Peces de vestir fetes amb tèxtils	Extracció minerals no energètics	49,0
Indústries càrmies	25,1	Altres productes alimentaris i tabac	Articles de paper i de cartó	48,0
Articles de paper i de cartó	23,7	Articles fets amb teixits de punt	Articles fets amb teixits de punt	46,4
Peces i access. vehicles de motor	22,4	Articles de paper i de cartó	Indústries càrmies	46,3
Altres productes alimentaris i tabac	22,2	Indústries càrmies	Preparació i filatura de fibres tèxtils	44,5
Acabat de tèxtils	20,8	Ciments, pedra i minerals no metàl·l.	Peces de vestir fetes amb tèxtils	44,5
Fabricació de mobles	20,7	Fabricació de mobles	Ciments, pedra i minerals no metàl·l.	42,7
Fusta, surro i cistelleria	20,4	Fusta, surro i cistelleria	Instr. medicina, precisió i òptica	41,6
Preparació i filatura de fibres tèxtils	19,3	Acabat de tèxtils	Fusta, surro i cistelleria	40,3
Instr. medicina, precisió i òptica	18,0	Preparació i filatura de fibres tèxtils	Fabricació de mobles	39,6
Ciments, pedra i minerals no metàl·l.	17,1	Instr. medicina, precisió i òptica	Prod. agroquímics, pintures i fibres	38,7
Prod. agroquímics, pintures i fibres	14,5	Prod. agroquímics, pintures i fibres	Acabat de tèxtils	38,4
Eines i altres productes metàl·lics	14,5	Eines i altres productes metàl·lics	Eines i altres productes metàl·lics	32,0
Forja, estampació i enginyeria mecàn.	14,1	Arts gràfiques i suports enregistrats	Arts gràfiques i suports enregistrats	29,8
Tancaments metàl·lics i dipòsits	11,9	Forja, estampació i enginyeria mecàn.	Forja, estampació i enginyeria mecàn.	29,2
Arts gràfiques i suports enregistrats	11,8	Tancaments metàl·lics i dipòsits	Tancaments metàl·lics i dipòsits	24,6
Estr. de fusta, fusteria i ebenisteria	11,0	Màquines i equips mecànics	Productes de matèries plàstiques	23,6
Màquines i equips mecànics	9,6	Estr. de fusta, fusteria i ebenisteria	Màquines i equips mecànics	23,5
Productes de matèries plàstiques	8,7	Productes de matèries plàstiques	Estr. de fusta, fusteria i ebenisteria	21,6

Font: IDESCAT

9. Annexos

Annex 5.2. Indicadors de concentració de les vendes a l'estranger de les empreses amb 20 o més ocupats. Any 2005. Per 55 branques d'activitat. Unitat: tant per cent. % sobre les vendes a l'estranger de les empreses de 20 o més ocupats del sector		20 establiments amb més vendes a l'estranger	10 establiments amb més vendes a l'estranger	5 establiments amb més vendes a l'estranger
Any 2005	Exportacions	C10	C5	Exportacions
	Exportacions	Exportacions	Exportacions	Exportacions
	C20			
Productes energètics i ref. petroli	100,0	100,0	100,0	100,0
Energia elèctrica	100,0	100,0	100,0	100,0
Peces de vestir de cuir, pelleteria	100,0	100,0	98,8	98,8
Ràdio, televisió, so i imatge	100,0	100,0	97,2	97,2
Vehicles motor, carross. i remolcs	100,0	99,9	96,3	96,3
Extracció minerals no energètics	100,0	99,2	93,8	93,8
Gas i aigua	100,0	99,1	93,0	93,0
Màq. d'oficina i equips informàtics	100,0	99,0	90,7	90,7
Begudes, llevat vins i caves	100,0	98,9	89,2	89,2
Reciclatge	100,0	98,4	81,9	81,9
Elaboració de vins i caves	99,9	97,5	81,3	81,3
Vàlvules i altres compon. electrònics	99,8	96,8	81,0	81,0
Acabat de tèxtils	99,4	93,9	79,3	79,3
Fab. d'altres materials de transport	98,4	93,8	79,1	79,1
Fabricació d'aparells domèstics	98,3	91,7	78,3	78,3
Indústries làcties	97,9	88,8	76,2	76,2
Fils i cables elèctrics aïllats	97,6	87,7	76,0	76,0
Motors elèctrics, transf., generadors	95,9	87,7	66,3	66,3
Edició	95,7	82,0	65,0	65,0
Fabricació de teixits de punt	95,4	81,5	64,6	64,6
Fabricació de productes de cautxú	94,5	81,3	61,6	61,6
Articles fets amb teixits de punt	94,2	80,1	60,4	60,4
Altres indústries tèxtils	93,9	79,4	60,0	60,0
Estr. de fusta, fusteria i ebenisteria	93,8	76,4	60,0	60,0
Llums elèctrics i aparells d'il·lumin.	93,1	76,3	59,5	59,5
Mitjana de les 55 branques	93,0	75,5	59,3	59,3
Fusta, suro i cistelleria		75,2	57,7	57,7

Any 2005	5 establiments amb més vendes a l'estranger C5		10 establiments amb més vendes a l'estranger C10		20 establiments amb més vendes a l'estranger C20	
	Exportacions		Exportacions		Exportacions	
Metal·lúrgia	56,9	Confeccions tèxtils, llevat roba vestir	75,0	Pa, prod. pastisseria, sucre i cacau	91,8	
Vidres i productes ceràmics	56,1	Mitjana de les 55 branques	74,4	Edició	89,5	
Confeccions tèxtils, llevat roba vestir	52,6	Màquines eina, armes i municions	74,3	Altres indústries tèxtils	89,2	
Màquines eina, armes i municions	52,5	Estr. de fusta, fusteria i ebenisteria	73,2	Metal·lúrgia	88,5	
Peces de vestir fetes amb tèxtils	52,4	Joieria, articles d'esport i joguines	72,5	Estr. de fusta, fusteria i ebenisteria	87,9	
Indústries del cuir i calçat	51,9	Metal·lúrgia	72,1	Mitjana de les 55 branques	86,9	
Joieria, articles d'esport i joguines	51,5	Pa, prod. pastisseria, sucre i cacau	70,1	Vidres i productes ceràmics	86,7	
Aparells i equips elèctrics	50,4	Vidres i productes ceràmics	69,7	Aparells i equips elèctrics	85,8	
Pasta de paper, paper i cartó	49,4	Aparells i equips elèctrics	69,3	Joieria, articles d'esport i joguines	85,8	
Preparació i filatura de fibres tèxtils	49,3	Peces de vestir fetes amb tèxtils	67,5	Ciments, pedra i minerals no metàl·l.	85,1	
Productes químics bàsics	49,3	Sabons, detergents i prod. bellesa	67,3	Sabons, detergents i prod. bellesa	85,0	
Altres productes alimentaris i tabac	46,0	Preparació i filatura de fibres tèxtils	65,8	Peces de vestir fetes amb tèxtils	84,1	
Pa, prod. pastisseria, sucre i cacau	45,1	Ciments, pedra i minerals no metàl·l.	64,2	Fabricació de teixits tèxtils	82,3	
Sabons, detergents i prod. bellesa	42,8	Fabricació de mobles	63,3	Preparació i filatura de fibres tèxtils	81,5	
Fabricació de mobles	42,3	Altres productes alimentaris i tabac	63,2	Altres productes alimentaris i tabac	81,0	
Tancaments metàl·lics i dipòsits	42,1	Tancaments metàl·lics i dipòsits	62,1	Fabricació de mobles	80,4	
Arts gràfiques i suports enregistrats	41,8	Arts gràfiques i suports enregistrats	61,3	Instr. medicina, precisió i òptica	78,8	
Ciments, pedra i minerals no metàl·l.	41,7	Productes químics bàsics	60,9	Tancaments metàl·lics i dipòsits	78,2	
Fabricació de teixits tèxtils	41,4	Fabricació de teixits tèxtils	59,6	Arts gràfiques i suports enregistrats	76,9	
Instr. medicina, precisió i òptica	39,3	Instr. medicina, precisió i òptica	57,1	Productes farmacèutics	75,5	
Indústries càrmies	37,9	Articles de paper i de cartó	53,5	Productes químics bàsics	75,2	
Articles de paper i de cartó	37,9	Productes farmacèutics	52,3	Articles de paper i de cartó	72,6	
Productes farmacèutics	34,9	Indústries càrmies	51,4	Forja, estampació i enginyeria mecàn.	67,6	
Forja, estampació i enginyeria mecàn.	28,8	Forja, estampació i enginyeria mecàn.	45,9	Indústries càrmies	66,6	
Peces i access. vehicles de motor	28,5	Peces i access. vehicles de motor	43,1	Peces i access. vehicles de motor	62,6	
Eines i altres productes metàl·lics	26,2	Eines i altres productes metàl·lics	38,5	Prod. agroquímics, pintures i fibres	56,5	
Prod. agroquímics, pintures i fibres	25,1	Prod. agroquímics, pintures i fibres	38,3	Eines i altres productes metàl·lics	55,7	
Màquines i equips mecànics	20,6	Màquines i equips mecànics	31,7	Productes de matèries plàstiques	46,3	
Productes de matèries plàstiques	20,5	Productes de matèries plàstiques	30,6	Màquines i equips mecànics	44,1	

Font: IDESCAT

Annex 5.3. Volum de negoci, 1997-2005. Per agrupacions i branques d'activitat (milers d'euros)										
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Indústries extractives, petroli i energia	6.021.150	5.263.745	6.046.496	9.011.345	9.044.424	7.663.487	7.568.700	10.428.544	15.915.002	
Productes energètics i refinació de petroli	1.529.006	1.296.847	1.714.183	2.491.991	3.135.549	2.342.470	2.142.602	2.532.868	5.356.132	
Extracció de minerals no energètics	278.200	299.310	291.102	391.578	491.719	459.371	594.276	652.697	672.554	
Energia elèctrica	2.979.720	2.556.010	2.280.326	3.155.213	3.110.814	2.882.280	2.834.075	3.081.292	4.502.773	
Gas i aigua	1.234.224	1.111.578	1.760.886	2.972.563	2.306.341	1.979.365	1.997.749	4.161.687	5.383.543	
Alimentació, begudes i tabac	14.084.884	14.350.969	15.832.749	15.793.692	17.778.519	16.795.055	17.800.286	19.811.651	20.022.216	
Indústries càrnies	3.893.715	3.738.529	3.899.368	3.903.865	5.126.385	4.858.606	5.132.944	5.655.097	6.188.044	
Indústries làcties	1.005.658	901.790	945.534	990.416	1.165.712	1.257.170	1.146.061	1.250.356	1.242.605	
Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	1.708.665	1.904.357	1.991.019	2.207.249	2.202.316	1.956.927	1.983.651	2.142.336	2.099.954	
Altres productes alimentaris i tabac	5.495.054	5.557.885	6.351.644	5.851.923	6.219.005	5.757.739	6.429.839	7.336.041	7.045.691	
Begudes, llevat de vins i caves	1.253.639	1.430.332	1.601.971	1.737.328	1.838.578	1.914.012	2.014.465	2.096.077	2.193.270	
Elaboració de vins i caves	728.153	818.077	1.053.212	1.102.911	1.226.521	1.050.602	1.093.327	1.331.744	1.252.651	
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	8.118.779	7.279.437	8.628.555	8.316.207	8.856.677	8.231.203	8.430.545	7.423.388	7.345.889	
Preparació i filatura de fibres tèxtils	977.237	1.011.299	1.050.604	1.239.580	1.176.824	1.040.848	1.024.287	887.304	1.096.703	
Fabricació de teixits tèxtils	1.423.656	1.042.983	1.105.065	1.220.065	1.105.042	1.040.963	1.255.576	931.218	822.753	
Acabat de tèxtils	602.659	621.396	618.306	796.330	767.211	686.335	690.000	644.947	570.084	
Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	276.966	227.536	425.936	362.856	492.386	551.783	562.046	565.435	607.870	
Altres indústries tèxtils	591.339	566.712	606.704	647.178	703.283	664.613	713.553	611.872	730.343	
Fabricació de teixits de punt	539.795	561.303	590.934	517.201	532.212	556.314	448.957	466.676	403.776	
Articles fets amb teixits de punt	395.698	433.231	533.771	550.008	604.534	555.363	614.015	524.978	556.826	
Peces de vestir de cuir, pelleteria	281.941	222.843	157.282	235.687	206.378	199.523	154.673	102.792	107.974	
Peces de vestir fetes amb tèxtils	2.369.698	2.002.163	2.996.168	2.054.544	2.483.672	2.290.197	2.437.100	2.278.502	1.989.203	
Indústries del cuir i del calçat	659.790	589.972	543.787	692.759	785.133	645.265	530.338	409.665	460.356	
Indústries de la fusta i del suro	998.619	1.104.882	1.375.483	1.374.420	1.369.656	1.327.345	1.367.481	1.422.824	1.498.618	
Fusta, suro i castelleria	567.511	604.777	673.259	696.295	761.887	763.646	795.723	818.709	819.112	
Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	431.108	500.105	702.224	678.124	607.769	563.699	571.758	604.115	679.506	

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Paper, edició, arts gràfiques i reprografia	6.251.834	7.273.990	6.750.163	8.160.461	8.297.526	8.409.132	8.934.433	8.743.832	9.011.809
Pasta de paper, paper i cartó	881.631	920.653	929.019	1.144.305	1.232.165	1.196.724	1.207.831	1.266.200	1.285.215
Articles de paper i de cartó	1.705.991	1.620.908	1.675.407	1.996.264	2.174.425	2.233.996	2.499.532	2.366.509	2.398.114
Edició	1.711.128	2.248.221	1.994.414	2.374.640	2.360.130	2.484.115	2.651.881	2.419.436	2.745.865
Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	1.953.084	2.484.209	2.151.323	2.645.252	2.530.806	2.494.898	2.575.190	2.691.687	2.582.615
Indústries químiques	13.856.563	14.300.049	14.773.461	16.919.606	17.416.836	17.657.109	18.446.702	19.443.751	20.489.455
Productes químics bàsics	4.833.078	4.888.791	4.772.768	6.290.861	6.102.982	6.022.890	6.261.463	6.988.662	7.354.038
Productes agroquímics, pintures i fibres	2.610.131	2.866.752	3.100.733	3.026.974	3.024.685	3.060.964	3.149.202	3.093.357	3.108.033
Productes farmacèutics	4.092.624	4.141.578	4.176.986	4.633.613	5.149.091	5.331.998	5.665.139	5.719.222	6.307.307
Sabons, detergents i productes de bellesa	2.320.730	2.402.928	2.722.975	2.968.158	3.140.078	3.241.256	3.370.899	3.642.510	3.720.077
Cautxú i matèries plàstiques	3.747.290	4.588.084	4.395.818	4.784.842	4.971.662	5.440.638	5.427.914	5.451.975	6.106.221
Fabricació de productes de cautxú	710.029	1.250.896	875.060	1.021.256	933.584	911.122	930.642	941.973	911.787
Productes de matèries plàstiques	3.037.262	3.337.188	3.520.757	3.763.586	4.038.078	4.529.517	4.497.272	4.510.002	5.194.434
Altres productes minerals no metàl·lics	2.833.192	3.354.127	3.582.202	3.619.745	3.984.170	4.378.080	4.198.297	4.525.973	4.899.548
Vidres i productes ceràmics	1.313.701	1.407.525	1.654.273	1.747.773	1.787.540	1.811.873	1.659.724	1.723.330	1.812.371
Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	1.519.491	1.946.602	1.927.929	1.871.972	2.196.631	2.566.207	2.538.573	2.802.643	3.087.176
Metallúrgia i fabricació de productes metàl·lics	6.697.936	6.918.714	8.109.929	9.284.391	9.983.926	10.171.827	10.550.992	11.663.272	12.195.671
Metallúrgia	1.479.453	1.501.579	1.597.257	1.897.146	2.205.897	2.354.197	2.180.590	2.611.207	2.886.922
Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	1.282.140	1.500.373	1.911.461	2.215.702	2.443.304	2.517.881	2.546.865	3.070.448	3.126.942
Forja, estampació i enginyeria mecànica	1.842.442	2.010.880	2.179.774	2.276.275	2.817.861	2.669.577	3.206.727	3.289.096	3.429.763
Eines i altres productes metàl·lics	2.093.902	1.905.882	2.421.436	2.895.268	2.516.864	2.630.172	2.616.810	2.692.521	2.752.044
Maquinària i equips mecànics	4.235.609	4.995.757	5.368.111	6.129.115	6.779.146	6.389.195	6.494.937	7.126.705	6.800.654
Màquines i equips mecànics	3.441.807	4.021.803	4.168.724	4.923.343	5.498.194	5.151.211	5.058.987	5.736.471	5.444.687
Màquines eina, armes i municions	280.476	392.433	555.618	472.324	507.246	496.776	520.986	508.311	492.966
Fabricació d'aparells domèstics	513.327	581.521	643.768	733.448	773.706	741.208	914.963	881.923	863.002

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Màquines d'oficina i instruments	1.915.782	2.191.131	2.239.999	2.584.811	2.984.479	1.161.018	1.152.065	1.149.080	1.271.190
Màquines d'oficina i equips informàtics	1.333.081	1.449.413	1.511.191	1.770.286	2.042.241	226.855	149.477	148.265	167.271
Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	582.701	741.718	728.808	814.524	942.238	934.162	1.002.589	1.000.815	1.103.920
Equips elèctrics i electrònics	5.228.298	5.745.623	5.802.619	7.017.273	7.825.276	8.131.446	8.230.406	7.913.967	8.481.691
Motors elèctrics, transformadors i generadors	430.949	396.498	380.660	552.031	756.751	859.533	1.021.414	1.075.357	975.831
Aparells i equips elèctrics	1.925.309	2.166.387	2.109.022	2.487.810	2.646.826	2.526.583	2.720.182	2.687.044	2.891.074
Fils i cables elèctrics aïllats	572.637	623.866	656.093	799.439	896.506	904.177	880.596	1.092.496	1.311.556
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	306.979	308.577	437.013	346.163	411.092	379.952	334.546	322.689	335.713
Vàlvules i altres components electrònics	468.338	525.998	464.980	510.369	478.339	441.501	401.373	333.867	281.372
Ràdio, televisió, so i imatge	1.523.086	1.724.297	1.754.851	2.321.461	2.635.762	3.019.701	2.872.295	2.402.514	2.686.145
Fabricació de materials de transport	10.466.026	11.529.938	12.947.882	14.515.624	14.458.554	14.011.201	14.122.393	15.800.139	15.017.007
Vehícles de motor, carrosseries i remolcs	6.775.859	7.260.960	8.289.900	9.417.741	8.935.887	8.142.604	8.200.918	9.234.736	8.615.020
Peces i accessoris per a vehicles de motor	3.056.846	3.322.962	3.627.844	4.076.191	4.337.571	4.640.944	4.592.963	5.035.627	4.813.470
Fabricació d'altres materials de transport	633.321	946.016	1.030.138	1.021.693	1.185.096	1.227.653	1.328.511	1.529.776	1.588.517
Indústries manufactureres diverses	2.036.509	2.407.184	2.493.902	2.798.988	2.734.252	2.767.315	2.981.636	3.045.981	3.365.854
Fabricació de mobles	1.075.440	1.362.555	1.439.971	1.774.915	1.576.026	1.591.663	1.718.627	1.783.546	1.925.699
Joieria, instruments musicals, articles d'esport i joguines	887.674	988.259	997.738	953.027	1.033.428	1.022.117	1.079.530	1.062.950	173.597
Reciclatge	73.395	56.370	56.193	71.046	124.798	153.535	183.479	199.485	266.559
Total	86.492.474	91.303.630	98.347.368	110.310.520	116.485.102	112.534.052	115.706.787	123.951.082	132.420.824

Font: IDESCAT

Annex 5.4. Vendes a l'estranger de les empreses de 20 ocupats o més, 1997-2005. Per agrupacions i branques d'activitat (milers d'euros)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Indústries extractives, petroli i energia	173.164	256.609	379.445	373.582	402.409	210.394	312.259	308.659	407.801
Productes energètics i refinació de petroli	151.321	230.007	340.292	312.705	329.613	141.197	224.642	199.850	309.803
Extracció de minerals no energètics	18.308	18.097	22.359	48.395	50.976	57.709	77.449	87.776	86.629
Energia elèctrica	3.535	8.506	9.292	4.228	8.887	2.891	3.420	8.289	1.763
Gas i aigua	-	-	7.503	8.254	12.932	8.596	6.749	12.745	9.606
Alimentació, begudes i tabac	1.481.735	1.617.376	2.115.314	2.179.404	2.572.098	2.277.840	2.518.692	2.838.105	3.043.973
Indústries càrnies	364.795	343.159	424.118	403.922	622.444	526.215	614.330	730.967	905.828
Indústries làcties	57.426	74.856	61.109	65.727	76.924	113.091	99.613	84.493	91.043
Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	275.158	359.284	411.663	536.167	510.882	356.255	345.864	387.377	361.602
Altres productes alimentaris i tabac	511.624	532.894	869.566	702.347	855.133	873.783	989.411	1.037.357	1.067.889
Begudes, llevat de vins i cerves	83.661	91.216	82.318	106.275	92.844	86.637	101.960	99.408	194.995
Elaboració de vins i cerves	189.069	215.966	266.540	364.966	413.871	321.860	367.514	498.503	422.616
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	1.538.093	1.562.738	1.682.014	2.018.007	2.264.352	2.208.456	2.158.004	1.844.815	1.782.009
Preparació i filatura de fibres tèxtils	287.065	313.897	294.558	423.514	412.666	392.540	389.826	333.010	324.026
Fabricació de teixits tèxtils	275.878	293.310	276.743	353.250	371.156	353.742	395.936	319.688	299.255
Acabat de tèxtils	49.180	48.006	48.735	75.973	78.373	73.760	73.709	63.409	58.237
Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	28.102	33.508	73.455	79.488	112.306	121.222	125.005	129.368	102.352
Altres indústries tèxtils	149.877	164.244	183.090	192.772	234.686	219.747	238.097	207.342	298.986
Fabricació de teixits de punt	130.057	145.627	122.094	130.128	117.617	141.289	125.731	103.197	95.521
Articles fets amb teixits de punt	40.514	52.679	63.041	64.955	91.775	83.567	69.666	61.465	60.810
Peces de vestir de cuir, pelleteria	76.069	46.396	50.185	65.997	70.528	91.828	53.515	41.690	38.581
Peces de vestir fetes amb tèxtils	197.770	215.251	349.718	366.116	466.608	440.348	424.936	365.801	280.233
Indústries del cuir i del calçat	303.581	249.820	220.394	265.815	308.637	290.414	261.581	219.845	224.008
Indústries de la fusta i del suro	94.601	119.859	151.328	167.078	192.320	143.797	155.104	152.275	141.017
Fusta, suro i cistelleria	88.408	99.847	110.820	128.350	125.333	113.725	123.061	126.898	118.164
Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	6.193	20.012	40.508	38.728	66.987	30.072	32.043	25.377	22.852

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Paper, edició, arts gràfiques i reprografia	845.507	883.959	986.849	1.272.937	1.482.184	1.436.491	1.540.151	1.633.178	1.586.722
Pasta de paper, paper i cartó	352.700	376.484	387.177	462.749	509.586	517.510	512.950	559.042	586.948
Articles de paper i de cartó	128.662	144.743	160.532	221.170	291.036	307.448	323.997	350.637	314.812
Edició	133.692	113.128	148.165	204.272	266.481	236.024	302.866	261.720	272.970
Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	230.452	249.604	290.976	384.746	395.081	375.508	400.337	461.779	411.993
Indústries químiques	3.365.792	3.436.973	3.683.452	4.391.505	4.731.385	5.251.455	5.420.121	6.067.246	6.043.830
Productes químics bàsics	1.752.658	1.581.539	1.550.927	1.937.921	2.021.657	2.160.114	2.036.013	2.545.696	2.609.040
Productes agroquímics, pintures i fibres	616.292	662.454	829.671	765.058	784.434	852.556	900.927	865.774	836.960
Productes farmacèutics	678.444	817.641	842.795	996.755	1.150.940	1.415.056	1.594.041	1.668.494	1.553.648
Sabons, detergents i productes de bellesa	318.398	375.339	460.060	691.770	774.355	823.729	889.140	987.283	1.044.183
Cautxú i matèries plàstiques	842.529	929.139	1.017.740	1.225.519	1.291.532	1.400.410	1.443.940	1.463.562	1.522.117
Fabricació de productes de cautxú	296.843	309.531	336.541	406.016	415.316	407.179	434.657	435.585	417.953
Productes de matèries plàstiques	545.686	619.607	681.200	819.503	876.216	993.231	1.009.283	1.027.977	1.104.164
Altres productes minerals no metàl·lics	410.096	415.739	474.287	502.630	549.586	577.910	498.885	544.750	634.436
Vidres i productes ceràmics	238.035	256.158	318.266	348.866	383.404	379.518	339.950	365.605	423.602
Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	172.061	159.580	156.020	153.764	166.181	198.391	158.936	179.145	210.834
Metallúrgia i fabricació de productes metàl·lics	968.676	1.044.606	1.360.529	1.467.876	1.546.271	1.712.540	1.652.291	1.909.959	2.114.953
Metallúrgia	282.436	287.995	328.211	392.535	404.740	542.383	554.048	641.739	847.098
Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	78.244	126.074	185.023	188.230	169.049	185.746	133.772	214.874	213.179
Forja, estampació i enginyeria mecànica	278.716	258.023	341.168	369.569	414.579	401.245	434.894	477.096	485.223
Eines i altres productes metàl·lics	329.280	372.513	506.128	517.541	557.903	583.167	529.577	576.249	569.453
Maquinària i equips mecànics	1.250.285	1.437.437	1.615.136	1.816.385	1.956.107	1.943.941	2.051.801	2.001.022	1.919.645
Màquines i equips mecànics	931.037	1.020.870	1.150.596	1.341.231	1.432.818	1.418.141	1.494.877	1.484.186	1.385.665
Màquines eina, armes i municions	88.791	154.969	193.958	161.706	158.496	154.956	169.714	148.240	181.829
Fabricació d'aparells domèstics	230.457	261.598	270.582	313.448	364.793	370.843	387.210	368.597	352.151

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Màquines d'oficina i instruments	851.032	1.437.441	1.545.231	1.074.197	1.116.551	274.257	240.548	213.865	265.897
Màquines d'oficina i equips informàtics	739.169	1.305.963	1.385.863	905.269	963.477	107.987	49.093	3.904	6.099
Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	111.863	131.478	159.368	168.928	163.074	166.270	191.455	209.961	259.798
Equips elèctrics i electrònics	2.457.421	2.636.266	2.666.533	3.459.032	3.727.635	3.490.249	3.454.097	3.384.429	3.623.794
Motors elèctrics, transformadors i generadors	98.810	109.313	113.522	132.714	139.601	135.065	138.435	145.540	132.239
Aparells i equips elèctrics	841.222	938.347	967.711	1.108.843	1.243.131	1.027.051	1.124.997	1.180.807	1.260.449
Fils i cables elèctrics aïllats	138.399	171.937	228.935	211.312	211.373	169.566	207.388	245.923	314.744
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	122.806	150.410	170.874	132.571	145.200	137.931	81.500	87.974	84.826
Vàlvules i altres components electrònics	230.287	189.159	179.029	258.343	211.694	209.995	183.950	149.007	103.813
Ràdio, televisió, so i imatge	1.025.898	1.077.101	1.006.463	1.615.250	1.776.636	1.810.642	1.717.828	1.575.178	1.727.723
Fabricació de materials de transport	6.055.526	6.448.937	7.234.317	8.388.085	7.314.849	7.255.678	6.685.182	7.032.629	6.850.772
Vehícules de motor, carrosseries i remolcs	4.739.391	4.875.876	5.464.160	6.450.729	5.237.193	4.725.146	4.303.091	4.488.633	4.340.481
Peces i accessoris per a vehicles de motor	1.045.570	1.172.483	1.305.091	1.480.938	1.581.847	1.817.655	1.703.857	1.813.869	1.776.146
Fabricació d'altres materials de transport	270.565	400.577	465.066	456.418	495.809	712.877	678.234	730.127	734.144
Indústries manufactureres diverses	362.020	421.672	467.200	469.999	536.838	516.493	489.669	522.286	527.394
Fabricació de mobles	132.191	145.790	173.009	190.614	218.169	188.940	194.884	194.424	194.121
Joieria, instruments musicals, articles d'esport i joguines	227.477	272.836	289.980	274.480	312.875	322.646	288.639	321.716	321.659
Reciclatge	2.352	3.046	4.211	4.905	5.794	4.906	6.145	6.147	11.614
Total	20.696.476	22.648.749	25.379.376	28.806.236	29.684.117	28.699.912	28.620.747	29.916.781	30.464.359

Font: IDESCAT

Annex 5.5. Volum de negoci, 1997-2005. Per agrupacions i branques d'activitat (ordre descendent) (milers d'euros)											
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	%	
Vehicles de motor, carrosseries i remolcs	6.775.859	7.260.960	8.289.900	9.417.741	8.935.887	8.142.604	8.200.918	9.234.736	8.615.020	6,5%	
Productes químics bàsics	4.833.078	4.888.791	4.772.768	6.290.861	6.102.982	6.022.890	6.261.463	6.988.662	7.354.038	5,6%	
Altres productes alimentaris i tabac	5.495.054	5.557.885	6.351.644	5.851.923	6.219.005	5.757.739	6.429.839	7.336.041	7.045.691	5,3%	
Productes farmacèutics	4.092.624	4.141.578	4.176.986	4.633.613	5.149.091	5.331.998	5.665.139	5.719.222	6.307.307	4,8%	
Indústries càrmies	3.893.715	3.738.529	3.889.368	3.903.865	5.126.385	4.868.606	5.132.944	5.655.097	6.188.044	4,7%	
Màquines i equips mecànics	3.441.807	4.021.803	4.168.724	4.923.343	5.498.194	5.151.211	5.058.987	5.736.471	5.444.687	4,1%	
Gas i aigua	1.234.224	1.111.578	1.760.886	2.972.563	2.306.341	1.979.365	1.997.749	4.161.687	5.383.543	4,1%	
Productes energètics i refinació de petroli	1.529.006	1.296.847	1.714.133	2.491.991	3.135.549	2.342.470	2.142.602	2.532.868	5.356.132	4,0%	
Productes de matèries plàstiques	3.037.262	3.337.188	3.520.757	3.763.586	4.038.078	4.529.517	4.497.272	4.510.002	5.194.434	3,9%	
Peces i accessoris per a vehicles de motor	3.056.846	3.322.962	3.627.844	4.076.191	4.337.571	4.640.944	4.592.963	5.035.627	4.813.470	3,6%	
Energia elèctrica	2.979.720	2.556.010	2.280.326	3.155.213	3.110.814	2.882.280	2.834.075	3.081.292	4.502.773	3,4%	
Sabons, detergents i productes de bellesa	2.320.730	2.402.928	2.722.975	2.968.158	3.140.078	3.241.256	3.370.899	3.642.510	3.720.077	2,8%	
Forja, estampació i enginyeria mecànica	1.842.442	2.010.880	2.179.774	2.276.275	2.817.861	2.669.577	3.206.727	3.289.096	3.429.763	2,6%	
Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors	1.282.140	1.500.373	1.911.461	2.215.702	2.443.304	2.517.881	2.546.865	3.070.448	3.126.942	2,4%	
Productes agroquímics, pintures i fibres	2.610.131	2.866.752	3.100.733	3.026.974	3.024.685	3.060.964	3.149.202	3.093.357	3.108.033	2,3%	
Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	1.519.491	1.946.602	1.927.929	1.871.972	2.196.631	2.566.207	2.538.573	2.802.643	3.087.176	2,3%	
Aparells i equips elèctrics	1.926.309	2.166.387	2.109.022	2.487.810	2.646.826	2.526.583	2.720.182	2.687.044	2.891.074	2,2%	
Metal·lúrgia	1.479.453	1.501.579	1.597.257	1.897.146	2.205.897	2.354.197	2.180.590	2.611.207	2.886.922	2,2%	
Eines i altres productes metàl·lics	2.093.902	1.905.882	2.421.436	2.895.268	2.516.864	2.630.172	2.616.810	2.692.521	2.752.044	2,1%	
Edició	1.711.128	2.248.221	1.994.414	2.374.640	2.360.130	2.484.115	2.651.881	2.419.436	2.745.865	2,1%	
Ràdio, televisió, so i imatge	1.523.086	1.724.297	1.754.851	2.321.461	2.635.762	3.019.701	2.872.295	2.402.514	2.686.145	2,0%	
Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	1.953.084	2.484.209	2.151.323	2.645.252	2.530.806	2.494.898	2.575.190	2.691.687	2.582.615	2,0%	
Articles de paper i de cartó	1.705.991	1.620.908	1.675.407	1.996.264	2.174.425	2.233.396	2.499.532	2.366.509	2.398.114	1,8%	
Begudes, llevat de vins i caves	1.263.639	1.430.332	1.601.971	1.737.328	1.838.578	1.914.012	2.014.465	2.096.077	2.193.270	1,7%	
Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	1.708.665	1.904.357	1.991.019	2.207.249	2.202.316	1.956.927	1.983.651	2.142.336	2.099.954	1,6%	
Peces de vestir fetes amb tèxtils	2.369.698	2.002.163	2.996.168	2.054.544	2.483.672	2.290.197	2.437.100	2.278.502	1.989.203	1,5%	

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	%
Fabricació de mobles	1.075.440	1.362.555	1.439.971	1.774.915	1.576.026	1.591.663	1.718.627	1.783.546	1.925.699	1,5%
Vidres i productes ceràmics	1.313.701	1.407.525	1.654.273	1.747.773	1.787.540	1.811.873	1.659.724	1.723.330	1.812.371	1,4%
Fabricació d'altres materials de transport	633.321	946.016	1.030.138	1.021.693	1.185.096	1.227.653	1.328.511	1.529.776	1.588.517	1,2%
Fils i cables elèctrics aïllats	572.637	623.866	656.093	799.439	896.506	904.177	890.596	1.092.496	1.311.556	1,0%
Pasta de paper, paper i cartó	881.631	920.653	929.019	1.144.305	1.232.165	1.196.724	1.207.831	1.266.200	1.285.215	1,0%
Elaboració de vins i caves	728.153	818.077	1.053.212	1.102.911	1.226.521	1.050.602	1.093.327	1.331.744	1.252.651	0,9%
Indústries làcties	1.005.658	901.790	945.534	990.416	1.165.712	1.257.170	1.146.061	1.250.356	1.242.605	0,9%
Joieria, instruments musicals, articles d'esport	887.674	988.259	997.738	953.027	1.033.428	1.022.117	1.079.530	1.062.950	1.173.597	0,9%
Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	582.701	741.718	728.808	814.524	942.238	934.162	1.002.589	1.000.815	1.103.920	0,8%
Preparació i filatura de fibres tèxtils	977.237	1.011.299	1.050.604	1.239.580	1.176.824	1.040.848	1.024.287	887.304	1.096.703	0,8%
Motors elèctrics, transformadors i generadors	430.949	396.498	380.660	552.031	756.751	859.533	1.021.414	1.075.357	975.831	0,7%
Fabricació de productes de cautxú	710.029	1.250.896	875.060	1.021.256	933.584	911.122	930.642	941.973	911.787	0,7%
Fabricació d'aparells domèstics	513.327	581.521	643.768	733.448	773.706	741.208	914.963	881.923	863.002	0,7%
Fabricació de teixits tèxtils	1.423.656	1.042.983	1.105.065	1.220.065	1.105.042	1.040.963	1.255.576	931.218	822.753	0,6%
Fusta, suro i ostelleria	567.511	604.777	673.259	696.295	761.887	763.646	795.723	818.709	819.112	0,6%
Altres indústries tèxtils	591.339	566.712	606.704	647.178	703.283	664.613	713.553	611.872	730.343	0,6%
Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	431.108	500.105	702.224	678.124	607.769	563.699	571.758	604.115	679.506	0,5%
Extracció de minerals no energètics	278.200	299.310	291.102	391.578	491.719	459.371	594.276	652.697	672.554	0,5%
Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	276.966	227.536	425.936	362.856	492.386	551.783	562.046	565.435	607.870	0,5%
Acabat de tèxtils	602.659	621.396	618.306	796.330	767.211	686.335	690.000	644.947	570.084	0,4%
Articles fets amb teixits de punt	395.698	433.231	533.771	550.008	604.534	555.363	614.015	524.978	556.826	0,4%
Màquines eina, armes i municions	280.476	392.433	555.618	472.324	507.246	496.776	520.986	508.311	492.966	0,4%
Indústries del cuir i del calçat	659.790	589.972	543.787	692.759	785.133	645.265	530.338	409.665	460.356	0,3%
Fabricació de teixits de punt	539.795	561.303	590.934	517.201	532.212	556.314	448.957	466.676	403.776	0,3%
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	306.979	308.577	437.013	346.163	411.092	379.952	334.546	322.689	335.713	0,3%
Vàlules i altres components electrònics	468.338	525.998	464.980	510.369	478.339	441.501	401.373	333.867	281.372	0,2%
Reciclatge		73.395	56.193	71.046	124.798	153.535	183.479	199.485	266.559	0,2%
Màquines d'oficina i equips informàtics	1.333.081	1.449.413	1.511.191	1.770.286	2.042.241	226.855	149.477	148.265	167.271	0,1%
Peces de vestir de cuir, pelleteria	281.941	222.843	157.282	235.687	206.378	199.523	154.673	102.792	107.974	0,1%
Total	86.492.474	91.303.633	98.347.369	110.310.520	116.485.099	112.534.053	115.706.791	123.951.083	132.420.825	

Font: IDESCAT

Annex 5.6. Vendes a l'estranger de les empreses de 20 ocupats o més, 1997-2005. Per agrupacions i branques d'activitat (ordre descendent) (milers de euros)											
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	%	
Vehícles de motor, carrosseries i remolcs	4.739.391	4.875.876	5.464.160	6.450.729	5.237.193	4.725.146	4.303.091	4.488.633	4.340.481	14,2%	
Productes químics bàsics	1.752.658	1.581.539	1.550.927	1.937.921	2.021.657	2.160.114	2.036.013	2.545.696	2.609.040	8,6%	
Peces i accessoris per a vehicles de motor	1.045.570	1.172.483	1.305.091	1.480.938	1.581.847	1.817.655	1.703.857	1.813.869	1.776.146	5,8%	
Ràdio, televisió, so i imatge	1.025.898	1.077.101	1.006.463	1.615.250	1.776.636	1.810.642	1.717.828	1.575.178	1.727.723	5,7%	
Productes farmacèutics	678.444	817.641	842.795	996.755	1.150.940	1.415.056	1.594.041	1.688.494	1.553.648	5,1%	
Màquines i equips mecànics	931.037	1.020.870	1.150.596	1.341.231	1.432.818	1.418.141	1.494.877	1.484.186	1.385.665	4,5%	
Aparells i equips elèctrics	841.222	938.347	967.711	1.108.843	1.243.131	1.027.051	1.124.997	1.180.807	1.260.449	4,1%	
Productes de matèries plàstiques	545.686	619.607	681.200	819.503	876.216	993.231	1.009.283	1.027.977	1.104.164	3,6%	
Altres productes alimentaris i tabac	511.624	532.894	869.566	702.347	855.133	873.783	989.411	1.037.357	1.067.889	3,5%	
Sabons, detergents i productes de bellesa	318.398	375.339	460.060	691.770	774.355	823.729	889.140	987.283	1.044.183	3,4%	
Indústries càrmies	364.795	343.159	424.118	403.922	622.444	526.215	614.330	730.967	905.828	3,0%	
Metal·lúrgia	282.436	287.995	328.211	392.535	404.740	542.383	554.048	641.739	847.098	2,8%	
Productes agroquímics, pintures i fibres	616.292	662.454	829.671	765.058	784.434	852.556	900.927	865.774	836.960	2,7%	
Fabricació d'altres materials de transport	270.565	400.577	465.066	456.418	495.809	712.877	678.234	730.127	734.144	2,4%	
Pasta de paper, paper i cartró	352.700	376.484	387.177	462.749	509.586	517.510	512.950	559.042	586.948	1,9%	
Eines i altres productes metal·lics	329.280	372.513	506.128	517.541	557.903	583.167	529.577	576.249	569.453	1,9%	
Forja, estampació i enginyeria mecànica	278.716	258.023	341.168	369.569	414.579	401.245	434.894	477.096	485.223	1,6%	
Vidres i productes ceràmics	238.035	256.158	318.266	348.866	383.404	379.518	339.950	365.605	423.602	1,4%	
Elaboració de vins i cerves	189.069	215.966	266.540	364.966	413.871	321.860	367.514	498.503	422.616	1,4%	
Fabricació de productes de cautxú	296.843	309.531	336.541	406.016	415.316	407.179	434.657	435.585	417.953	1,4%	
Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	230.452	249.604	290.976	384.746	395.081	375.508	400.337	461.779	411.993	1,4%	
Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	275.158	359.284	411.663	536.167	510.882	356.255	345.864	387.377	361.602	1,2%	
Fabricació d'aparells domèstics	230.457	261.598	270.582	313.448	364.793	370.843	387.210	368.597	352.151	1,2%	
Preparació i filatura de fibres tèxtils	287.065	313.897	294.558	423.514	412.666	392.540	399.826	333.010	324.026	1,1%	
Joiaria, instruments musicals, articles d'esport i joguines	227.477	272.836	289.980	274.480	312.875	322.646	288.639	321.716	321.659	1,1%	

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	%
Articles de paper i de cartó	128.662	144.743	160.532	221.170	291.036	307.448	323.997	350.637	314.812	1,0%
Fils i cables elèctrics alliatats	138.399	171.937	228.935	211.312	211.373	169.566	207.388	245.923	314.744	1,0%
Productes energètics i refinació de petroli	151.321	230.007	340.292	312.705	329.613	141.197	224.642	199.850	309.803	1,0%
Fabricació de teixits tèxtils	275.878	293.310	276.743	353.250	371.156	353.742	395.936	319.688	299.255	1,0%
Altres indústries tèxtils	149.877	164.244	183.090	192.772	234.686	219.747	238.097	207.342	298.986	1,0%
Peces de vestir fetes amb tèxtils	197.770	215.251	349.718	366.116	466.608	440.348	424.936	365.801	280.233	0,9%
Edició	133.692	113.128	148.165	204.272	286.481	236.024	302.866	261.720	272.970	0,9%
Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	111.863	131.478	159.368	168.928	163.074	166.270	191.455	209.961	259.798	0,9%
Indústries del cuir i del calçat	303.581	249.820	220.394	265.815	308.637	290.414	261.581	219.845	224.008	0,7%
Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	78.244	126.074	185.023	188.230	169.049	185.746	133.772	214.874	213.179	0,7%
Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	172.061	159.580	156.020	153.764	166.181	198.391	158.936	179.145	210.834	0,7%
Begudes, llevat de vins i caves	83.661	91.216	82.318	106.275	92.844	86.637	101.960	99.408	194.995	0,6%
Fabricació de mobles	132.191	145.790	173.009	190.614	218.169	188.940	194.884	194.424	194.121	0,6%
Màquines ena, armes i municions	88.791	154.969	193.958	161.706	158.496	154.956	169.714	148.240	181.829	0,6%
Motors elèctrics, transformadors i generadors	98.810	109.313	113.522	132.714	139.601	135.065	138.435	145.540	132.239	0,4%
Fusta, surro i ostelleria	88.408	99.847	110.820	128.350	125.333	113.725	123.061	126.898	118.164	0,4%
Vàlvules i altres components electrònics	230.287	189.159	179.029	258.343	211.694	209.995	183.950	149.007	103.813	0,3%
Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	28.102	33.508	73.455	79.488	112.306	121.222	125.005	129.368	102.352	0,3%
Fabricació de teixits de punt	130.057	145.627	122.094	130.128	117.617	141.289	125.731	103.197	95.521	0,3%
Indústries làcties	57.426	74.856	61.109	65.727	76.924	113.091	99.613	84.493	91.043	0,3%
Extracció de minerals no energètics	18.308	18.097	22.359	48.395	50.976	57.709	77.449	87.776	86.629	0,3%
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	122.806	150.410	170.874	132.571	145.200	137.931	81.500	87.974	84.826	0,3%
Articles fets amb teixits de punt	40.514	52.679	63.041	64.955	91.775	83.567	69.666	61.465	60.810	0,2%
Acabat de tèxtils	49.180	48.006	48.735	75.973	78.373	73.760	73.709	63.409	58.237	0,2%
Peces de vestir de cuir, pelletteria	76.069	46.396	50.185	65.997	70.528	91.828	53.515	41.690	38.581	0,1%
Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	6.193	20.012	40.508	38.728	66.987	30.072	32.043	25.377	22.852	0,1%
Reciclatge	2.352	3.046	4.211	4.905	5.794	4.906	6.145	6.147	11.614	0,0%
Gas i aigua	-	-	7.503	8.254	12.932	8.596	6.749	12.745	9.606	0,0%
Màquines d'oficina i equips informàtics	739.169	1.305.963	1.385.863	905.269	953.477	107.987	49.093	3.904	6.099	0,0%
Energia elèctrica	3.535	8.506	9.292	4.228	8.887	2.891	3.420	8.289	1.763	0,0%
Total	20.696.475	22.648.748	25.379.379	28.806.236	29.684.116	28.699.910	28.620.743	29.916.783	30.464.360	

Font: IDESCAT

Annex 5.7. Exportacions/volum de negoci, 1997-2005										
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Productes energètics i refinació de petroli	9,90%	17,74%	19,85%	12,55%	10,51%	6,03%	10,48%	7,89%	5,78%	
Extracció de minerals no energètics	6,58%	6,05%	7,68%	12,36%	10,37%	12,56%	13,03%	13,45%	12,88%	
Energia elèctrica	0,12%	0,33%	0,41%	0,13%	0,29%	0,10%	0,12%	0,27%	0,04%	
Gas i aigua	-	-	0,43%	0,28%	0,56%	0,43%	0,34%	0,31%	0,18%	
Indústries càrnies	9,37%	9,18%	10,90%	10,35%	12,14%	10,83%	11,97%	12,93%	14,64%	
Indústries làcties	5,71%	8,30%	6,46%	6,64%	6,60%	9,00%	8,69%	6,76%	7,33%	
Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	16,10%	18,87%	20,68%	24,29%	23,20%	18,20%	17,44%	18,08%	17,22%	
Altres productes alimentaris i tabac	9,31%	9,59%	13,69%	12,00%	13,75%	15,18%	15,39%	14,14%	15,16%	
Begudes, llevat de vins i caves	6,67%	6,38%	5,14%	6,12%	5,05%	4,53%	5,06%	4,74%	8,89%	
Elaboració de vins i caves	25,97%	26,40%	25,31%	33,09%	33,74%	30,64%	33,61%	37,43%	33,74%	
Preparació i filatura de fibres tèxtils	29,38%	31,04%	28,04%	34,17%	35,07%	37,71%	38,06%	37,53%	29,55%	
Fabricació de teixits tèxtils	19,38%	28,12%	25,04%	28,95%	33,59%	33,98%	31,53%	34,33%	36,37%	
Acabat de tèxtils	8,16%	7,73%	7,88%	9,54%	10,22%	10,75%	10,68%	9,83%	10,22%	
Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	10,15%	14,73%	17,25%	21,91%	22,81%	21,97%	22,24%	22,88%	16,84%	
Altres indústries tèxtils	25,35%	28,98%	30,18%	29,79%	33,37%	33,06%	33,37%	33,89%	40,94%	
Fabricació de teixits de punt	24,09%	25,94%	20,66%	25,16%	22,10%	25,40%	28,01%	22,11%	23,66%	
Articles fets amb teixits de punt	10,24%	12,16%	11,81%	11,81%	15,18%	15,05%	11,35%	11,71%	10,92%	
Peces de vestir de cuir, pelleteria	26,98%	20,82%	31,91%	28,00%	34,17%	46,02%	34,60%	40,56%	35,73%	
Peces de vestir fetes amb tèxtils	8,35%	10,75%	11,67%	17,82%	18,79%	19,23%	17,44%	16,05%	14,09%	
Indústries del cuir i del calçat	46,01%	42,34%	40,53%	38,37%	39,31%	45,01%	49,32%	53,66%	48,66%	
Fusta, surro i cistelleria	15,58%	16,51%	16,46%	18,43%	16,45%	14,89%	15,47%	15,50%	14,43%	
Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	1,44%	4,00%	5,77%	5,71%	11,02%	5,33%	5,60%	4,20%	3,36%	
Pasta de paper, paper i cartó	40,01%	40,89%	41,68%	40,44%	41,36%	43,24%	42,47%	44,15%	45,67%	
Articles de paper i de cartó	7,54%	8,93%	9,58%	11,08%	13,38%	13,77%	12,96%	14,82%	13,13%	
Edició	7,81%	5,03%	7,43%	8,60%	12,14%	9,50%	11,42%	10,82%	9,94%	
Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	11,80%	10,05%	13,53%	14,54%	15,61%	15,05%	15,55%	17,16%	15,95%	
Productes químics bàsics	36,26%	32,35%	32,50%	30,81%	33,13%	35,87%	32,52%	36,43%	35,48%	
Productes agroquímics, pintures i fibres	23,61%	23,11%	26,76%	25,27%	25,93%	27,85%	28,61%	27,99%	26,93%	

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Productes farmacèutics	16,58%	19,74%	20,18%	21,51%	22,35%	26,54%	28,14%	29,17%	24,63%
Sabons, detergents i productes de bellesa	13,72%	15,62%	16,90%	23,31%	24,66%	25,41%	26,38%	27,10%	28,07%
Fabricació de productes de cautxú	41,81%	24,74%	38,46%	39,76%	44,49%	44,69%	46,71%	46,24%	45,84%
Productes de matèries plàstiques	17,97%	18,57%	19,35%	21,77%	21,70%	21,93%	22,44%	22,79%	21,26%
Vidres i productes ceràmics	18,12%	18,20%	19,24%	19,96%	21,45%	20,95%	20,48%	21,22%	23,37%
Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	11,32%	8,20%	8,09%	8,21%	7,57%	7,73%	6,26%	6,39%	6,83%
Metal·lúrgia	19,09%	19,18%	20,55%	20,69%	18,35%	23,04%	25,41%	24,58%	29,34%
Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	6,10%	8,40%	9,68%	8,50%	6,92%	7,38%	5,25%	7,00%	6,82%
Forja, estampació i enginyeria mecànica	15,13%	12,83%	15,65%	16,24%	14,71%	15,03%	13,56%	14,51%	14,15%
Eines i altres productes metàl·lics	15,73%	19,55%	20,90%	17,88%	22,17%	22,17%	20,24%	21,40%	20,69%
Màquines i equips mecànics	27,05%	25,38%	27,60%	27,24%	26,06%	27,53%	29,55%	25,87%	25,45%
Màquines eina, armes i municions	31,66%	39,49%	34,91%	34,24%	31,25%	31,19%	32,58%	29,16%	36,88%
Fabricació d'aparells domèstics	44,89%	44,99%	42,03%	42,74%	47,15%	50,03%	42,32%	41,79%	40,81%
Màquines d'oficina i equips informàtics	55,45%	90,10%	91,71%	51,14%	46,69%	47,60%	32,84%	2,63%	3,65%
Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	19,20%	17,73%	21,87%	20,74%	17,31%	17,80%	19,10%	20,98%	23,53%
Motors elèctrics, transformadors i generadors	22,93%	27,57%	29,82%	24,04%	18,45%	15,71%	13,55%	13,53%	13,55%
Aparells i equips elèctrics	43,67%	43,31%	45,88%	44,57%	46,97%	40,65%	41,36%	43,94%	43,60%
Fils i cables elèctrics aïllats	24,17%	27,56%	34,89%	26,43%	23,58%	18,75%	23,55%	22,51%	24,00%
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	40,00%	48,74%	39,10%	38,30%	35,32%	36,30%	24,36%	27,26%	25,27%
Vàlvules i altres components electrònics	49,17%	35,96%	38,50%	50,62%	44,26%	47,56%	45,83%	44,63%	36,90%
Ràdio, televisió, so i imatge	67,36%	62,47%	57,35%	69,58%	67,41%	59,96%	59,81%	65,56%	64,32%
Vehicles de motor, carrosseries i remolcs	69,95%	67,15%	65,91%	68,50%	58,61%	58,03%	52,47%	48,61%	50,38%
Peces i accessoris per a vehicles de motor	34,20%	35,28%	35,97%	36,33%	36,47%	39,17%	37,10%	36,02%	36,90%
Fabricació d'altres materials de transport	42,72%	42,34%	45,15%	44,67%	41,84%	58,07%	51,05%	47,73%	46,22%
Fabricació de mobles	12,29%	10,70%	12,01%	10,74%	13,84%	11,87%	11,34%	10,90%	10,08%
Joieria, instruments musicals, articles d'esport i joguines	25,63%	27,61%	29,06%	28,80%	30,28%	31,57%	26,74%	30,27%	27,41%
Reciclatge	3,20%	5,40%	7,49%	6,90%	4,64%	3,20%	3,35%	3,08%	4,36%
Total	23,93%	24,81%	25,81%	26,11%	25,48%	25,50%	24,74%	24,14%	23,01%

Font: IDESCAT

Annex 5.8. Percentatge d'exportacions/volum de negoci, 2005 (ordre descendent)			
	2005		2005
Ràdio, televisió, so i imatge	64,3%	Productes de matèries plàstiques	21,3%
Vehícules de motor, carrosseries i remolcs	50,4%	Eines i altres productes metàl·lics	20,7%
Indústries del cuir i del calçat *	48,7%	Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	17,2%
Fabricació d'altres materials de transport	46,2%	Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	16,8%
Fabricació de productes de cautxú	45,8%	Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	16,0%
Pasta de paper, paper i cartó	45,7%	Altres productes alimentaris i tabac	15,2%
Aparells i equips elèctrics	43,6%	Indústries càrnies	14,6%
Altres indústries tèxtils	40,9%	Fusta, suro i cistelleria	14,4%
Fabricació d'aparells domèstics	40,8%	Forja, estampació i enginyeria mecànica	14,1%
Peces i accessoris per a vehicles de motor	36,9%	Peces de vestir fetes amb tèxtils	14,1%
Vàlvules i altres components electrònics	36,9%	Motors elèctrics, transformadors i generadors	13,6%
Màquines eina, armes i municions	36,9%	Articles de paper i de cartó	13,1%
Fabricació de teixits tèxtils	36,4%	Extracció de minerals no energètics	12,9%
Peces de vestir de cuir, pel·leteria	35,7%	Articles fets amb teixits de punt	10,9%
Productes químics bàsics	35,5%	Acabat de tèxtils	10,2%
Elaboració de vins i caves	33,7%	Fabricació de mobles	10,1%
Preparació i filatura de fibres tèxtils	29,5%	Edició	9,9%
Metal·lúrgia	29,3%	Begudes, llevat de vins i caves	8,9%
Sabons, detergents i productes de bellesa	28,1%	Indústries làcties	7,3%
Joieria, instruments musicals, articles d'esport i joguines	27,4%	Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	6,8%
Productes agroquímics, pintures i fibres	26,9%	Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	6,8%
Màquines i equips mecànics	25,4%	Productes energètics i refinació de petroli	5,8%
Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	25,3%	Reciclatge	4,4%
Productes farmacèutics	24,6%	Màquines d'oficina i equips informàtics	3,6%
Fils i cables elèctrics aïllats	24,0%	Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	3,4%
Fabricació de teixits de punt	23,7%	Gas i aigua	0,2%
Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	23,5%	Energia elèctrica	0,0%
Vidres i productes ceràmics	23,4%		
Mitjana total	23,0%		

Font: IDESCAT

Annex 5.10. Volum de negoci i exportacions de la indústria catalana per sectors, 2005 (en milers d'euros i percentatge)					
Volum de negoci		Milers d'euros	%	Milers d'euros	%
1	Vehicles de motor, carrosseries i remolcs	8.615.020	6,5%	1.812.371	1,4%
2	Productes químics bàsics	7.354.038	5,6%	1.588.517	1,2%
3	Altres productes alimentaris i tabac	7.045.691	5,3%	1.311.556	1,0%
4	Productes farmacèutics	6.307.307	4,8%	1.285.215	1,0%
5	Indústries càrnies	6.188.044	4,7%	1.252.651	0,9%
6	Màquines i equips mecànics	5.444.687	4,1%	1.242.605	0,9%
7	Gas i aigua	5.383.543	4,1%		
8	Productes energètics i refinació de petroli	5.356.132	4,0%	1.173.597	0,9%
9	Productes de matèries plàstiques	5.194.434	3,9%	1.103.920	0,8%
10	Peces i accessoris per a vehicles de motor	4.813.470	3,6%	1.096.703	0,8%
11	Energia elèctrica	4.502.773	3,4%	975.831	0,7%
12	Sabons, detergents i productes de bellesa	3.720.077	2,8%	911.787	0,7%
13	Forja, estampació i enginyeria mecànica	3.429.763	2,6%	863.002	0,7%
14	Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	3.126.942	2,4%	822.753	0,6%
15	Productes agroquímics, pintures i fibres	3.108.033	2,3%	819.112	0,6%
16	Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	3.087.176	2,3%	730.343	0,6%
17	Aparells i equips elèctrics	2.891.074	2,2%	679.506	0,5%
18	Metal·lúrgia	2.886.922	2,2%	672.554	0,5%
19	Eines i altres productes metàl·lics	2.752.044	2,1%	607.870	0,5%
20	Edició	2.745.865	2,1%	570.084	0,4%
21	Ràdio, televisió, so i imatge	2.686.145	2,0%	556.826	0,4%
22	Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	2.582.615	2,0%	492.966	0,4%
23	Articles de paper i de cartó	2.398.114	1,8%	460.356	0,3%
24	Begudes, llevat de vins i caves	2.193.270	1,7%	403.776	0,3%
25	Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	2.099.954	1,6%	335.713	0,3%
26	Peces de vestir fetes amb tèxtils	1.989.203	1,5%	281.372	0,2%
27	Fabricació de mobles	1.925.699	1,5%	266.559	0,2%
				167.271	0,1%
				107.974	0,1%
	Total			132.420.825	100,0%

9. Annexos

Vendes a l'estranger de les empreses de 20 ocupats o més		Milers d'euros	%	Milers d'euros		%	
Volum de negoci							
1	Vehicles de motor, carrosseries i remolcs	4.340.481	14,2%	29	Fabricació de teixits tèxtils	299.255	1,0%
2	Productes químics bàsics	2.609.040	8,6%	30	Altres indústries tèxtils	298.986	1,0%
3	Peces i accessoris per a vehicles de motor	1.776.146	5,8%	31	Peces de vestir fetes amb tèxtils	280.233	0,9%
4	Ràdio, televisió, so i imatge	1.727.723	5,7%	32	Edició	272.970	0,9%
5	Productes farmacèutics	1.553.648	5,1%	33	Instruments de medicina, de precisió i d'òptica	259.798	0,9%
6	Màquines i equips mecànics	1.385.665	4,5%	34	Indústries del cuir i del calçat	224.008	0,7%
7	Aparells i equips elèctrics	1.260.449	4,1%	35	Tancaments metàl·lics, dipòsits i generadors de vapor	213.179	0,7%
8	Productes de matèries plàstiques	1.104.164	3,6%	36	Ciments, pedra i minerals no metàl·lics	210.834	0,7%
9	Altres productes alimentaris i tabac	1.067.889	3,5%	37	Begudes, llevat de vins i caves	194.995	0,6%
10	Sabons, detergents i productes de bellesa	1.044.183	3,4%	38	Fabricació de mobles	194.121	0,6%
11	Indústries càrnies	905.828	3,0%	39	Màquines eina, armes i municions	181.829	0,6%
12	Metallúrgia	847.098	2,8%	40	Motors elèctrics, transformadors i generadors	132.239	0,4%
13	Productes agroquímics, pintures i fibres	836.960	2,7%	41	Fusta, suro i cristalleria	118.164	0,4%
14	Fabricació d'altres materials de transport	734.144	2,4%	42	Vàlvules i altres components electrònics	103.813	0,3%
15	Pasta de paper, paper i cartó	586.948	1,9%	43	Confeccions fetes amb tèxtils, llevat roba vestir	102.352	0,3%
16	Eines i altres productes metàl·lics	569.453	1,9%	44	Fabricació de teixits de punt	95.521	0,3%
17	Forja, estampació i enginyeria mecànica	485.223	1,6%	45	Indústries làcties	91.043	0,3%
18	Vídres i productes ceràmics	423.602	1,4%	46	Extracció de minerals no energètics	86.629	0,3%
19	Elaboració de vins i caves	422.616	1,4%	47	Llums elèctrics i aparells d'il·luminació	84.826	0,3%
20	Fabricació de productes de cautxú	417.953	1,4%	48	Articles fets amb teixits de punt	60.810	0,2%
21	Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	411.993	1,4%	49	Acabat de tèxtils	58.237	0,2%
22	Pa, productes de pastisseria, sucre i cacau	361.602	1,2%	50	Peces de vestir de cuir, pelleteria	38.581	0,1%
23	Fabricació d'aparells domèstics	352.151	1,2%	51	Estructures de fusta, fusteria i ebenisteria	22.852	0,1%
24	Preparació i filatura de fibres tèxtils	324.026	1,1%	52	Reciclatge	11.614	0,0%
25	Joieria, instruments musicals, articles d'esport i joguines	321.659	1,1%	53	Gas i aigua	9.606	0,0%
26	Articles de paper i de cartó	314.812	1,0%	54	Màquines d'oficina i equips informàtics	6.099	0,0%
27	Fils i cables elèctrics allats	314.744	1,0%	55	Energia elèctrica	1.763	0,0%
28	Productes energètics i refinació de petroli	309.803	1,0%		Total	30.464.360	100,0%

Font: IDESCAT

Annex 5.11. Participació en la xifra de negoci i en les exportacions dels sectors industrials més importants, 2005

Branques que més exporten	Percentatge sobre les vendes a l'estranger de les empreses de 20 o més ocupats del sector				Percentatge sobre el volum de negoci de les empreses de 20 o més ocupats del sector				
	Exportacions		Volum de negoci		Exportacions		Volum de negoci		
	C5	C10	C20	C5	C10	C20	C5	C10	C20
Vehicles de motor, carrosseries i remolcs	96,3	99,0	99,9	93,3	96,8	98,3	93,3	96,8	98,3
Productes químics bàsics	49,3	60,9	75,2	45,0	55,1	68,4	45,0	55,1	68,4
Peces i accessoris vehicles de motor	28,5	43,1	62,6	22,4	36,9	54,6	22,4	36,9	54,6
Ràdio, televisió, so i imatge	97,2	99,1	100,0	93,9	96,6	98,5	93,9	96,6	98,5
Productes farmacèutics	34,9	52,3	75,5	38,1	53,9	72,4	38,1	53,9	72,4
Màquines i equips mecànics	20,6	31,7	44,1	9,6	15,9	23,5	9,6	15,9	23,5
Aparells i equips elèctrics	50,4	69,3	85,8	39,3	54,9	70,7	39,3	54,9	70,7
Productes de matèries plàstiques	20,5	30,6	46,3	8,7	14,9	23,6	8,7	14,9	23,6
Altres productes alimentaris i tabac	46,0	63,2	81,0	22,2	35,3	50,3	22,2	35,3	50,3
Sabons, detergents i productes bellesa	42,8	67,3	85,0	37,4	55,7	74,5	37,4	55,7	74,5
Branca indústries càrmies	37,9	51,4	66,6	25,1	33,2	46,3	25,1	33,2	46,3
Metallúrgia	56,9	72,1	88,5	50,8	60,2	72,3	50,8	60,2	72,3
Productes agroquímics, pintures i fibres	25,1	38,3	56,5	14,5	24,2	38,7	14,5	24,2	38,7
Fabricació d'altres materials de transport	79,1	93,9	98,3	70,9	81,9	88,9	70,9	81,9	88,9
Pasta de paper, paper i cartó	49,4	76,4	97,6	40,7	63,2	86,4	40,7	63,2	86,4
Eines i altres productes metàl·lics	26,2	38,5	55,7	14,5	22,2	32,0	14,5	22,2	32,0
Forja, estampació i enginyeria mecànica	28,8	45,9	67,6	14,1	20,4	29,2	14,1	20,4	29,2
Vidres i productes ceràmics	56,1	69,7	86,7	38,8	51,5	61,4	38,8	51,5	61,4
Elaboració de vins i cava	81,3	87,7	95,4	43,4	52,6	62,8	43,4	52,6	62,8
Fabricació de productes de cautxú	61,6	81,3	95,9	51,1	66,8	81,8	51,1	66,8	81,8
Arts gràfiques i suports enregistrats	41,8	61,3	76,9	11,8	20,9	29,8	11,8	20,9	29,8
Pa, productes pastisseria, sucre i cacau	45,1	70,1	91,8	25,9	40,1	58,0	25,9	40,1	58,0
Fabricació d'aparells domèstics	78,3	93,8	99,4	65,1	84,9	93,6	65,1	84,9	93,6
Preparació i fiatura de fibres tèxtils	49,3	65,8	81,5	19,3	28,2	44,5	19,3	28,2	44,5

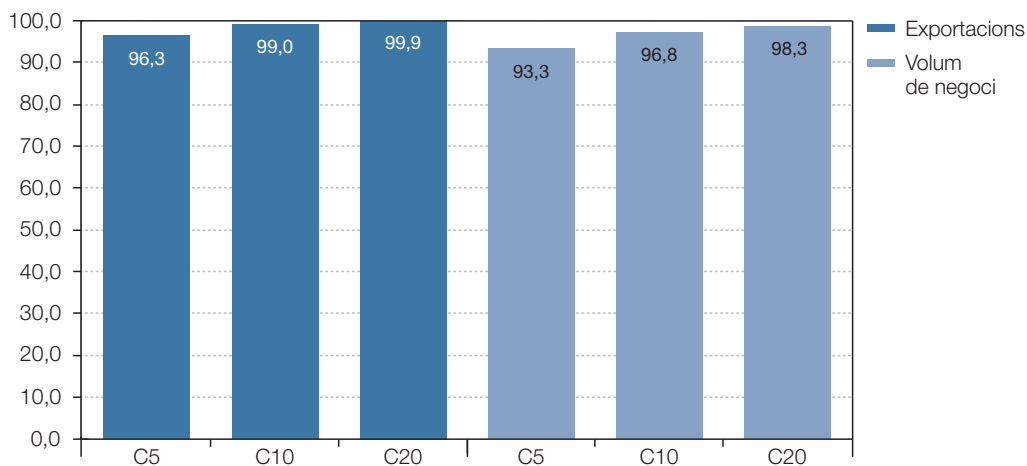

9. Annexos

Branques que més exporten	Percentatge sobre les vendes a l'estranger de les empreses de 20 o més ocupats del sector			Percentatge sobre el volum de negoci de les empreses de 20 o més ocupats del sector		
	Exportacions			Volum de negoci		
	C5	C10	C20	C5	C10	C20
Joieria, articles d'esport i joguines	51,5	72,5	85,8	28,5	40,9	52,6
Articles de paper i de cartó	37,9	53,5	72,6	23,7	34,7	48,0
Fils i cables elèctrics aïllats	76,0	96,8	100,0	72,0	90,4	96,6
Productes energètics i refinació de petroli	100,0	100,0	100,0	99,5	100,0	100,0
Fabricació de teixits tèxtils	41,4	59,6	82,3	28,3	41,5	59,4
Altres indústries tèxtils	60,0	76,3	89,2	34,3	46,9	59,3
Peces de vestir fetes amb tèxtils	52,4	67,5	84,1	29,6	36,4	44,5

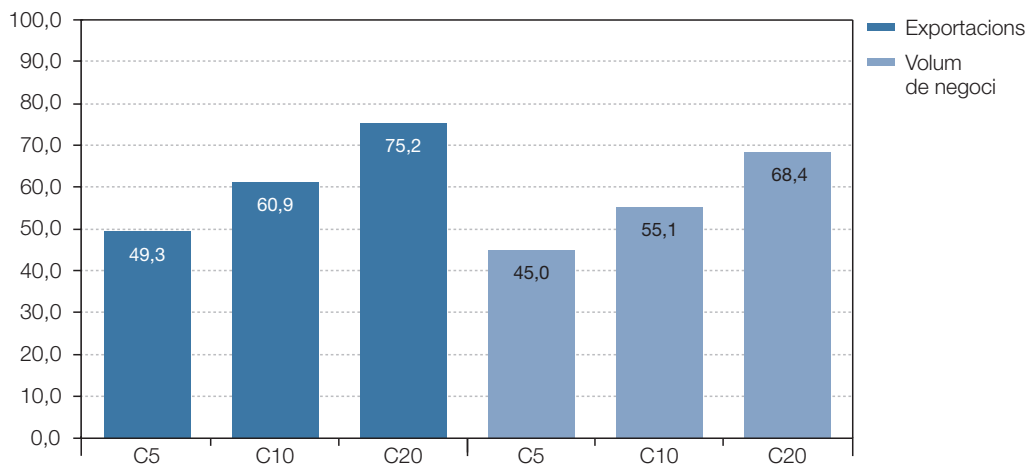
Font: IDESCAT

Annex 5.12. Concentració branca vehicles de motor, carrosseries i remolcs (2005)

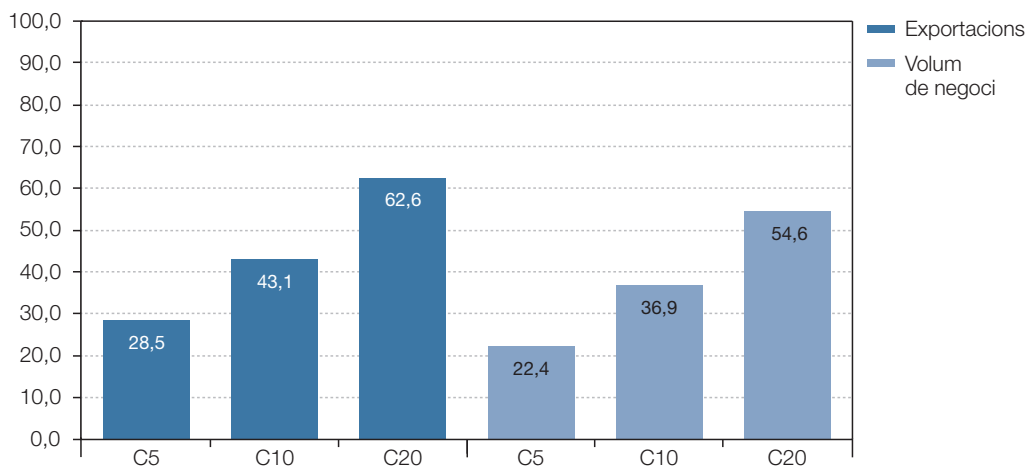
Font: IDESCAT

Annex 5.13. Concentració branca productes químics bàsics (2005)

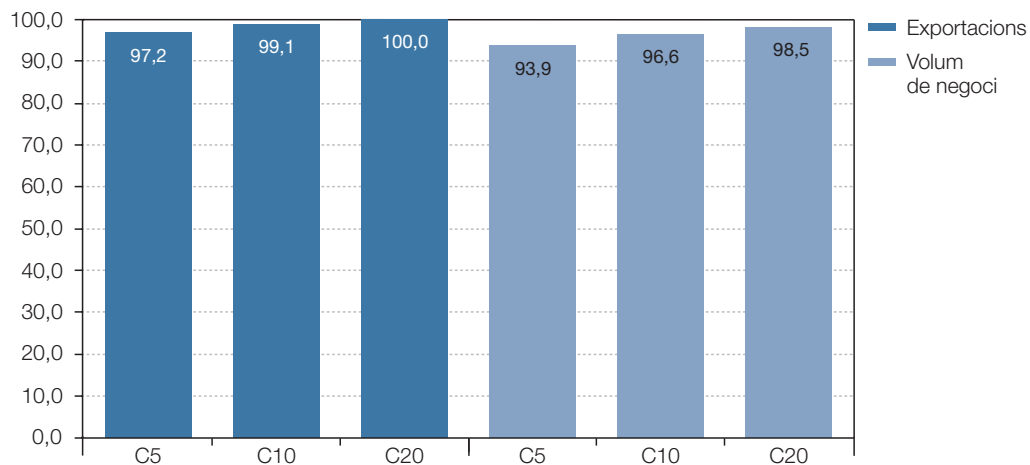
Font: IDESCAT

Annex 5.14. Concentració branca peces i accessoris vehicles de motor (2005)

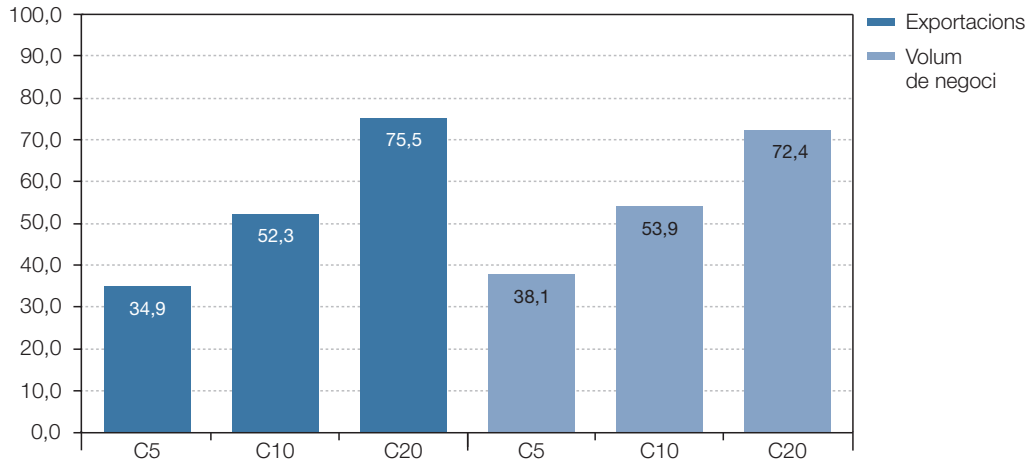
Font: IDESCAT

Annex 5.15. Concentració branca ràdio, televisió, so i imatge (2005)

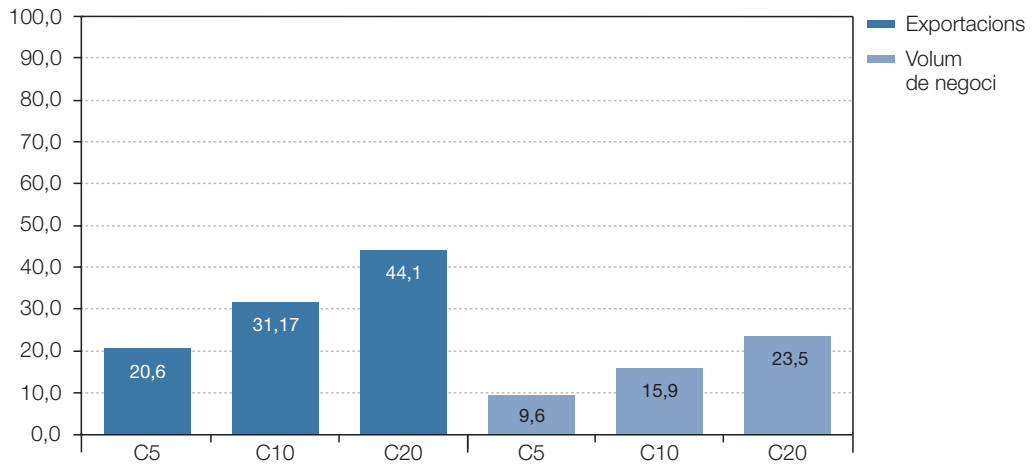
Font: IDESCAT

Annex 5.16. Concentració branca productes farmacèutics (2005)

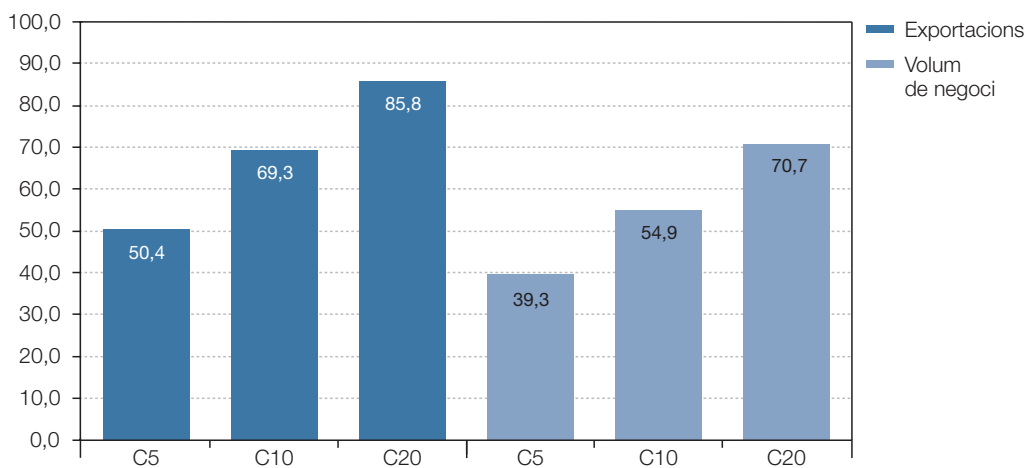
Font: IDESCAT

Annex 5.17. Concentració branca màquines i equips mecànics (2005)

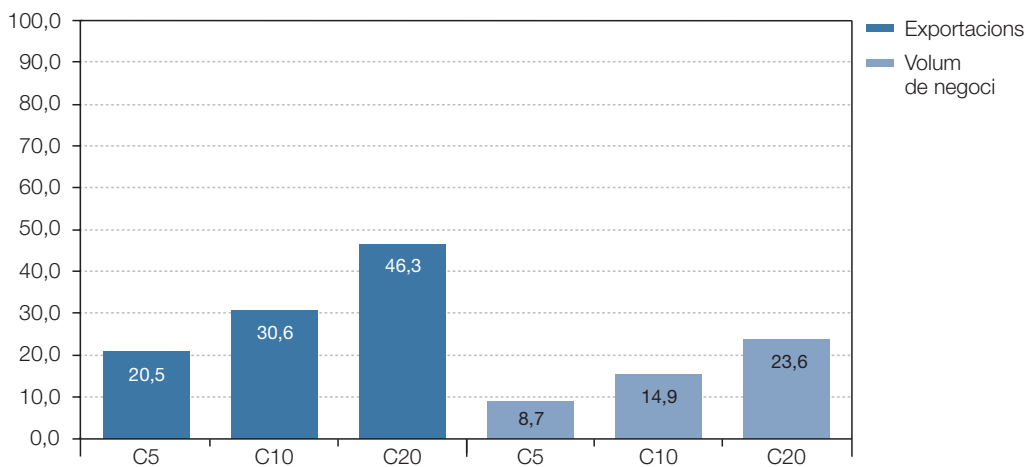
Font: IDESCAT

Annex 5.18. Concentració branca aparells i equips elèctrics (2005)

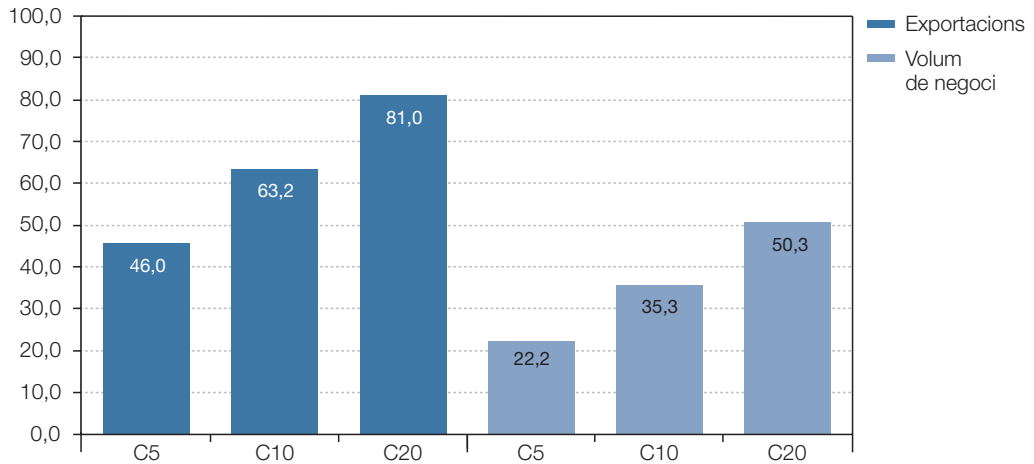
Font: IDESCAT

Annex 5.19. Concentració branca productes de matèries plàstiques (2005)

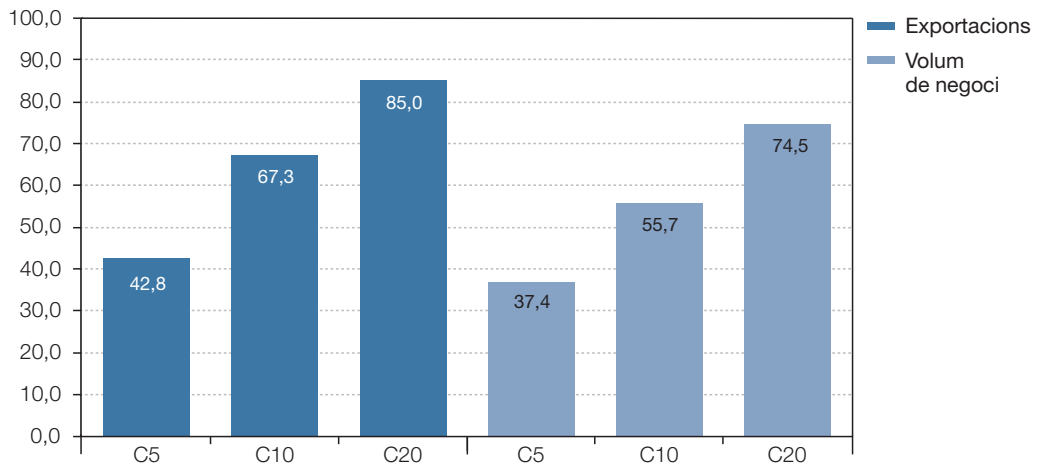
Font: IDESCAT

Annex 5.20. Concentració branca altres productes alimentaris i tabac (2005)

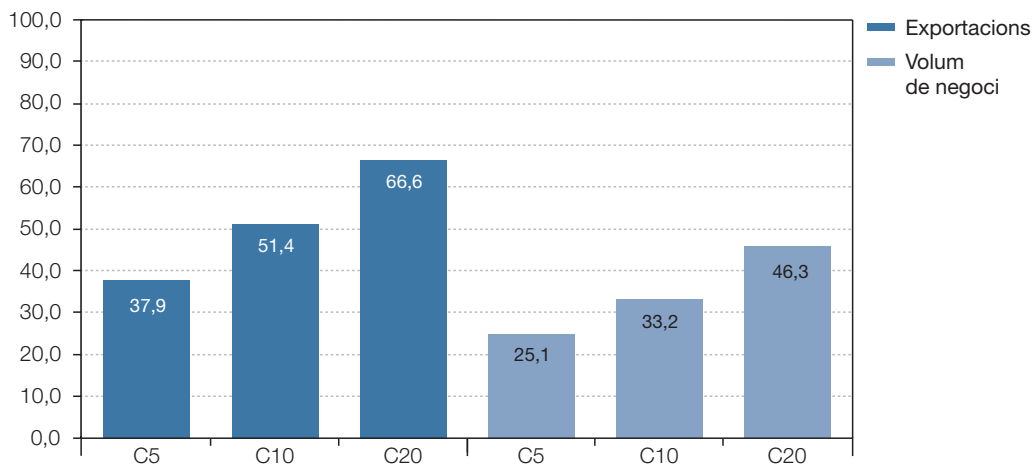
Font: IDESCAT

Annex 5.21. Concentració branca sabons, detergents i productes bellesa (2005)

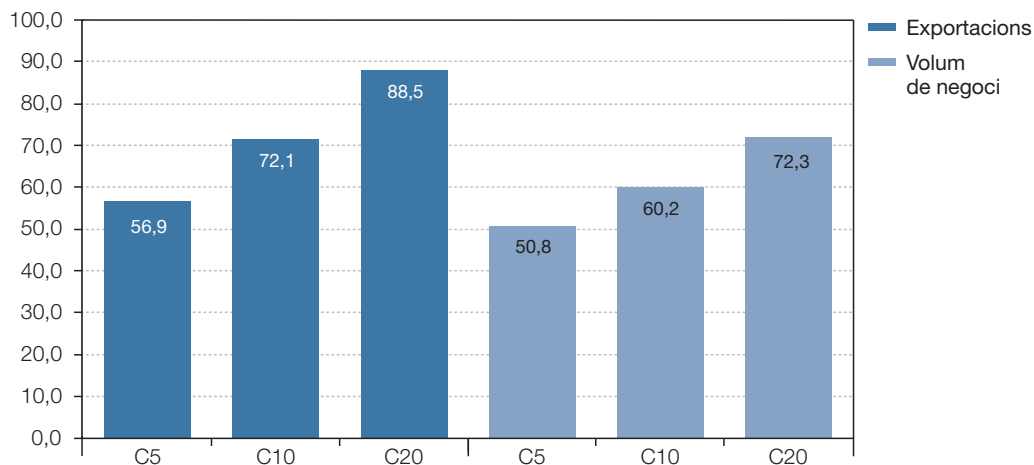
Font: IDESCAT

Annex 5.22. Concentració branca indústries càrnies (2005)

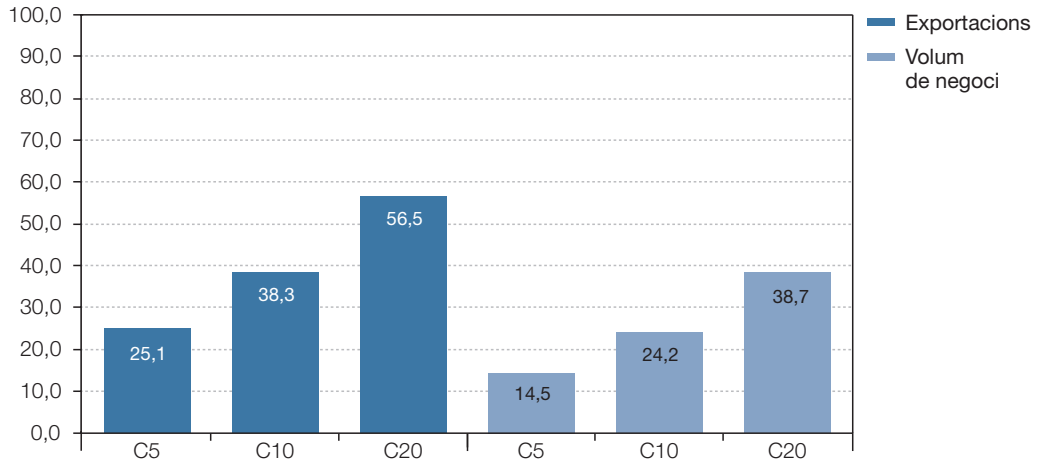
Font: IDESCAT

Annex 5.23. Concentració branca metal·lúrgia (2005)

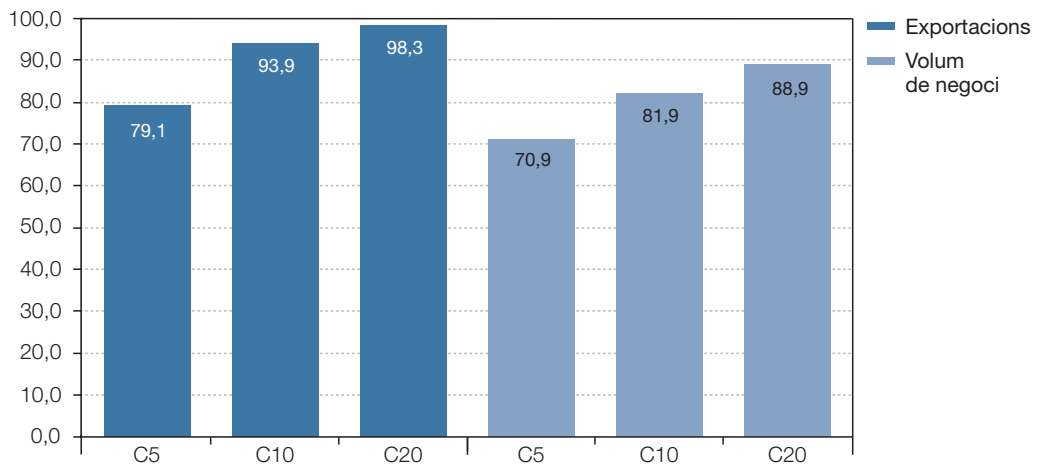
Font: IDESCAT

Annex 5.24. Concentració branca productes agroquímics, pintures i fibres (2005)

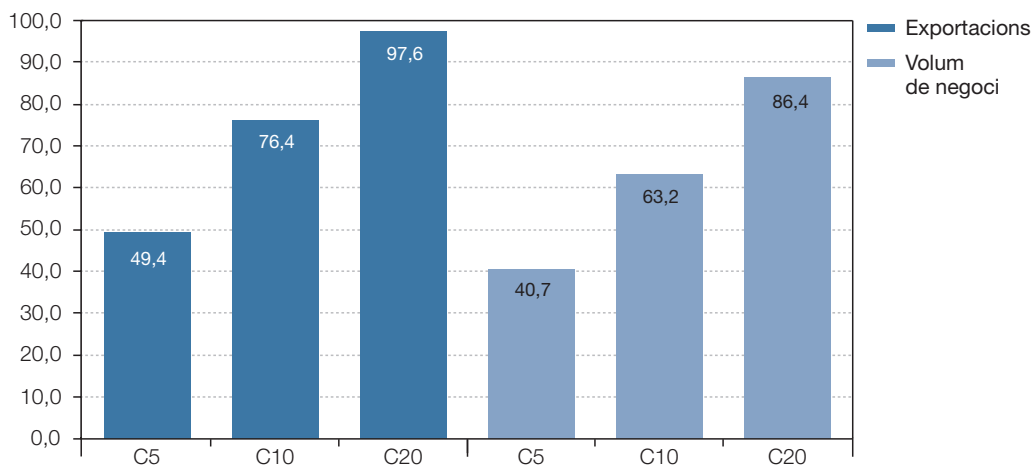
Font: IDESCAT

Annex 5.25. Concentració branca fabricació d'altres materials de transport (2005)

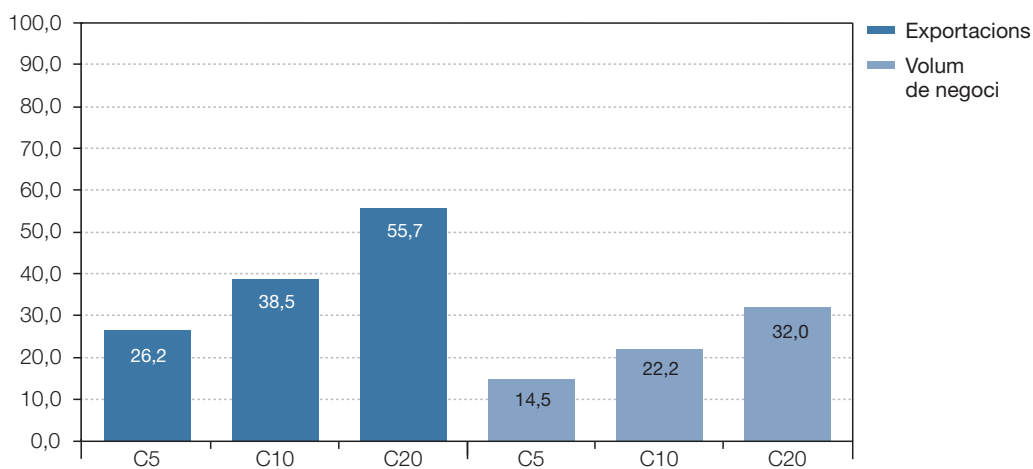
Font: IDESCAT

Annex 5.26. Concentració branca pasta de paper, paper i cartó (2005)

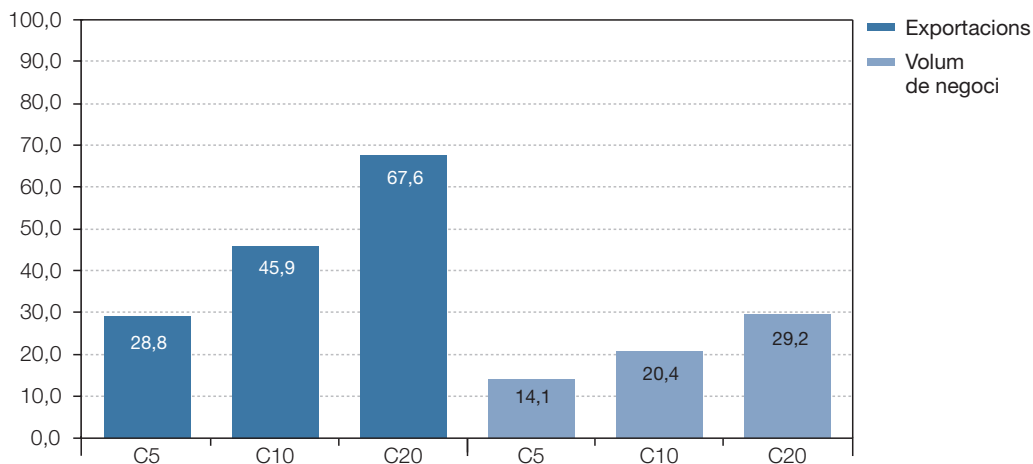
Font: IDESCAT

Annex 5.27. Concentració branca eines i altres productes metàl·lics (2005)

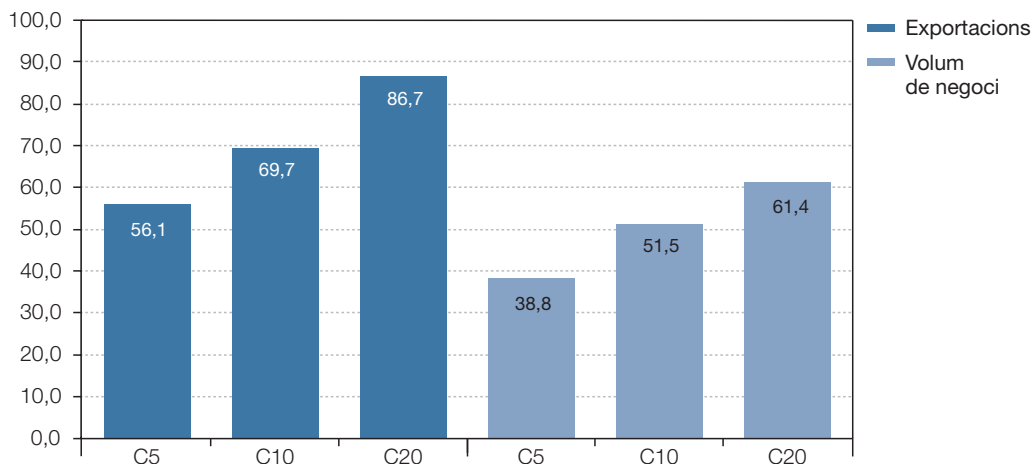
Font: IDESCAT

Annex 5.28. Concentració branca forja, estampació i enginyeria mecànica (2005)

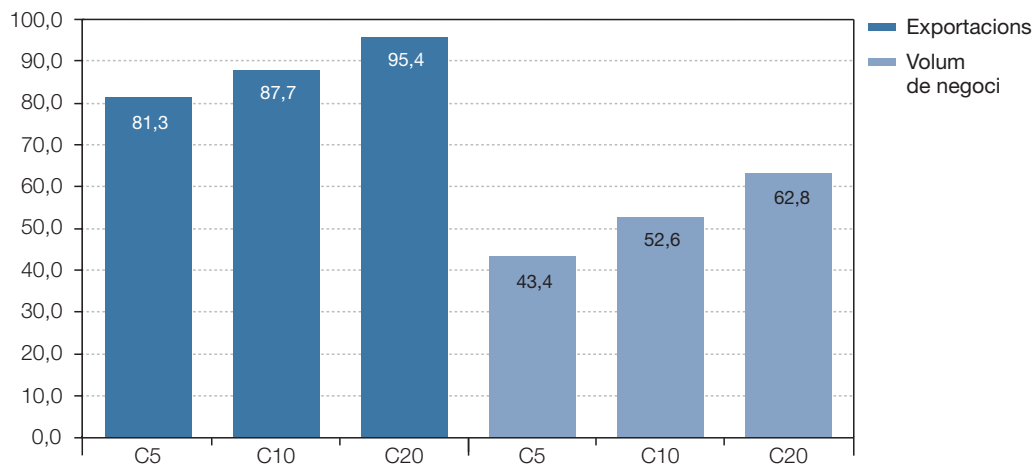
Font: IDESCAT

Annex 5.29. Concentració branca vidres i productes ceràmics (2005)

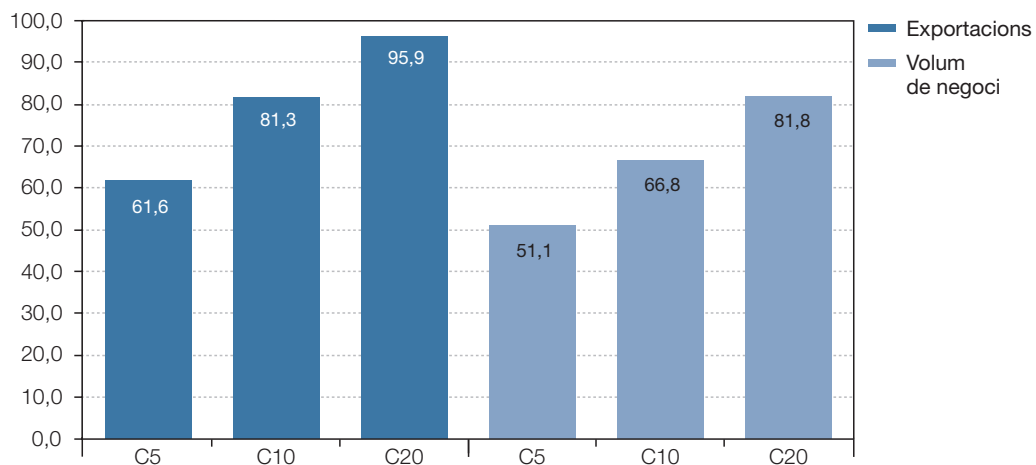
Font: IDESCAT

Annex 5.30. Concentració branca elaboració de vins i caves (2005)

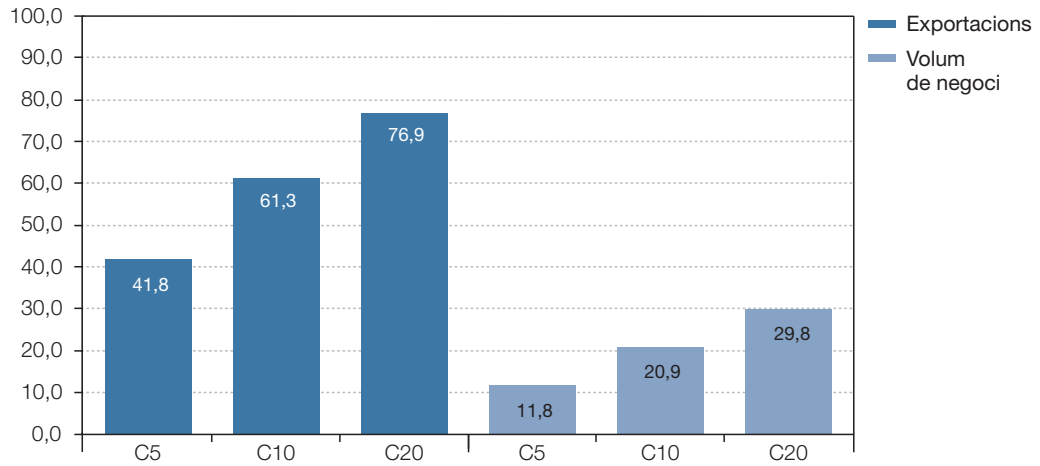
Font: IDESCAT

Annex 5.31. Concentració branca fabricació de productes de cautxú (2005)

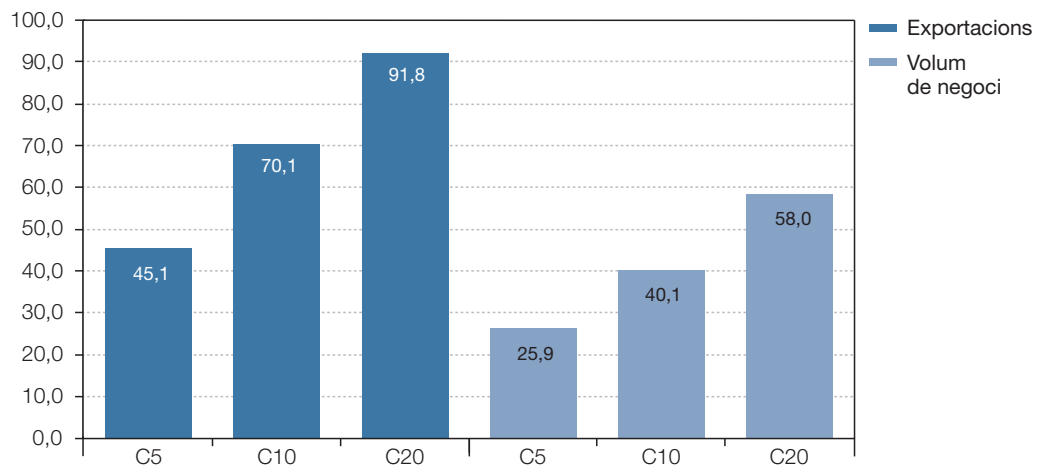
Font: IDESCAT

Annex 5.32. Concentració branca arts gràfiques i suports enregistrats (2005)

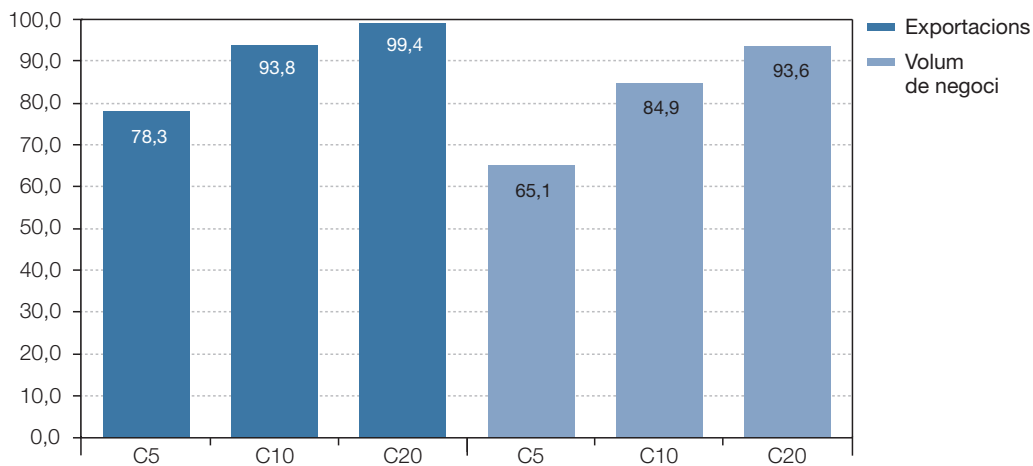
Font: IDESCAT

Annex 5.33. Concentració branca pa, productes pastisseria, sucre i cacau (2005)

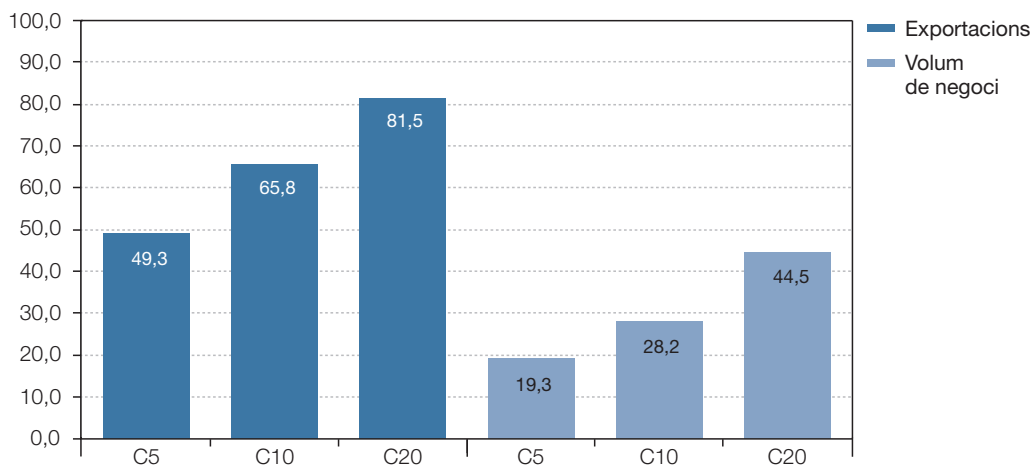
Font: IDESCAT

Annex 5.34. Concentració branca fabricació d'aparells domèstics (2005)

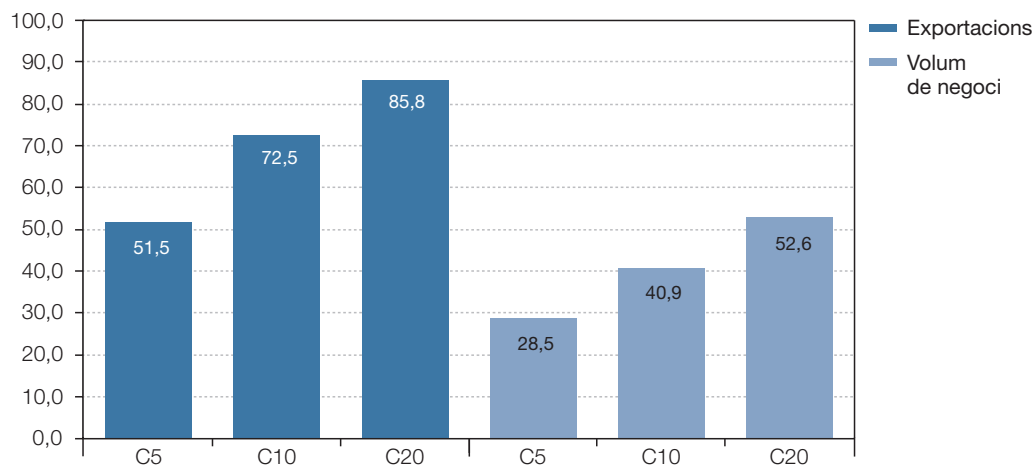
Font: IDESCAT

Annex 5.35. Concentració branca preparació i filatura de fibres tèxtils (2005)

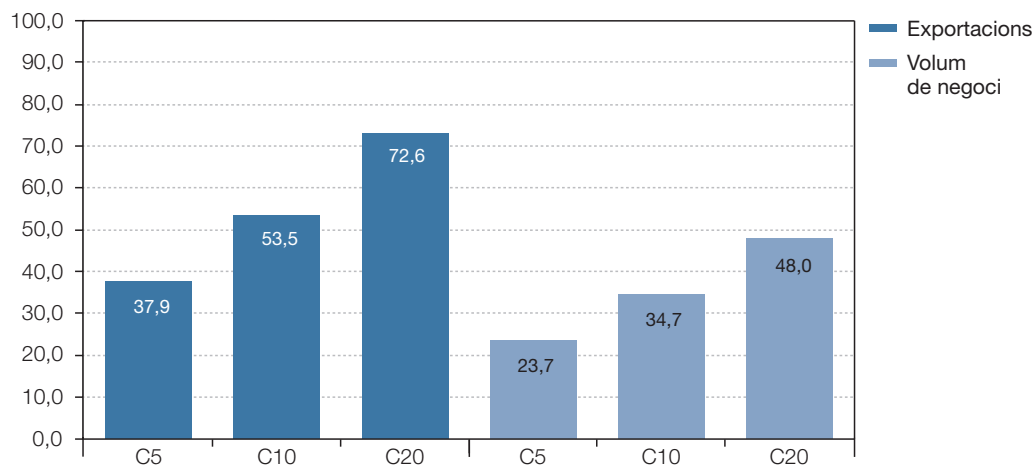
Font: IDESCAT

Annex 5.36. Concentració branca joieria, articles d'esport i joguines (2005)

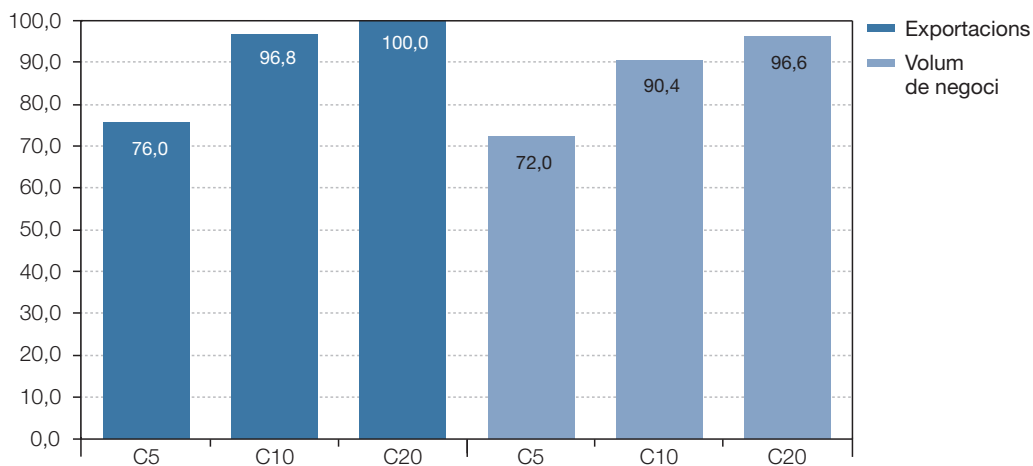
Font: IDESCAT

Annex 5.37. Concentració branca articles de paper i de cartó (2005)

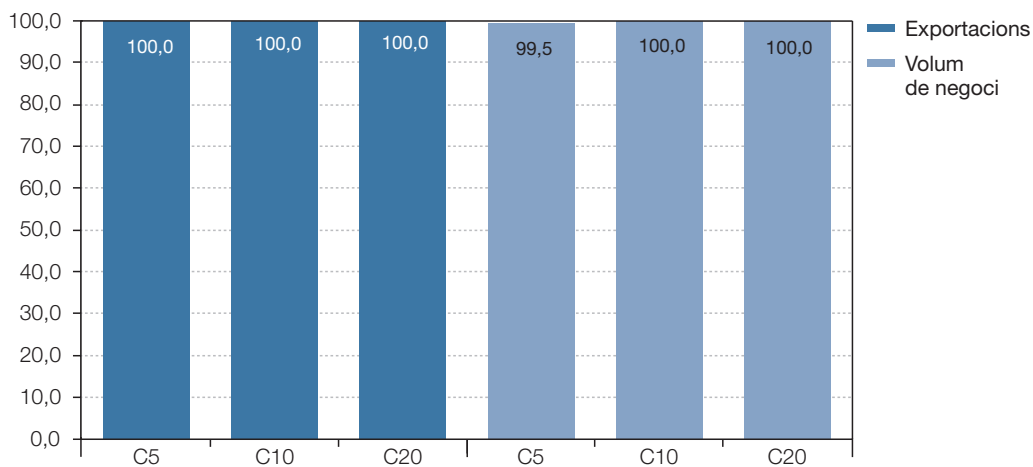
Font: IDESCAT

Annex 5.38. Concentració branca fils i cables elèctrics aïllats (2005)

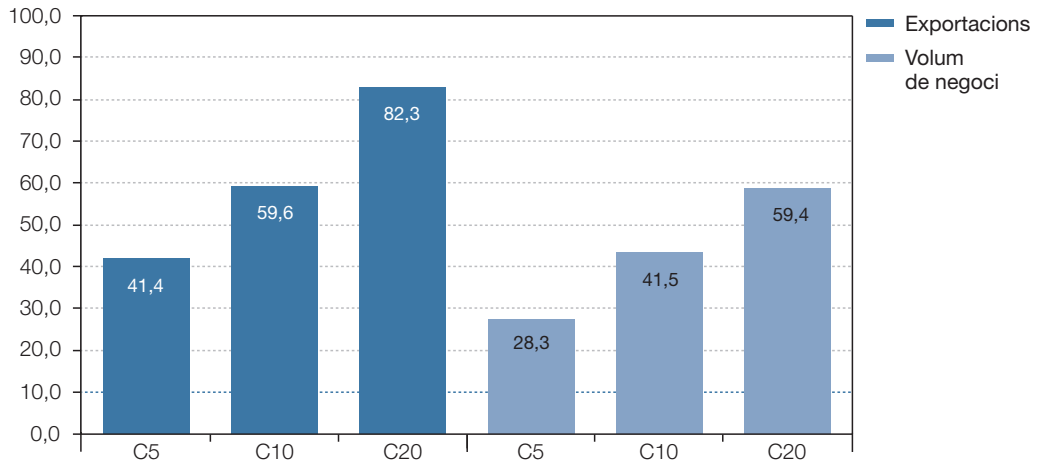
Font: IDESCAT

Annex 5.39. Concentració branca productes energètics i refinació de petroli (2005)

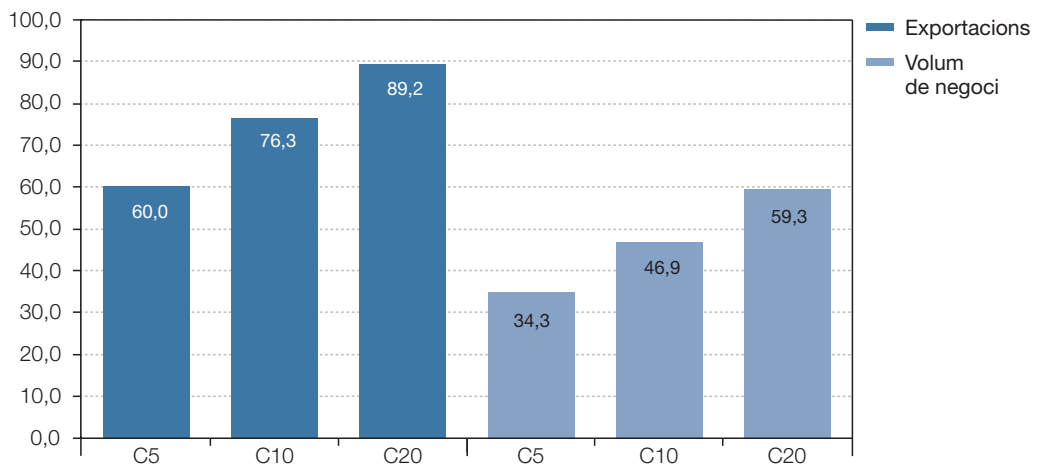
Font: IDESCAT

Annex 5.40. Concentració branca fabricació de teixits tèxtils (2005)

Font: IDESCAT

Annex 5.41. Concentració branca altres indústries tèxtils (2005)

Font: IDESCAT

Notes

1. És a dir, exportacions FOB (*free on board* —franc a bord—, que s'associen al valor de la duana del país exportador en base a les factures), i importacions CIF (*cost, insurance & freight*-cost, assegurança i nòlits, que s'associen al valor de la duana del país importador en base a les factures). Cal dir, però, que no totes les fonts especifiquen la convenció utilitzada. En el cas del Regne Unit, els valors de les importacions i les exportacions s'han convertit a euros utilitzant el tipus de canvi a 1 de desembre de l'any al que es refereixen les dades.
2. En l'anàlisi basat en l'índex C_j per mesurar el grau de concentració empresarial dins d'un sector, els problemes afecten sobretot la distribució de les empreses per grandària. Val a dir que en el nostre cas, com que la comparativa s'ha dut a terme per tres mostres diferents d'empreses (les 5, 10 i 20 primeres de cada branca), els inconvenients associats a l'ús d'aquest índex s'han pogut evitar en gran mesura.
3. Els mercats considerats per calcular l'índex de concentració han estat: Alemanya, França, Itàlia, Portugal, Regne Unit, la resta de la Unió Europea, Suïssa, la resta de països europeus no comunitaris, Estats Units d'Amèrica, la resta d'Amèrica del Nord, Japó, Xina i la resta del món.
4. Es defineix l'indicador AEX_5 com la relació entre el quocient de la quota exportadora i la quota de producció de les cinc principals empreses del sector. Un aclariment és de rigor: si bé normalment les majors empreses per volum de producció i d'exportacions tendiran a coincidir, no sempre ha de ser així, i no hi ha manera —amb la informació disponible— de corregir els casos «anòmals». És per això que cal fer una interpretació prudent d'aquests resultats. Per altra banda, AEX_{sect} compara el pes del sector en l'exportació industrial amb el seu pes en la producció.